

**GELENEKSEL BASILI MEDYA VE YENİ MEDYA ARAÇLARININ
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRASİ ALGILARINA
ETKİLERİNİN KATILIMCI GRUP ÜZERİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Ege SARIALTIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İletişim Tasarım ve Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Murat ATAİZİ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos, 2013

Bu Tez Çalışması BAP Komisyonunca kabul edilen. 115E113 nolu proje kapsamında desteklenmiştir

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

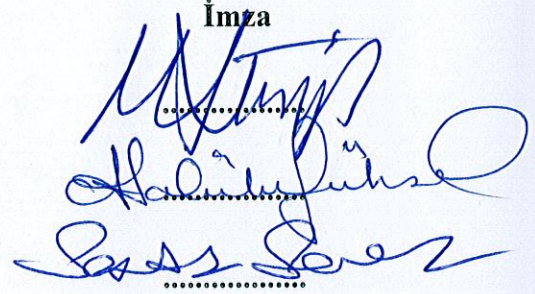
Ege SARIALTIN'ın, "Geleneksel Basılı Medya ve Yeni Medya Araçlarının Üniversite Öğrencilerinin Demokrasi Algularına Etkilerinin Katılımcı Grup Üzerinde Değerlendirilmesi" başlıklı tezi 19 Ağustos 2013 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **İletişim Tasarımı ve Yönetimi** Anabilim Dalında, **yüksek lisans tezi** olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Doç.Dr.Murat ATAİZİ

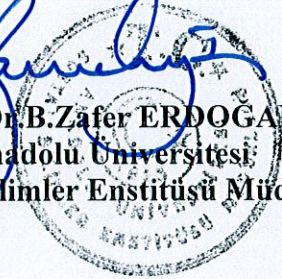
Üye : Prof.Dr.A.Haluk YÜKSEL

Üye : Doç.Dr.N.Serdar SEVER

İmza

Prof.Dr.B.Zafer ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi Özü

GELENEKSEL BASILI MEDYA VE YENİ MEDYA ARAÇLARININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEMOKRASİ ALGILARINA ETKİLERİNİN KATILIMCI GRUP ÜZERİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Ege SARIALTIN

İletişim Tasarım ve Yönetimi Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağustos, 2013

Danışman: Doç. Dr. Murat ATAİZİ

Çalışma 2012 yılında Ocak ayında Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. 100 erkek ve 100 kadın katılımcıya ulaşılmıştır. Araştırmaya katılanların tamamı üniversite öğrencisidir. Katılımcıların, demokrasi algılarının düzeyi ve demokrasi algılarının yeni medya ve basılı medya araçlarıyla ilişkileri ölçülmüştür. Geliştirilen; demokrasi algısı alt ölçeğini de içeren karma ölçek katılımcılara uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre, Katılımcıların demokrasi algıları büyük oranda batı demokrasinin değerlerine göre demokratik olarak tanımlanabilmektedir. Üniversite öğrencisi katılımcıların iletişim dünyası büyük oranda internet aracılığıyla şekillenmektedir. Yeni medya araçlarının katılımcıların demokrasi algıları üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Medya, Yeni Medya, Üniversite Öğrenciler,
Demokrasi Algısı

Abstract

THE EFFECT OF TRADITIONAL MEDIA AND NEW MEDIA TOOLS ON PARTICIPANT UNIVERSITY STUDENT'S PERCEPTION OF DEMOCRACY.

Ege SARIALTIN

Department of Communication Science

Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, August 2013

Adviser: Doç. Dr. Murat ATAİZİ

This study was performed in Eskişehir Anadolu University in January 2012. 100 men and 100 women participants involved in this study. All of the participants are university students. The participants' perception of democracy and perception level of their relationship about new media and print media were measured.

Improved perception of democracy is applied to lower scale and mixed scale of participants. According to research results, the participants' perception of democracy is highly related to democracy in western countries. The student participants world of communication is largely shaped by internet. New media tools were found to be positive effects on participants' perceptions of democracy.

Keywords: Traditional Media, New Media, University Student, Perception Of Democracy

21/08/2013

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tez çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumunda etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığımı ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim.

Her hangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Ege Sarıaltın

Önsöz

Özverili ve uzun bir süreç arkasından çabanın, üretmenin, emeğin karşılığı, olarak, büyük mutlulukla, yaşam boyu sürdürmek istediğim akademik çabalarımın ilki olan, “Geleneksel Basılı Medya Ve Yeni Medya Araçlarının Üniversite Öğrencilerinin Demokrasi Algılarına Etkileri (Anadolu Üniversitesi Örneği)” çalışmamı tamamlamış bulunuyorum.

Bu çalışmanın her köşesi;

Başta Değerli Hocam Doç. Dr. Murat ATAİZİ’ nin büyük yardımları, güveni, öğreticiliği,

Eşim Elif SARIALTIN’ ın bana karşı olan sabrı, sevgisi...

Değerli ailem, dostlarım, hocalarımla bana yardımları ve yoldaşlıklarıyla inşa edilmiştir. Herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Saygılarımla
Ege SARIALTIN

Özgeçmiş

Ege SARIALTIN

İletişim Tasarım ve Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Ls. 2009 Eskişehir, Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü
Lise 2004 İzmir 60. Yıl Anadolu Lisesi, EA Bölümü

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: İzmir/28.03.1986 Cinsiyet: Erkek Yabancı Dil: İngilizce

İçindekiler

	<u>Sayfa</u>
Juri ve Enstitü Onayı	ii
Yüksek Lisans Tez Özü	iii
Abstract	iv
Önsöz	vi
Özgeçmiş	vii
Tablolar Listesi	xi
Şekiller Listesi	xvii
1. Giriş	1
1.1. Araştırma Problemi	1
1.2. Amaç	8
1.3. Önem	8
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Anahtar Kelimeler	9
2. Literatür Taraması	10
2.1. Demokrasi Algısı	10
2.1.1. Demokrasi	10
2.1.2. Algı	15
2.1.3. Sosyal algı	17
2.1.4. Demokrasi algısı	18
2.1.5. Demokrasi algısını etkileyen faktörler	20
2.2. Yazılı Medya	22
2.2.1. Basın, basım, yazılı medya araçları	22
2.2.2. İnternet öncesi geleneksel basılı medya	23
2.2.3. Türkiye’de basılı medya	25
2.2.4. İnternetin ardından geleneksel basılı medya	28
2.3. Yeni Medya	32
2.3.1. Yeni medya nedir?	32

2.3.2. Yeni medya özellikleri, nitelikleri nelerdir?.....	33
2.3.3. Yeni medyalaşan geleneksel medya.....	37
2.3.4. Ulusal yayın yapan geleneksel medya'nın yeni medya dönüşümü; Türkiye örneği.....	39
2.4. Azınlık Kavramı.....	41
2.4.1. Azınlık kavramı üzerine.....	41
2.4.2. Azınlık medyası nedir?.....	43
2.4.3. Türkiye'de azınlık medyalarının gelişimi.....	46
2.4.4. İnternette medya olmanın çeşitli yolları blog, forum, viki ve sözlükler.....	48
2.4.5. Dünya'dan ve Türkiye'den çeşitli azınlıkların yeni medya görünümleri.....	50
2.5. Yeni Medya, Yeni Dünya Düzeni.....	52
2.5.1. Medya ve demokrasi.....	52
2.5.2. Yeni medya ve demokrasi.....	54
3. Yöntem.....	58
3.1. Araştırma yöntemi.....	58
3.2. Araştırma alanı ve örneklem.....	58
3.3. Veri Toplama Araçları.....	59
3.4. Verilerin Analizi.....	60
4. Bulgular.....	61
4.1. Demokrasi algısı alt ölçeği veri değerlendirme.....	61
4.2. Katılımcıların demokratik katılım düzeyleri.....	87
4.3. Medya kullanım düzeyi ölçeği verileri.....	91
4.4. Sosyal ölçek verilerinin değerlendirilmesi.....	105
4.5. Demokrasi algısı alt ölçeği ve ekonomik koşullar faktörü ilişkiler.....	110
4.6. Demokrasi algısını etkileyen cinsiyet faktörü;.....	115
4.7. Demokrasi algısı alt ölçeği ve akademik başarı düzeyleri karşılaştırılması.....	117
4.8. Demokratik katılım faktörü ve demokrasi algısı alt ölçeği.....	121

4.9. Yeni medya ve geleneksel basılı medya karşılaştırmaları.....	131
5. Sonuç ve Öneriler.....	138
5.1. Araştırmacılara Öneriler.....	141
Ekler.....	142
Kaynakça.....	145

Tablolar Listesi

Tablo 1.	2-9 Ekim 2011 tarihleri gazetelerin günlük ortalama satış sayıları.....	30
Tablo 2.	4-10 Eylül 2011 tarihleri arasında satılan süreli dergilerin toplam sayısı.....	31
Tablo 3.	Katılımcı Sayısı Tablosu.....	61
Tablo 4.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Güvenilirlik Tablosu.....	61
Tablo 5.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Değerler Tablosu.....	62
Tablo 6.	“Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir” sorusu Değerler Tablosu.....	64
Tablo 7.	“Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir” sorusu Yüzde Tablosu.....	64
Tablo 8.	“Demokrasilerde; İktidarın Yeterli Görülmediği Durumlarda, Ordu Yönetime El Koyabilir” Sorusu Değerler Tablosu.....	65
Tablo 9.	“Demokrasilerde; İktidarın Yeterli Görülmediği Durumlarda, Ordu Yönetime El Koyabilir” Sorusu Yüzde Tablosu.....	65
Tablo 10.	“Demokrasilerde Suçlular Gerektiğinde İdamla Cezalandırılır” Sorusu Değerler Tablosu.....	66
Tablo 11.	“Demokrasilerde Suçlular Gerektiğinde İdamla Cezalandırılır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	66
Tablo 12.	“Demokrasiyi Yaşatabilmek İçin, Gerekirse Demokrasi Karşıtı Görüşler Yasaklanmalıdır “ Sorusu Değerler Tablosu.....	69
Tablo 13.	“Demokrasiyi Yaşatabilmek İçin, Gerekirse Demokrasi Karşıtı Görüşler Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	69
Tablo 14.	“Hoşa Gitmese Bile Hiçbir Düşünce Sınırlanamaz” Sorusu Yüzde Tablosu.....	71
Tablo 15.	“Düşünceler, Ancak Demokratik Düzenin Yararına İse Savunulabilir” Sorusu Değerler Tablosu.....	73
Tablo 16.	“Düşünceler, Ancak Demokratik Düzenin Yararına İse Savunulabilir” Sorusu Yüzde Tablosu.....	73
Tablo 17.	“Demokratik Düzen İçinde; Kişiler, Anayasal Sisteme Aykırı	

	Düşünme Hakkına Sahip Olmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu.....	75
Tablo 18.	“Demokratik Düzen İçinde; Kişiler, Anayasal Sisteme Aykırı Düşünme Hakkına Sahip Olmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	75
Tablo 19.	“Milletvekilleri Düşüncelerini Özgürce Söyleme Özgürlüğüne Sahiptir” Sorusu Değerler Tablosu.....	77
Tablo 20.	“Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir” sorusu Yüzde Tablosu.....	77
Tablo 21.	“Demokrasi Karşıtı Düşünce Eserlerini Basılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu.....	78
Tablo 22.	“Demokrasi Karşıtı Düşünce Eserlerini Basılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	78
Tablo 23.	“Siyaset Yalnızca Demokrasiye İnanan Partilerin Faaliyet Alanı Olmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu.....	80
Tablo 24.	“Siyaset Yalnızca Demokrasiye İnanan Partilerin Faaliyet Alanı Olmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	80
Tablo 25.	“Devlet Tarafından Tehlikeli Bulunan Görüşler Üzerinde, Akademik Çalışmalar Yapılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu.....	81
Tablo 26.	“Devlet Tarafından Tehlikeli Bulunan Görüşler Üzerinde, Akademik Çalışmalar Yapılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	81
Tablo 27.	“İrkçı Ve Faşist Düşünceler Yasaklanmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu.....	82
Tablo 28.	“İrkçı Ve Faşist Düşünceler Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu.....	82
Tablo 29.	“Bir Düşüncenin Demokrasiye Zarar Verip Vermeyeceğine Devletin Karar Vermesi Doğaldır” Sorusu Değerler Tablosu.....	84
Tablo 30.	“Bir Düşüncenin Demokrasiye Zarar Verip Vermeyeceğine Devletin Karar Vermesi Doğaldır. “ Sorusu Yüzde Tablosu.....	84
Tablo 31.	“Üniversite Öğrencilerinin Eylemleri, Eğer Yasalara Aykırıysa Engellenmelidir” Sorusu Değerler Tablosu.....	85

Tablo 32. “Üniversite Öğrencilerinin Eylemleri, Eğer Yasalara Aykırıysa Engellenmelidir” Sorusu Yüzde Tablosu.....	85
Tablo 33. “Demokrasilerde Toplumda Yer Alan Tüm Gruplar Temsil Hakkına Sahip Olmak Zorunda Değildir” Sorusu Değerler Tablosu.....	86
Tablo 34. “Demokrasilerde Toplumda Yer Alan Tüm Gruplar Temsil Hakkına Sahip Olmak Zorunda Değildir” Sorusu Yüzde Tablosu.....	86
Tablo 35. Siyasi Parti Katılım Yüzde Tablosu.....	88
Tablo 36. Sivil toplum Kuruluşu Katılım Yüzde Tablosu.....	88
Tablo 37. Öğrenci hareketi ve (veya) sendikal hareket Katılım Yüzde Tablosu.....	89
Tablo 38. Demokratik Katılım Korelasyon Tablosu.....	89
Tablo 39. Demokratik Katılım Değerler Tablosu.....	90
Tablo 40. Demokratik Katılım Güvenilirlik Tablosu.....	91
Tablo 41. Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği Güvenilirlik Tablosu.....	91
Tablo 42. En çok bilgi-enformasyon sağladığınız medya aracı nedir? Değerler Tablosu.....	92
Tablo 43. “En çok bilgi-enformasyon sağladığınız medya aracı nedir?” Yüzde Tablosu.....	93
Tablo 44. En güvenilir bulduğunuz medya aracı nedir ? Yüzde Tablosu.....	94
Tablo 45. Bilgi sağlama ve Güvenilir Medya Korelasyon Tablosu.....	95
Tablo 46. İnternet Kullanım Amacı Yüzde Tablosu.....	96
Tablo 47. İnternet Kullanım Süreleri Yüzde Tablosu.....	97
Tablo 48. Medya Takip Varyans Dağılım Tablosu.....	98
Tablo 49. Medya Takip Component Matrix Tablosu.....	98
Tablo 50. Gazete Kullanım Amaçları Yüzde Tablosu.....	99
Tablo 51. Televizyon Kullanım Amaç Yüzde Tablosu.....	99
Tablo 52. Radyo Kullanım Amaç Yüzde Tablosu.....	100
Tablo 53. Kitap- Dergi Kullanım Amaç Yüzde Tablosu.....	101
Tablo 54. İnternet Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım.....	102
Tablo 55. Televizyon Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım.....	103
Tablo 56. Gazete Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım.....	104
Tablo 57. Kitap-Dergi Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım.....	104

Tablo 58. Sosyal Ölçek Anket Katılım Tablosu.....	105
Tablo 59. Sosyal Ölçek Güvenilirlik Tablosu.....	105
Tablo 60. Cinsiyet Dağılım Yüzde Tablosu.....	106
Tablo 61. Fakültelere Göre Doğum Yeri Dağılım Tablosu.....	106
Tablo 62. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Ekonomik Durum Orta Değer Tablosu.....	110
Tablo 63. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Ekonomik Durum Kruskal Wallis Test Tablosu.....	111
Tablo 64. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Ortalama Gelir, Orta Değerler Tablosu.....	112
Tablo 65. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Ekonomik Durum Kruskal Wallis Test Tablosu.....	113
Tablo 66. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Yardım Orta Değer Tablosu Tablosu.....	114
Tablo 67. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Yardım Orta Değer Tablosu Tablosu.....	114
Tablo 68. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Cinsiyet Orta Değer Tablosu.....	115
Tablo 69. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Cinsiyet Orta Mann-Whitney U Tablosu.....	116
Tablo 70. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 1.....	117
Tablo 71. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 2.....	118
Tablo 72. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 3.....	119
Tablo 73. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 4.....	120
Tablo 74. Siyasi Parti Katılım Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Orta Değer Tablosu.....	121
Tablo 75. Siyasi Parti Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Kruskai-Wallis Tablosu 1.....	123
Tablo 76. Siyasi Parti Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği	

	Kruskai-Wallis Tablosu 2	124
Tablo 77.	Öğrenci Hareketi veya Sendikal Hareket Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Orta Değer Tablosu.....	124
Tablo 78.	Öğrenci Hareketi veya Sendikal Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Kruskai-Wallis Tablosu 1	127
Tablo 79.	Öğrenci Hareketi veya Sendikal Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Kruskai-Wallis Tablosu 2	128
Tablo 80.	STK Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Orta Değer Tablosu.....	129
Tablo 81.	STK Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu.....	130
Tablo 82.	Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet- Gazete Kullanıcıları arası Mean-Rank Tablosu.....	131
Tablo 83.	Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet & Basılı Gazete Kullanıcıları arası Mann Whitney-U	131
Tablo 84.	Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet- Kitap dergi Kullanıcıları arası Mean-Rank Tablosu.....	132
Tablo 85.	Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet- Kitap dergi Kullanıcıları arası Mann Whitney-U	132
Tablo 86.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan Basılı & Gazeteleri Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mean-Rank Tablosu.....	133
Tablo 87.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan & Basılı Gazeteleri Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mann Whitney-U.....	134
Tablo 88.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan & Kitap-Dergi Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mean-Rank Tablosu.....	134
Tablo 89.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan & Kitap-Dergi Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mann-Whitney U Tablosu.....	135
Tablo 90.	Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet Kullanım Düzeyleri arasında	

	Orta Değer Tablosu.....	135
Tablo 91.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet Kullanım Düzeyleri Arasında Man-Whitney-U Tablosu.....	136
Tablo 92.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle Basılı Gazete Kullanım Düzeyleri Arasında Orta Değer Tablosu.....	136
Tablo 93.	Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle Basılı Gazete Kullanım Düzeyleri Arasında Mann-Whitney-U Tablosu.....	137

Şekiller Listesi

Şekil 1.	Araştırmanın demokrasi alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	63
Şekil 2.	“Demokrasilerde suçlular gerektiğinde idamla cezalandırılır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	67
Şekil 3.	“Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	68
Şekil 4.	“Demokrasiyi yaşatabilmek için, gerekirse demokrasi karşıtı görüşler yasaklanmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	70
Şekil 5.	“Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanamaz” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	71
Şekil 6.	“Demokratik düzene karşı olsalar bile her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	72
Şekil 7.	“Demokrasilerde Dez Avantajlı Gruplara Destek Verilmelidir” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	74
Şekil 8.	“Bir parti ancak şiddeti bir araç olarak kabul etmesi durumunda kapatılmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	76
Şekil 9.	“Demokrasi Karşıtı Düşünce Eserlerini Basılması Yasaklanmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları.....	79
Şekil 10.	Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlandırılması doğru değildir alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart	

	sapmaları	83
Şekil 11.	“Birbirinden Farklı Demokrasi Algıları Öznde Demokrasiyi Geliştirmektedir” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları	87
Şekil 12.	En çok bilgi-enformasyon sağladığınız medya aracı nedir?	92
Şekil 13.	“İnternet Kullanım Süreleri” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları	97
Şekil 14.	Annenizin eğitim durumu alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları	107
Şekil 15.	“Üniversite genel not ortalamanız? Alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları	109
Şekil 16.	“En iyi bildiğiniz yabancı dilinizin düzeyi nedir?” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları	109

1. Giriş

1.1. Araştırma Problemi

İnsanlar demokrasi üzerine düşünürler. Demokrasi üzerine düşünme süreci eğitim, çevresel etkiler, medya gibi sosyal değerler ve yapılarla sürekli yeniden üretilmektedir. Demokrasi algıları dünyada ve ülkemizde pek çok araştırmacının merak alanına girmektedir. Demokrasi algılarını ölçmek için geliştirilmiş ölçekler, sosyal bilim literatüründe mevcuttur ve çok çeşitlidir. Farklı yapılardaki demokrasi algısı araştırmaları genel olarak bireyler arasındaki algı farklılıklarını inceler. Sosyal bilimciler, demokrasiyi ölçmek için birden fazla strateji kullanırlar. Empirik analizler, kategorik ölçekler, demokratik pratikler barındıran karma ölçekler ve demokrasi algısı ölçekleri bunların arasındadır (Landman, 2007:14). Demokrasi algıları ölçülebilir sosyal değerler olarak araştırmacıların ilgisi alanında görülmektedir. Demokrasi algısının kişiden kişiye değişmesi, demokrasinin kendi iç dinamiklerinden, Antik Yunan şehir devletlerinden bu yana sahip olduğu felsefi köklerinden kaynaklanmaktadır. Türkiye'de son dönemde, özellikle de 2010 yılında yaşanan demokrasi tartışmalarının temelinde, demokrasinin sahip olduğu bu anlamsal genişlik ve bireylerin farklı demokrasi algılarına sahip olabileceği gerçeğinin yattığı düşünülmektedir. Herhangi bir toplumsal algı sürecini ele alırken günümüzde çeşitli öncül etkenler olduğu düşünülmektedir. Bireylerin ve toplumların, demokrasiyi algılama süreçlerini medyadan ayırıp düşünmek, günümüzde neredeyse imkansız hale gelmiştir. Toplumlardaki hemen hemen tüm bireyler, toplumsal yaşamı medya araçlarıyla takip etmekte ve bu takip esnasında kendilerine yansıtılan görüşlerden, karşılaştıkları yeni algılama yöntemlerinden ya da içeriklerden etkilenmektedirler. Yeni ya da geleneksel; medyasız kitleleri düşünmek pek de mümkün değildir. İletişim araçları bugün uydu teknolojileri aracılığıyla sınırları aşarak toplumsal yapının her katmanında değişime neden olma gücüne sahiptir (Yılmazkol, 2007:137).

Medya bazı toplumlarda; iktidarla muhalif bir ilişkiye girerek, işlevsel bir demokrasi yaratabilir (Center For Democracy And Governance, 1999:3). Yakın tarihte örneklerini sıkça görebildiğimiz demokrasi mücadelelerinde, medyayla gerçekleşen etkileşimlerin, demokratik bilinçlendirme süreçlerine olan etkisi anlaşabilmektedir.

Portekiz Nisan demokratik devriminde bir radyo yayınıyla başlayan toplumsal hareket, Portekiz demokratik rejiminin kurulmasına öncü olmuştur. Aynı sebepler, bir çok ülkede darbelerin ilk olarak medyayı işgal etmesinde de etkilidir. Portekiz örneği günümüzde internet teknolojisiyle kıyaslandığında oldukça küçük etki alanı olan bir iletişim aracıyla başarıya ulaşmıştır. Zaman içinde çeşitlenen iletişim araçlarının en yaygını olan internet, kurumsal bir ağı, bir dünya imparatorluğuna dönüştürmüş görülmektedir. Türkiye'de tarihi 1992'de ODTÜ ve TUBİTAK'ın ortak çalışmasına dayanan internet iletişimi¹ 2013'de 26,5 milyon kullanıcıya ulaşmış dev bir iletişim şebekesidir.²

Teknolojik yenileşme, internet ağlarının yaygınlaşması, bilgisayar teknolojilerinin gelişimi ile birlikte iletişim sektörü baş döndürücü bir hızla değişmiştir (Saraçoğlu, 2007). Geleneksel yazılı basın olarak adlandırdığımız gazete ve dergiler, kendilerini yeniden yapılandırma çabasına girmiştir. Geleneksel ve değişen yönleriyle medyayı birlikte ele alma çabasının, bir toplumsal değişim sürecini açıklayabileceği düşünülmektedir. Yeni kamusal alan tartışmaları yaratan, yeni iletişim teknolojileri, geliştirdikleri yenilikçi değerleriyle beraber ele alınmalıdır. Özellikle demokrasi bu alanda düşünölmeye değer toplumsal dinamikler barındırmaktadır. Geleneksel basılı medya, yeni medya ve kamusal alan üçgeninin birbirinden etkileşim süreçlerinin “demokrasi “ kavramı üzerinde ortak bir etki alanına sahip olduğu düşünülmektedir.

Yeni medya iletişim sürecine bu amaç için katılmış teknik düzenlemeler yardımıyla alıcının, verici olabilmesini veya kaynağın mesaj üzerindeki kontrolünü arttırabildiği etkileşimdir (Geray, 2003:18). Etkileşimin yüksek olduğu bu yeni medya araçlarına en büyük katkının internetle beraber gerçekleştiği söylenebilir. Tüm yeni medya araçları sayısal olarak tanımlanabilir. Sayısal olarak yaratılan yeni medya araçlarının yanında, eski kullanım biçimlerinden sayısal olana dönüşenler de mevcuttur (Manovich, 2000:49). Elektronik posta buna verilebilecek örneklerden biridir. İnternet siteleri, bloglar, forumlar, IP televizyonlar (internet protokolü üzerinden görüntü ve ses aktarımı), sosyal paylaşım ağları bu yeni medya araçlarına verilebilecek örnekler olarak sıralanabilirler.

¹ <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php> (Erişim tarihi; 1 nisan 2013)

² <http://Infografik.Com.Tr/Dijital-Dunya/Turkiyedeki-İnternet-Kullanici-Sayisi/Http://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Uikeleregoreinternetkullanicisayisi/> (Erişim tarihi; 1 nisan 2013).

Yeni medya kullanıcıları, yeni internet vatandaşları olarak da tanımlanmaktadır. Bu yeni iletişim yönteminin müdavimlerinin kamusal iletişimde farklı bir bakış ve yöntem yaratmış oldukları düşünülmektedir. İnternet; günümüz toplumunda sosyal gücü tartışamayacak ölçekte büyük iletişim ağı haline gelmiştir. Kitlelerin geleneksel anlamıyla gerçek bir kamusal alanın içinde olup olmadıkları ise merak konusudur. Gerçek vatandaşların iletişime geçtikleri kamusal alanlar, birebir hissedilebilinen dönüşümleri yaratırlar. Fransız devriminin kahvehane devrimcileri, önce söylemleriyle araladıkları Bastille hapisanesinin kapılarını, eyleme dönüştürmüştür. Habermas'ın kaygılı biçimde ifade ettiği gibi, çağdaş sosyal ilişkiler temel seviyedeki iletişim pratiğinden yoksun görülmektedir. Bu etkileşim geçmişte agora, Yeni İngiltere belediye binası, bir park, bir fabrika yemekhanesi, hatta bir sokak köşebaşı oluyordu (J. Habermas, İletişimsel Eylem Kuramı, 1981'den aktaran: Dağsalgüler ve Saka, 2007) . Geleneksel kamusal alanda, iletişimsel eylemci, yaşayan ve dönüşenin kendisidir. İletişimsel alanını, kamusal alanda şekillendirir. İnternet eylemcileri, siber deklerasyon tıklayanları, elektronik imza toplayanlarıyla yeni medyanın; geleneksel olana oranla farklı bir kamusal alan deneyimi yarattığı düşünülmektedir. Bu kamusal alanı etkili bir biçimde kullanabilmek, onun yarattığı iletişimsel alanı anlamaktan geçmektedir. Kuşkusuz içiçe geçmiş iletişim teknolojilerini birbirinden ayırıştırmak sanıldığı kadar kolay değildir. Bu yüzden etkileşimi yaşayan grup üzerinde yapılacak araştırmaların, bu etkileşim sürecini anlamdırabileceği düşünülmektedir. Demokrasi algılarının medya ve yeni medya araçlarıyla etkileşimleri bu ortak alanın en önemli merak öznelerinden birini yarattığı söylenebilir.

Değişen dünyayla beraber izleyiciler ve takipçiler de değişmektedir (Boler, 2008: 189). Yaşlanan, farklı ilgi alanları keşfeden yetişkinlerin yeni medya araçlarına kaydıklarını bilinmektedir . Söz gelimi 80'lerde yüzde 65 olan yetişkin Amerikan gazete takipçilerinin oranı yüzde 15 oranında düşmüş ve yüzde 50'lere gerilemiştir (Boler, 2008:176). Birçok kanalın izlenme oranları yüzde 80'lere varan oranlarda gerilemiş, iletişimin bu alanında sayısal olarak yok olan bu kitle, elektronik iletişim yöntemlerine yönelmiştir. Dünyanın her yerindeki insanların kitle iletişim araçlarından etkileşimleri değiştikçe, medyanın ve demokratik paylaşım değerlerinin yeniden ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kamusal iletişim alanında yaşanan bu değişim ve dönüşümlerin herhangi bir toplumsal tabakayı etkilememesi neredeyse imkansız

görülmektedir. Medya araçlarına karşı yapısını yalıtmış alt kültürler haricinde, günümüzde bütün toplumsal sınıfların medya araçlarıyla etkileşim halinde oldukları söylenebilir.

Sayısal ağlar tarafından sarılmış dünyada, iletişim artık milyonlarca insan tarafından internet üzerinden gerçekleştirilmektedir. İnternetin siyasi anlamda yarattığı güç sadece yasal politikacılar için değil, tüm demokratik mücadele türlerinde kendini çeşitli pratiklerle ispatlamış görülmektedir. Bloglar, wikiler, podcastler,taglar, takipçiler arasında dünyanın; uluslararası ağlarla kuşatılmış bu iletişim yönteminde,yeni yaratılan bu alanı benimsemiş olduğu düşünülmektedir. İnternetin büyük etkilerine rağmen,yazılı geleneksel medya araçları (gazete, dergi, fanzin . . .) toplumsal iletişimdeki işlevlerini yerine getirmeye devam ediyor görülmektedir. Yeni medya yöntemlerini kullanan geleneksel yazılı basın kaynakları, internet gazetelerinin ve internet dergilerinin doğmasını sağlamıştır. Birçok insan tarafından ücretsiz ulaşılabilen bu kaynaklar, internette elektronik deklarasyonların yayınladığı yeni medya kaynaklarıyla büyük bir kitleyi etkilemektedir. Geleneksel basılı medya araçları aynı zamanda basılmaya devam ederek, internet kullanmayan, kullanamayan kitlelere ulaşmaya devam etmekte, bu grupla etkileşimini sürdürmektedir.

Sivil toplum üyeleri birbirleri arasında yeni iletişimsel alanlar yaratabileceğini keşfettiğinden beri interneti etkili olarak kullanmaya çalışılmaktadır. Kişilere daha açık bir demokrasi imkanı sunan internet aynı zamanda demokratik karar verme süreçlerinde etkin bir işleve kavuşmuştur (Macintosh, 2007:88). Elektronik demokrasi terimi birçok farklı anlamda kullanılsa da aslında bu tanımların altında yatan esas neden demokrasiyi nasıl anladığımız ve içinde yaşadığımız demokrasi algımızdan kaynaklandığı söylenebilir. Genel anlamda baktığımızda; elektronik demokrasi terimi, elektronik paylaşımın farklı bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu paylaşım siyasi değerleri, vatandaşlık, kamusal alan gibi kavramları yeniden düşünmeyi mecbur kılan bir alan yaratıldığını düşündürmektedir.

Toplum artık her habere istediği her saniye internet üzerinden ya da her saat başı televizyonda yayımlandığını bildiği saat başı haberleri aracılığıyla ulaşabilmektedir. "Orada olmak" isteyen milyonlarca izleyici, Haiti depremini; 15 dakika sonra televizyondan izlemiştir. 11 Eylül saldırılarını neredeyse canlı yayınlayacak olan kitle iletişim araçları, gelişen teknolojiye ayak uydurmuş görülmektedir. Kuşkusuz ki

geleneksel anlamda medya olarak tanımladığımız teknolojilerle yeni medya olarak tanımladığımız iletişim teknolojileri arasında farklılıklar vardır. Yeni medyaya özgü farklılaşmaların (Geray, 2003:18) kitlesizleştirme ve eşzamansızlık özellikleri geleneksel medya tarafından özellikle internet teknolojilerinin kullanılmaya başlanmasıyla beraber ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Etkileşim alanında ise medya ve yeni medya arasında büyük farklar bulunmaktadır. İletileri alımlayanlar, okurlar geleneksel medyanın internet iletişim teknolojilerini kullanan sistemlerinde sadece yorumcu olabilmektedir. Yeni medya teknolojilerini kullanarak, haber, ileti kaynağına dönüşebilmektedirler. Blogosferler (Boler, 2008) olarak tanımlanabilecek uçsuz bucaksız paylaşım platformları her geçen gün genişlemektedir. Teknoloji genellikle keşfedildikten sonra doğanlar için teknolojidir (Hobsbawn, 2003). Yaşamın gelişim evrelerinde bireyler teknolojiyle ne kadar gençken karşılaşılırsa bu teknolojik süreçleri yaşamlarına eklemeleri o kadar kolaylaşmaktadır. Medya ve Yeni Medya arasındaki kullanım farklılığı da aynı zamanda, zamanın iletişim teknolojilerini nasıl dönüştürdüğünü anlamaya yardımcı olacak dinamikleri barındırdığı düşünülmektedir. Teknoloji bulunduktan sonra doğan günümüz üniversite öğrencilerinin dünyasında da elektronik paylaşım deneyimleri yarattığı düşünülmektedir.

Bir grup ya da Weberyen anlamda sınıf olarak nitelendirebileceğimiz öğrenci toplulukları, kendilerine özgü kodlar, iletişim alanları, iletişim yöntemleri yaratmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yarattıkları yeni iletişimsel yöntemler, öğrenci gruplarını diğer toplumsal gruplara oranla farklılaştırmaktadır. Geleceğin demokrasilerini şekillendirecek, içinde yer alacak bugünün üniversite gençliği son 50 yılda gelişen ve değişen medya teknolojileriyle en yüksek etkileşimde bulunan kitle durumundadır.

Üniversite öğrencileri de kendi iletişimsel ağlarını yaratmaktadır. Bu ağların gelişimi üniversitelerin kendi paylaşım ağlarıyla şekillenmeye başlamıştır. Öğrenciler günümüzde kendileri için tasarlanmış Facebook gibi sosyal iletişim ağlarında bilgi paylaşımı yapmaktadırlar. Üniversite öğrencileri farklı görüşlere sahip birçok alt grubu da içinde barındırmaktadır. Bu çalışmanın odağındaki grup homojen bir grup değildir. Farklı görüş ve istekleri olan öğrenciler medya ve yeni medya araçlarını birbirlerinden farklı şekillerde kullanmakta farklı istekleri dile getirmektedirler. Bu gruplar kimi zaman çeşitli karşıt kültürlerin temsilcileri olabilirken, bazıları da farklı demokratik

örgütlerin üniversite düzeyindeki temsilcileridir. Örneğin indymedia paylaşım ağları dünyada direniş kültürünün dahilinde, içinde bulunduğu yapıyı değerlendirebilen tüm azınlık gruplarının medyası konumundadır. Aynı zamanda bu azınlık medyalarının bir araya gelerek yeni bir dil oluşturduğu düşünülmektedir. Bu paylaşım alanları özellikle üniversite öğrencileri tarafından kullanılmaktadır. Farklı fraksiyon, farklı inanış, farklı demokrasi anlayışına sahip gruplar tıpkı diğer üniversitelerde olduğu gibi araştırmanın yapılacağı üniversitenin bünyesinde de bulunmaktadır. Azınlık medyası kullanıcıları olarak tanımlanabilecek bu grupların iletişim yöntemlerinin, elektronik demokrasi tanımlarına örnek oluşturduğu düşünülmektedir. İnternet üzerinden örgütlenen, çeşitli demokratik eylemler planlayan gruplar olduğu gibi, grupların üyelerinin bilgi ve kültürel paylaşımında bulunduğu internet forumları mevcuttur. Bu azınlık medyaları olarak adlandırılan iletişim yöntemleri arasında geleneksel basılı araçları kullananların da olduğu bilinmektedir. Üniversite öğrencilerinin bilgi ve iletişim paylaşımı alanında yaşadıkları bu farklılaşmalar aslında demokrasi, vatandaşlık, kamusal alan gibi olgular üzerinde bireylerin algılarındaki farklılaşmadan kaynaklanıyor görülmektedir.

“Demokrasi” insana özgü herşeyde olduğu gibi, farklı demokrasi türlerinde farklı algılar yaratabilen bir olgudur. Araştırma batı demokrasine ilişkin algıları test etmeyi amaçlamaktadır. Batı demokratik değerleri Saward (Democracy; 2003) ve Schuller gibi pek çok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Genel bir uzlaşıya varılmamış olsa bile temel özellikler batı demokrasisini tanımlamakta kullanılmaktadır. Bunlardan ilki daha fazla ekonomik güce sahip olanların daha az ekonomik güce sahip olanlara oranla bir ayrıcalık kazanamayacağıdır. İkinci olarak toplumun gündemine her vatandaşın katılabileceği, iletişimsel yolların var olması gerekliliği demokrasinin olmazsa olmazları arasındadır. Vatandaşlar endişelerini ve tutumlarını diğer toplumsal bireylerle paylaşabilmelidirler. Günümüzde eğer kamusal gündem; medya, politikacılar ya da büyük şirketler tarafından manupile ediliyorsa demokrasi ciddi zarar görür, değerini yitirir. Üçüncü temel uzlaşma tartışılabilen bir demokrasiden söz etmeyi gerektirir. Dördüncü ise karar alma sürecinde gerekli olan eşitliktir (Shuler, 2002). Türkiye temsili demokrasiyle yönetilen ve sıkça demokrasi tartışmalarının, demokrasi çatışmalarının yaşandığı bir ülkedir. Demokrasi algılarının Türkiye vatandaşları üzerindeki etkileri kozmopolit bir coğrafyada, birbirinden çok farklı etkiler yaratabileceği düşünülmektedir. Türkiye'de üniversite öğrencilerinin tümünü olmasa da büyük bir

kısmını açıklayabilecek bir kitle üzerinde, belirli sayıda örneklem alınarak araştırma gerçekleştirilecektir. Türkiye'nin büyük bir üniversitesinde okuyan öğrencilerin yaklaşımları geleceğin demokrasilerinde söz sahibi olacak insanların medya etkileşimlerinin demokrasi üzerindeki etkilerini gözlemleyebilmemizi sağlayacağı düşünülmektedir.

Demokrasi her özgür vatandaşın kendi sözünü söyleyebilmesi, kendini yönetenleri seçebilmesi ve yönetime katılabilmesi üzerine kurulu bir sistem olarak tanımlanabilir. Yeni medya teknolojileri, demokrasi alanıyla sürekli etkileşimdedir. Teknolojideki değişim ve dönüşümlerin, demokrasideki değişim süreçlerine katkıları olmaktadır. 2011 yılının ocak ayında başlayan Mısır ayaklanması; bu etkileşimlere verilebilecek örneklerin, araştırmanın yapıldığı tarih itibarıyla en güncellerinden biridir. Hüsnü Mübarek karşıtlarının başlattığı ayaklanmaya karşı mevcut hükümetin eylemi durdurmak amacıyla ilk olarak interneti kapatması; yeni medya iletişiminin önemine örnek verilebilir. Etkileşimi yüksek yeni medya olarak adlandırılan bu yeni iletişim alanlar toplumsal ve farklılaşmış bir alt kültür olarak üniversite öğrencilerinin batı değerleriyle demokrasiye yaklaşımları sorgulacak ve okur eğilimleriyle kıyaslanacaktır.

Araştırma problemi genel olarak yukarıda bahsettiğimiz tanımların, grupların, iletişim alanlarının üzerine konumlandırılmıştır. Türkiye'nin büyük üniversitelerinden birinde okuyan öğrenciler, belli bir toplumsal grubu temsil edebilecek değere sahip olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencileri gelecekte de değişimlere uğrayacak "Türkiye demokrasilerinin" yaratıcıları olacaklardır. Türkiye demokrasisini, gelecekte yönetenleri, yön verenleri içerdiği göz önüne alındığında grubun merak uyandıran bir yapıda olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın temel problemi, değişen iletişim teknolojileriyle, geleneksel teknolojiler arasında bilinçlendirme düzeyi arasında bir farklılık olup olmadığı üzerinedir. Değişen kamusal alan kavramlarıyla beraber tekrar düşünülmeğe başlanılan "demokrasi" alanı bu bilinç ve algı düzeyinin test edileceği olguyu oluşturmaktadır. Türkiye'nin büyük bir üniversitesinde okuyan öğrencilerin demokrasi algıları ve geleneksel basılı medya yazılı medya arasında ne tür etkilerin olduğu, araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın genel amacı Anadolu Üniversitesinde okuyan öğrencilerin batı demokrasi değerlerine ilişkin algılarının geleneksel basılı medya ve medyanın etkilerini belirlemeye yöneliktir. Genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorular cevaplanmaya çalışılacaktır;

1. Yeni medya araçlarının,klasik basılı medya araçlarına oranla Üniversite Öğrencilerinin, batı demokratik değerlerine ilişkin algılarında bir farklılaşmaya sebep olmakta mıdır ?
2. Yeni medya araçları Üniversite Öğrencilerinin, batı demokrasisine ilişkin algılarını hangi şekillerde etkilemektedir ?
3. Katılımcıların demokrasi algısını etkileyen diğer faktörler nelerdir, hangi şekillerde bu etkileşim gerçekleşmektedir?
4. Bir kamusal alan olarak Üniversite Öğrencilerinin, demokratik arayışları ile medya araçları arasında etkileşim var mıdır?

1.3. Önem

Bu çalışmanın sonucunda değerlendirilcek verilerin, araştırmaya katacağı düşünülen değerler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

1. Türkiye'de demokrasi algısı alanında, üniversite düzeyinde yapılan çalışmalara katkı sağlaması düşünülmektedir.
2. Kamusal kimliğin keşfedildiği bir dönem olarak üniversite öğrenciliği süreci üzerine yapılacak bir araştırmanın, Türkiye'deki demokrasi süreçlerinin işleyişine farklı bir perspektiften bakmayı sağlaması düşünülmektedir.
3. Günümüz Yeni medya düzeninin toplumun çeşitli katmanlarına etkilerine örnek teşkil edebilecek sosyoloji ve iletişim bir çalışması olması düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmanın varsayımları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

1. Demokrasi algıları ölçülebilir değerlerdir.

2. Bireylerin demokrasi algıları farklı şekillerde oluşur.
3. Demokrasi algısı bireyden bireye farklılık gösterebilir.
4. Demokrasi algılarını etkileyen çeşitli toplumsal faktörler vardır.
5. Araştırmaya katılanlar kişisel görüş ve tercihlerini tüm içtenlikleriyle ortaya koymuştur.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma;

1. Araştırmanın yapılacağı Anadolu Üniversitesinde okuyan 193 öğrenci üzerinde uygulanmış anketle, 10 öğrenci üzerinde uygulanmış derin mülakatlarla sınırlıdır.
2. Araştırmanın sonuçları araştırmanın yapılacağı Eylül 2011 - Eylül 2012 tarihleriyle sınırlandırılmıştır.
3. Araştırmanın alan yazımı, çalışma konusu dahilinde yazılmış, araştırmacının ulaşabildiği, İngilizce ve Türkçe kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Anahtar Kelimeler

Demokrasi: Bir fikir ve pratik olarak demokrasinin kökenleri M. Ö beşinci yüzyılda Yunanistan'da görülen şehir devletlerine kadar uzanır. Antik çağdaki “yurttaş egemenliği anlamı zamanla değişmektedir” (Marshall,1994). Demokrasi kelimesi araştırmada “günümüzde neredeyse herkesin, her sistemin, her örgüt yapısının sırtını dayacağı, erdemli bir sistem inancı” olarak karşımıza çıkacaktır. Eşit temsil, eşit varlık, eşit haklar, eşit seçme ve seçilme hakları çemberinde, demokrasinin zaman içinde çağdaşlaşan bir yapısı olduğu ortadadır. Demokrasi tüm iç dinamikleriyle, yaşayan alt ve üst yapılarıyla, kendini geliştiren aktörleriyle başlı başına bir insan eylemidir. Kimi zaman erdemi paylaşılan bu eylem, kimi zaman ise yalanları gizlemek için kullanılan bir araca dönüşebilmektedir.

Demokrasi Algısı: Araştırmanın yapılacağı alanda, kişilerin, kurumların, örgütlerin; demokrasiyi anlayış, yorumlayış biçimidir.

Medya: Her ne kadar görsel, işitsel ve hem görsel, hem işitsel araçların tümüne medya denilse de medya kelime itibarıyla, birçok iletişimsel dinamiği, güç yapılarını

barındırmaktadır. İletişim araçlarının tümünden fazlasını ifade eder. Araştırmada; medya tanımı hem geleneksel anlamıyla kullanılacak, aynı zamanda; yeni medya araçlarının haricinde kalan araçları bize hatırlatacaktır.

Yeni Medya: Genel olarak internet ve diğer mobil iletişim teknolojileri için kullanılan bir tanımdır. Her geçen gün gelişen teknolojilerle beraber yeni anlamlar kazanmaya ve daha geniş bir çerçeveyi tanımlamak için kullanılmaya devam etmektedir. Araştırmanın içeriğinde, temel anlamı dahilinde kullanılacaktır.

Blogosfer: İnternette düşünce ve sosyal paylaşım için kullanılan “Blog” sisteminin, matematiksel sınırsızlığı ifade etmek için kullanılan bir tanımdır. İnternette milyarlarca blog sayfası bulunmakta, tıpkı gökyüzünün üzerimizi kapladığı gibi internette bloglarla kaplıdır.

Netizen: İngilizce “citizen” (vatandaş) kelimesinden türetilmiş , internet vatandaşları olarak adlandırılan insanlar için kullanılabilinecek bir tanımdır. Araştırmada vatandaşlık bilincinin elde edildiği yeni kamusal alan olarak; internetin yarattığı bilinçten etkilenen, demokratik sınırların düşünülmesini sağlayan internet kullanıcısı bireyleri betimlemek için kullanılacaktır.

Azınlık Medyası: Araştırmada daha küçük, içinde yaşadıkları toplumun geneline bakıldığında azınlık olarak betimlenebilecek gruplara hitab eden medya araçlarını temsil amacıyla kullanılmaktadır.

İP Tv: İnternet protokolü üzerinden (TCP/IPV4 - IPV6) görüntü ve ses aktarımı.

2. Literatür Taraması

2.1. Demokrasi Algısı

2.1.1. Demokrasi

Günümüz sosyal ve politik yapılarının, üzerinde sürekli tartıştığı sorulardan biri olarak demokrasi; ortaya çıktığı ve tartışılmaya başlandığı Antik Atina demokratik pratiğinden bugüne bir tanım sıkıntısı yaşamaktadır. İsa'dan önce beşinci yüzyılda Atina'da yaşanan deneyim, diğer Grek şehir devletlerine oranla düşünsel alanda Atina'nın günümüzde en meşhur şehir devleti olmasını sağladı. Bu değişimdeki en önemli pay Atina'nın ekonomisinin ve nüfusunun hızla artması ve egemen ideolojisi

gelişiminin devamında yaşadığı, toplumsal tabakalaşma süreci ile şekillenmesiyle gerçekleşti. İçeridekiler ve dışarıdakilerden oluşan yapı keskin hatlarla çizildi (Held, 1996:14). Bazı dönemlerinde oligarşiye dönüşen Atina demokrasisini tanımlarken Platon; demokrasinin kurulması için kavgada yoksulların düşmanlarını alt etmesi gerektiği fikrini ileri sürer. Platon'a göre demokrasi ya zor kullanılarak ya da zenginleri pes ettirerek kurulabilirdi. Bu da zenginlikle beraber sayıları artan yoksulların ve kölelerin dünyasındaki yerini anlamak açısından önemlidir. Platon'un demos'a (halk) yüklediği bu görev, Atina demokratik yapısında maalesef işe yaramamaktaydı. Atina demokrasisi, Atina'nın ekonomik yapısı gibi köleci ve bizim güncel dünyada kullandığımız anlamıyla ötekileştiren bir yapıdır. Atina deneyimi demokrasi tarihinde bir başlangıç noktası olduğu ve tüm demokrasi tarihini etkilediği düşünülmektedir. Yunanca demokrasi kelimesinin içinde gizlenen, demos (halk) ve kratia (yönetim) kelimeleri yapı itibarıyla sorunludur. Bu öğeler o zamanlar bile yoruma açıktı (Blackwell Siy. Bil Ans.). 2500 senelik bir tartışma konusu olarak demokrasiyi düşünürken Atina deneyiminin yarattığı farkındalık, günümüzde de ilgi alanı olmaya devam etmektedir. Demokrasi batılı politikanın tarihsel temelini veren politik mekanizmanın temelini yaratmıştır (Yunanlıları önemli yapan modernliğin politik konsepsiyonlarının neredeyse hepsini icat etmeleri ve uygulamaya geçirmeleridir; politika, etik, demokrasi, tiranlık vs.hepsi Yunanlı kavramlardır) (Nusret Polat, 2009). David Held (Cosmopolitan Democracy, 1995) gibi pek çok yazar demokrasi üzerine yazdıkları eserlerde, klasik model olarak tanımladıkları Atina demokrasisiyle, demokrasi tarihini ele almaya başlarlar. Hatta Held savunduğu kozmopolitan demokrasinin temellerinin antik yunan demokrasisi pratiğinde dahi bulunabildiğini savunmaktadır.

Kendini demokrasi olarak tanımlayan sistemleri ele alarak bu sistemleri tanımlamak demokrasiyi anlamak için yapılabilecek en tanıdık yoldur (Saward, 1994). Günümüz toplumlarına baktığımızda birbirinden farklı pratikleri barındıran toplumların kendilerini demokratik olarak tanıdıkları görülmektedir. Örneğin Amerikan demokrasisi olarak adlandırdığımız demokrasi şeklinin, Birleşik Devletler'in eyaletlerinde bile değişik deneyimlerle uygulandığı görülmektedir. Amerika'da en pratik yaşama hakkına dair demokratik tavır, bazı eyaletlerde idam cezası uygulandığı, bazı Birleşik Devlet eyaletlerinde idam cezasının yasallaşmadığı düşünüldüğünde, Amerikan demokrasinin

farklı anlamlarla ele alındığına örnek verilebilir. Bu geniş demokrasi yelpazesi, insan çok kültürlülüğünün bir uzantısı olarak anlaşılmaktadır. Demokrasi, felsefenin bir ürünü olarak kültürlerle harmanlanmaktadır. Örneğin Clive Barnett'a (2003) göre günümüz demokrasininin kültürel ve iletişimsel yapıları yeni medya ve bilgi teknolojileri ile şekillenmiştir. Bu yüzden pek çok araştırmacı bu demokrasi türlerinde ortak değerler bulma arayışına girişmiştir. Hiçbir düşünür standart bir demokrasi tanımı üzerinde uzlaşmasa da basit özellikleri neredeyse herkes tarafından kabul edilmektedir (Schuler, 2002). Bu temel özelliklerin batı demokrasininin temel özellikleri olduğu söylenebilir.

Bu özelliklerin ilki, daha fazla ekonomik güce sahip olanların daha az ekonomik güce sahip olanlara oranla bir ayrıcalık kazanamayacağıdır. İkinci olarak toplumun gündemine her vatandaşın katılabileceği, iletişimsel yolların var olması gerekliliği demokrasinin olmazsa olmazları arasındadır. Vatandaşlar endişelerini ve tutumlarını diğer toplumsal bireylerle paylaşabilmelidirler. Günümüzde eğer kamusal gündem; medya, politikacılar ya da büyük şirketler tarafından manupile ediliyorsa demokrasi ciddi zarar görür, değerini yitirir. Üçüncü temel uzlaşma tartışılabilen bir demokrasiden söz etmeyi gerektirir. Dördüncü olarak ise karar alma sürecinde gerekli olan eşitlik (Shuler, 2002).

Demokratik yapının temelindeki eşitlik vurgusunun materyalist anlamda, toplumsal eşitsizliğin kaynağı olan üretim pozisyonundaki farklı konumları ortadan kısmen de olsa kaldırmaya çalıştığı söylenebilir. Bu anlamda Avrupa'da ve dünyanın pek çok ülkesinde sosyalist partilerin devrimci köklerinden ayrılıp demokrasiye yönelmiş olmaları şaşırtıcı görülmemektedir. Ekonomik eşitsizliği kaldıramayan demokrasinin, karar verme süreçlerine bu şekilde müdahale ettiği düşünülmektedir. Saward (1994) ise bu yukarıda saydığımız 4 basit özelliğe inanç özgürlüğünü de dâhil eder ve bu 5 temel özelliği, demokrasinin belirleyici alt yapısı olarak tanımlar.

Demokrasinin ideolojik anlamda varlığını sorgulamak, bir sistem olarak demokrasi vurgusunu ele almayı gerekli kılar. Demokrasinin sosyal algılar üzerinde yarattığı izlenim her kültürel özneye farklı bir çağrışım uyandıracak boyuttadır. Örneğin toplumsal özneye baktığımızda; bir diyalog rejimi olan demokrasi basitçe; halkın, halk tarafından yönetimi olarak özetlenmektedir (Williams, 2005:112). Kuşkusuz bu özeti geçersiz kılan pek çok önerme mevcuttur. Örneğin C. Wright Mills (The Power Elite, 1956) İktidar Seçkinleri kitabında demokrasi ve onun öznesi olarak adlandırılan halkı ve

yönetenleri sorgular. Siyasal idare, ordu, büyük iş çevreleri ve diğer seçkinlerden oluşan güç elitleri demokratik ve siyasal pratikleri yok saymaktadır (Gordon Marshall: 141). Bu kitle toplumlarında yurttaşlar uysal ve aciz yaratıklar haline gelmişlerdir. Mills gibi pek çok düşünür özünde toplumsal anlamda bir iyilik mekanizması olarak görülen demokrasinin farklı bakış açılarıyla yeniden düşünülmesini sağlamışlardır.

Farklı demokrasi modellerindeki en temel farklılığın “halk” tanımınının farklılığından kaynaklandığı fikri çeşitli düşünürler tarafından ele alınmıştır. Örneğin demokrasinin ilk pratiği olarak Antik Yunan demokrasisi, özgür vatandaşlar olarak tanımladığı bir zümre haricinde diğer toplumsal grupları, demokraside katılımcı olan halk haricinde tutmuştur. Köleler, kadınlar ve ötekiler, demokrasi tarafından dışlanıyordu. Dışlanma bütüncül bir dışlama değildir. Sistemin selameti açısından politik anlamda dışlama ve işleme mekanizması birlikte çalışmaktadır (Polat, 2009). Bu dengeyi sağlamak için sistematik bir örgütlenme ve kurallar bütünüün yaratılması gerekmektedir. Bu anlamda bakıldığında demokrasi, bir kurallar bütünü olarak görülmektedir. Demokrasi, bir kurumlar ve kurallar rejimidir. Siyasal iktidarın belli kurullarla sınırlandırılması aynı zamanda hukuk devletiyle demokrasi arasındaki ortak bağıdır (Touraine, 2002:19). Bu bağların yarattığı modeller, insanlık tarihi gözönüne alınıp anlaşılmaya çalışıldığında; örneğin bir kapitalist üretim tarzını formüle etmek kadar kolay olmadığı ortadadır. Demokrasi düşüncesinin tarihi şüphesidir; demokrasi tarihyse çözülmesi kolay olmayan bir bulmacadır (David Held, 1996).

Demokrasi bulmacasını çözmeye çalışan insanlık, tarihin pekçok döneminde yeni deneyimlerle demokrasi felsefesine katkıda bulunmuştur. Katılımcı demokrasi, çoğulcu demokrasi, temsili - yarı temsili demokrasi, endüstriyel demokrasi, sosyalist demokrasi, dinlere dayanan demokrasiler, Amerikan Demokrasisi gibi pek çok başlık altında demokrasi ele alınmıştır. Bu deneyimlerin her birinin, demokrasi kelimesinin; demos'un ve de kritea'nın yeniden üretilmesiyle doğduğu söylenebilir. Demokrasi, Antik çağın, komünizmin, kapitalizmin, insanlık tarihinin tüm egemen devlet yapılarının, tüm egemen üretim yapılarının kendilerini demos'a yaklaştırdıkları bir alan olarak görülmektedir. Çalışmada ele alacağımız anlamıyla demokrasi ister modern olarak adlandırılabilir, ister post-modern bir durum olarak yaşanan süreci ele alalım, günümüzün küresel dünyasındaki yaşanan egemen demokrasi algısı üzerine odaklanacaktır.

Günümüz demokrasisi, verdiğimiz örneklerdeki gibi yaşamakta ve içinde bulunduğu toplumdan beslenmektedir. Post modernizm özünde, aydınlanma düşüncesinin anlamını yitirdiği, modernitenin günümüz koşullarında insanlara vadettiği büyük idealleri gerçekleştiremediği ve yıkıldığı tezi üzerinden tartışılmaya başlamaktadır. Artık insanlar; örneğin; devlet, demokrasi, eşitlik, yurttaşlık, milliyetçilik gibi değerleri yeniden değerlendirmek zorundadırlar. Demokrasi de bu modernite eleştirilerinden payını fazlasıyla almaktadır. Alain Tourain “Demokrasi Nedir?” (1997) isimli eserinde, demokrasiyi post - modern durumla yeniden doğmuş olarak gördüğü bir düşünce olarak görmektedir. Demokratik düşünce bugün yaşamını sürdürebilmek için birlikçi yanıtla karşı çıkmalıdır. İnsan bir yurttaştan başka birşey değilse ya da yurttaş evrensel bir ilkenin taşıyıcısıysa, özgürlüğe yer yok demektir ve özgürlük akıl ya da tarih adına yok edilmiştir (Tourain, 1997:36). Post - modern durumu kabul ederek demokrasiyi yeniden ürettiğimiz takdirde, demokrasinin kendini moderniteden soyutladığı ölçüde yeniden doğduğu söylenebilir. Postmodernist düşünürler özellikle Habermas gibi son dönemin büyük modernist düşünürleri tarafından eleştirilmiştir. Son dönem modernist düşünürleri; Postmodernistleri, öznellik, akıldışılık, tepkici ve görelilik felsefi temelleri nedeniyle reddeder (Alan Swingwood, 1991).

Duruma ne ad verirsek verelim küresel anlamda büyük bir değişim yaşandığı söylenebilir. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimlerin, kamusal alan, vatandaşlık, toplumsal kimlik, toplumsal sınıflar gibi faktörler üzerinde büyük değişimlere sebep verdiği düşünüldüğünde demokrasilerin, kendisiyle birebir ilişkili durumdan etkilenmesi şaşırtıcı görülmemektedir. Günümüzde demokrasi nedir sorusunu sorarken, demokrasi tarihindeki, demokrasinin içerdiği anlam çeşitliğindeki ve günümüz sosyal-kültürel bakış açısıyla birlikte, post-modern düşünürlerin vurguladığı birey olma durumunu da göz ardı etmemek gerekmektedir. Geç kapitalizmin bir tüketim modeli olarak dayattığı öznellik durumunun düşünsel dünyaya yansımaması imkânsız görülmektedir. Bu yüzden günümüz demokrasisi, tarihin pek çok dönemindeki gibi basit değerler haricinde, yaşanan kültürel durum ile birlikte şekil almıştır. Demokrasinin bugünün ne olduğundan çok ne olması gerekliliği üzerine tartışılmaktadır. Örneğin David Held (1995), kozmopolitan bir demokrasinin yeni politik yapılar inşası, yeni alanlar yaratılmasıyla ve bu alanların uluslararası ve çok uluslu aktivitelere imkan tanınmasıyla

mümkün olduğunu savunan kozmopolistler arasındadır. Bunlar haricinde ideal demokrasiye ulaşmak için yüzlerce yöntem ileri sürüldüğü söylenebilir.

Anadolu topraklarına Yunan şehir devletlerinin ve Romalıların ardından demokrasi 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanıyla beraber devlet ideolojisi olarak geri dönmüştür. Demokratikleşme yolundaki çabalarımız hatırı sayılır bir tarihi birikime sahip olsa da batının geçirdiği süreçten farklı bir gelişme göstermiştir. Siyasal devrimle sanayi devrimini bir arada yaşayan Batı, demokrasi yolunda uzun süren mücadeleler vererek şu anki konuma ulaşmıştır (Akçalı, 2007). Kamusal alanda demokrasi ve demokrasiyle ilişkilendirilebilen birçok kavramla ilgili tartışmalar farklı platformlarda devam etmektedir. Türkiye'de de demokrasi Pareto'nun dediği gibi "din kadar muğlak bir kavram (Les Systèmes Socialistes, 1902) olarak görülmektedir. Günümüz demokrasilerinin tümünün durumu da Türkiye deneyiminden farklı görülmemektedir.

2.1.2. Algı

Algı dikkati bir şeye yönelterek, o şeyle ilgili olarak duyular aracılığıyla edinilen yalın bilgi, bu bilgiyi bilincinde var etme ve anlama süreçlerinin tümünü içeren bir kavramdır (Püsküllüoğlu, 1995). Algı ve duyular birbirinden ayrı kavramlardır. Günümüzde psikoloji bilimi bu ayrımı kabul etmekte ve bu iki olguyu alt disiplinler dahilinde ele almaktadırlar (Coren, 2003). Aynı zamanda algı sadece psikoloji biliminin ilgi alanına girmemiş, bilgi felsefesi, varlık felsefesi gibi pek çok ilgi alanının üzerinde durduğu bir konu olmuştur. Örneğin Stoa'ya göre gerçek üzerine olan tüm bilgilerimiz duyu algılarına dayanmaktadır. Psikoloji biliminin algı ve duyular üzerine bilimsel çalışmaları 19. yy başlarına dayanmaktadır (Coren, 2003). Duyum organlarınca tanımlanan veriler vücudumuzdaki sinirler aracılığıyla sinir merkezlerine taşınmakta ve bazen duyumsal işaretlerle saklanmaktadır. Algı süreçlerini bir robot gibi standart bir prosedürle gerçekleştiremeyen insan, algılama durumunu kendi yaşamını belirleyen faktörler dâhilinde gerçekleştirmektedir. Algılama durumunda yanlış, farklı duyumlarla ve/veya farklı zekâ durumları yanılgılara yol açabilmektedir. Örneğin Descartes şüpheli duyumlar karşısında yanılgı için yargı vermekten çekinmemizi önermektedir.

Duyumsal girdileri yorumlama süreci olarak algı, yaşanan kültürden, kişilik deneyimlerinden, kişisel beklentilerden ve o anda içinde bulunulan güdül durumdan bağımsız olamayacağı için kaçınılmaz olarak öznel bir süreçtir (Ünlü, 2011:51). Algının objektifliği kavramı da bu anlamda iki anlamlıdır. Algı hem herkes tarafından, hem de süjenin kendisi tarafından gözlemlenebildiği ve bilinen anlamda gerçeklere uyduğu ölçüde objektiftir. Fakat süjenin kendisinin anlamlandırıldığı bir objektiflik durumu göz önüne alındığında objektifliğin süjenin kendisinden varolduğu fikrine ulaşılabilenmektedir. Realistlerin ve şüphecilerin felsefe tarihi boyunca tartıştıkları bu algı tartışmasının tüm felsefe ve insanlık tarihini etkilediği söylenebilir. Günümüz pozitif bilimi, algı konusunu ele alırken dış dünyanın varlığını, algıdan önce konumlandığı söylenebilir. Aralarındaki görüş ayrılıklarına karşı, Epikuros, Berkeley, Hume, Condillac, Gestaltçı yaklaşım ve davranışçılık bu görüşün temsilcileridirler (Dictionary Lorraine, 1993). Algının; ruh-bilim ve felsefenin keştiği noktada yer aldığı ve pek çok tartışma konusunun ana öznelinden biri olduğu söylenebilir.

Algılar bireyin içinde bulunduğu algı alanında gerçekleşmektedirler. Algı alanı da algıyı etkileyen faktörler tarafından biçimlendirilirler. Örneğin bir renk körünün trafik ışıklarında kırmızı ve yeşili ayırt edememesi, algı alanının renk ayırımı yapabilecek kapasiteden yoksun olmasından kaynaklanmaktadır. Algı duyumlarla başlayan bir süreç olarak, görsel algı, işitsel algı gibi duyumlara özgü algılama türleri mevcuttur. Bu algılar organizmada birbirlerinden farklı sinir merkezlerinde işlenirler. Gestaltçı kurama göre sinir sistemimiz, doğuştan gelen bir eğilimle dış dünyayı belirli bir grupta ilkesiyle algılar. Tüm duyum sistemlerimiz kendine özgü grupta yöntemleri kullanmaktadır. Yakınlık, benzerlik, tamamlama gibi grupta yöntemlerinin varlığı algılama sürecinin özneliğinin ve yanılma payı barındırdığının en önemli kanıtlarından biri olarak görülmektedir. Algılama süreçleri farklı duyu organlarını beraber kullanarak pekiştirebilir. Örneğin televizyon hem işitsel hem görsel algı mekanizmalarına hitap etmektedir. Bu da yorumlama süreci için daha çok duyumsal veri yaratmaktadır. Algının sosyal bir canlı olarak insanın tüm iletişimsel eylemlerini etkilediği söylenebilir.

2.1.3 Sosyal algı

İnsan toplumun bir parçası olarak toplumu gözlemler. Fiziksel algıda süjeyle girdiği ilişki, toplum ve birey arasında da yaşanmaktadır. Sosyal algı çevremizdeki olayları, insanları ve ilişkileri anlama ve bilme çabamızdır (AÖF, Sosyal Psikoloji, 2011). İnsanların diğer insanlara ilişkin bilgileri nasıl işledikleri konusunda iki rakip görüş vardır. Öğrenme yaklaşımı ki buna göre insanlar oldukça mekanik bir biçimde bilgilerin ortalamasını ya da toplamını alırlar. Gestaltçı yaklaşıma göreyse insanlar her yeni ve taze bilgiden sonra bir kişi hakkında yeniden düşünür ve hakkında bildikleri herşeyi kaynaştıran tutarlı ve anlamlı yeni bir izlenim oluştururlar (Freedman, 1989). Toplumsallaşma sürecinde birey insanları sürekli değerlendirmektedir. Hayatı boyunca birden çok insanla sosyalleşen bireyler tekrar tekrar sosyal algılama süreçlerine izlenim oluşturarak müdahale etmeye çalışırlar. İzlenimlerin iletişimsel insanın yaşamında büyük bir paya sahip olduğu söylenebilir. İnsanların birbirleri hakkında fikir oluşturabilmek için büyük bilgi depolarına ihtiyacı yoktur. Çok sınırlı sayıda bilgi ve ipucuna dayanarak başkalarına ilişkin izlenimler oluşturma insanlarda önemli ve evrensel bir eğilimdir (Freedman, 1989). Örneğin beden dili karşımızdaki insanlar hakkında bilgi toplamamızı sağlamaktadır. Karşımızdaki algılayanın oturma pozisyonu, elleri, yüz mimikleri ve benzeri pek çok fiziksel davranışı sosyal algı süreçlerinin başlangıç noktalarından biri olarak görülmektedir. Bunun haricinde sosyal algıyı etkileyen birçok alt yapıda bireyleri farklı yapan tüm özellikler olduğu söylenebilir.

Algı başlığında bahsettiğimiz gibi tüm algılar çeşitli faktörler sebebiyle yanılsamalara sebep verebilmektedirler. Sosyal algı süreçleri de iletişime girilen kişilerle ilgili doğru çıkarımlara ulaşmamızı engelleyebilir. Bizim başka insanlara ilişkin yargılarımız çok doğru değildir. Özellikle yüz ifadelerinden heyecanları kestirmede güçlük çekeriz (Freedman, 1989). Bireyin eğilimleri de sosyal algıyı etkilemektedir. Örneğin Hale etkisi adı verilen algısal yanlılık, izlenimlerimizi etkileyen faktörlerden sadece biridir. Hale etkisinde birey sevdiği, çok yakından tanıdığını düşündüğü bir kişinin, toplumsal bir aktörün ve benzeri kişiliklerin, her koşulda iyi olduğu önermesini kabul eder. O kişinin yaptığı hataları kabullenmeme eğilimindedir. Aynı zamanda, olumluluk ve olumsuzluk üzerine kişilerin eğilimleri sosyal algı durumlarını etkileyebilmektedir. Örneğin olumluluk eğilimi bireyleri, hiç sevilmecek kişileri bile

sevme davranışında bulunmasına yöneltebilmektedir. Bu tarz algısal etkiler karşı taraf hakkındaki izlenimlerimizin gerçekte bağdaşmayan bir boyuta taşıyabilmektedir. Algının bu özelliği iletişim süreçlerindeki algıların yönetilebilmesini de mümkün kılmaktadır. Yabancıların tutumlarını ve tarafsız düşünme yeteneklerini etkilemek için girişilen her türlü eylemi kapsar ve kamu diplomasisi, psikolojik operasyonlar, kamu bilgilendirme, aldatma ve gizli eylem faaliyetlerinden oluşur. Irak'a özgürlük operasyonunda bunlardan özellikle ikisi dikkat çekmiştir; yürütülen politika, amaç ve eylemlerin içeriği ve haklılığı konusunda dış dünyayı etkilemek için bilinçli olarak yürütülen çabalar (kamu diplomasisi) ile dış dünyayı etkilemek ve fikirlerini değiştirmek için yürütülen faaliyetler ve özellikle medyanın bu yönde kullanımınıdır (Stephan Collins, 2003). Günümüz iletişim teknolojilerinin gelişimi göz önüne alındığında, algılarımızın karşı karşıya kaldığı veri sayısının her geçen gün arttığı söylenebilir.

2.1.4. Demokrasi algısı

Gerek demokrasiyi tanımlamanın verdiği tarihi imkânsızlık süreci olsun gerekse algının, algıyı etkileyen faktörlerden kaynaklanan, bireyle ilişkili olma durumunu ele aldığımızda, demokrasi algılarını tanımlamanın çok da kolay olmadığı görülmektedir. Demokrasi algısının bu durumunu demokrasinin yönetsel hatalarında arayan Gidden's (1994) gibi düşünürler demokrasi problemini farklı cevaplarda aramaktadırlar. Gidden's 'a göre incelendiğinde görülmektedir ki halkın politikacılara olan güveni, son otuz yıldan bu yana büyük düşüş kaydederken, demokrasiye olan bağlılıkta böyle bir eğilim görülmemektedir (Aktaran; Çuhadar, 2008). Krizi yaratan demokrasinin kendisi değil uygulayıcılarıdır. Günümüz demokratik pratiklerini anlamlı bir şekilde birbirinden ayırmaksa neredeyse imkânsız görülmektedir. Bir sistem olarak modernitenin günümüzdeki durumunun da demokrasi algılarını etkilediği düşünülmektedir. Lyotard'ın (1979) tanımladığı şekliyle "ilerleme peşinde sürekli değişim" olan post-modern durumun diğer toplumsal kavramlar gibi demokrasi üzerinde de değişimlere neden olduğu söylenebilir. Alain Tourain (1994) de demokrasinin yeni doğduğunu söylerken moderniteden ve onun değerlerinden sıyrılmış, özgür bir yeni demokrasiden bahsetmektedir. David Harvey; kendisi bir post-modernist düşünür olmasa da post

moderniteyi geç kapitalizm ve esnek üretim, tüketim biçimleriyle beraber ele almaktadır. Bu bağlamda demokrasiyi değerlendirdiğimiz dünyanın, geç kapitalizmin kültürel değerleriyle biçimlendiği söylenebilir. Genişleyen tüketim ağları, iletişim kanalları demokrasiyi üzerine düşünen insanın dünyasını etkilediği düşünülmektedir.

Aynı zamanda bir felsefe öğretisi olarak demokrasi, felsefi temellerinde canlı tartışmaları barındırmaktadır. Demokrasiyi ve onu oluşturan tüm demokratik değerler, düşünce tarihini şekillendirmiştir. Örneğin toplum sözleşmesinde J.J. Rousseau açısından lanetli bir kavram gibi görülen temsil, bugün kaçınılmaz ve genellikle gerçek anlamda demokratik bir kurum olarak benimsenmektedir (Blackwell, 1994 demokrasi maddesi). Demokrasi algısına ilişkin farklılıklar, sosyo kültürel farklılıkları da arayan pek çok araştırmada ele alınmıştır. Örneğin 2002'de İngiltere ve Romanya'da okuyan öğrencilerin demokrasi algıları üzerine Robert Foster ve Katherine Straker tarafından yapılmış kültürler arası çalışma, kültürel değişimlerin demokrasi üzerindeki etkilerini gözler önüne sermektedir. Dini bağlılık ve ulusal kimliği birbirinden ayrılmaz bir değer olarak gören İngiliz öğrencilerine karşın Romanya'da okuyan öğrencilerin yarısından fazlası İngiliz öğrencilerin tam aksine düşünmektedir (Foster ve Stalker, 2003). Bu örnek kültürel farklılıkların, demokratik yapıyı oluşturan değerlerin farklı algılanmasına yol açmaktadır. Kültürel farklılıklar, demokrasi algısını etkileyen birçok etkenden sadece bir tanesidir.

2010 ve 2011 yılları boyunca ortadoğuda “demokrasi savaşları” adı verilen halk ayaklanmalarının hem fiziksel eylem boyutunda hem de yeni medya araçları üzerinden gerçekleştirildiği söylenebilir. Demokrasinin yaşadığı yeni algı süreçlerinin sadece merkez ülkeler olarak adlandırılan ülkeleri değil aynı zamanda gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerin dinamiklerine eklendiği söylenebilir. Kimin ve neyin demokrasisi tartışmasına girmeden demokrasiye bakmamız gerekliliği ortadadır. Etnosentirizmden, bireye özgü demokrasimizden soyutlamadan, insanların demokrasi algılarına bakmak, günümüz toplumunun sosyo - kültürel durumuna açıklayıcı görülmektedir. Medya, küresel iletişim ağları ve post- kapitalist dönemin kültürel özgünlüğü; demokrasininin kavramlarını, dolaylı olarak da demokrasiyi algılayanları dönüştürdüğü düşünülmektedir. Bireyleri militan demokrat, devrimci demokrat, sosyalist demokrat olarak tanımlamak; demokrasiyi küresel ölçekte tanımlamak kadar imkansız görülmektedir.

Araştırmamızda kullandığımız anlamda demokrasinin keskin hatlarla çizilmiş bir tanımını yoktur. Demokrasinin basit değerleri olarak ele aldığımız kurallar haricinde, tüm bireylerin kendi algılama süreçlerinde, farklı demokrasiler yarattığı düşünülmektedir. Demokrasi algıları dünyada ve ülkemizde pek çok araştırmacının merak alanına girmektedir. Demokrasi algılarını ölçmek için geliştirilmiş ölçekler, sosyal bilim literatüründe mevcut ve çok çeşitlidir. Çeşitli demokrasi algısı araştırmaları; bireyler arasındaki algı farklılıklarını inceler. Sosyal bilimciler, demokrasiyi ölçmek için birden fazla strateji kullanırlar. Ampirik analizler, kategorik ölçekler, demokratik pratikler barındıran karma ölçekler ve demokrasi algısı ölçekleri bunların arasındadır (Landman, 2007:4). Birçok araştırmacı işlevsel demokrasi ölçekleri geliştirmek için uğraşmaya devam etmektedir. Demokrasiler modern toplumların gelişimlerini önemli ölçüde etkiledikleri müddetçe, demokrasileri sistematize etme ve işlevsel bilgi elde etme çabaları devam edecek görülmektedir (Dunleavy ve Margetss, 1994). Kültürler arası çalışmalar haricinde demokrasi tanımını basit bir anlama indirgeme çabası günümüz sosyal bilimlerinde önemini kaybetmiş bir yöntemdir. Demokratik sistemler ve bu yapılar üzerine kurulan keskin tanımların, bu disiplinler arası süreçleri açıklamayı neredeyse imkânsızlaştırdığı söylenebilir. Bir tanım yapma çalışmasından daha çok durumu ortaya koyma çabasıyla demokrasi algılarına bakmak gerekmektedir.

2.1.5 Demokrasi algısını etkileyen faktörler

Demokrasi algıları sosyal süreçler olarak birçok dinamiğin içinde şekil almaktadırlar. Toplum ve birey demokrasi algısını beraber inşa etmektedirler. Demokrasiyi inşa etmeye çalışan devlet bu süreçte ideolojik aygıtlarını kullanmaktadır. Demokrasi kültürünün geliştirilmesinde ve demokratik değerlerin kazandırılmasında aileye, sosyal çevreye, örgün eğitim kurumlarına ve kitle iletişim araçlarına büyük görevler düşmektedir (Genç, 2006'dan aktaran Yüce ve Demir 2007). Demokratik değer, kişiye özgün kavramlar olmakla beraber, algı yönetimine tabi tutulan bireylerde ise bir inşa sahasını olarak görülmektedir. İnsanlık tarihi devletlerle özdeşleşen egemen demokrasi biçimleriyle doludur. Bireylerin demokrasi algılarının hem algıyı etkileyen faktörler hem de toplumsal ve ideolojik faktörlerce oluştuğu düşünülmektedir.

Algıyı etkileyen faktörler iç faktörler ve dış faktörler olmak üzere iki başlık altında ele alınmaktadır. İç faktörler; algılayanın fizyolojik ya da psikolojik kökenlerine dayanmaktadır. Fizyolojik kökenli iç etmenler duyumsal veri toplama süreçleriyle ilişkilidir. Duyu organlarında meydana gelen fiziksel problemler algının sağlıklı gerçekleşmesine engel olabilmektedir. Duygular, fiziksel gereksinimler, zihni tutumlar, algılamaya hazır olma durumu, hipnoz ve telkin algıları etkileyen iç faktörler olarak ele alınmaktadır. Araştırmada ele alınan medyanın hem ürettiği duyumsal verilerle, hem de gelişen teknoloji sayesinde demokrasi algılarına daha fazla etki ettiği tartışmaları bilim çevrelerinde devam etmektedir. Günümüzde kitle medyası demokrasinin bel kemiği haline gelmiştir (Fog, 2004). Örneğin Türkiye'de yapılan polis adaylarının “demokrasi” kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi (Yüce ve Demir, 2007) araştırmasının sonuçlarına göre polis adaylarının demokrasi algılarına yüzde 41.08 oranla medya etki etmektedir. Hem iç faktörlere hem de dış faktörlere etki edebilen kitle iletişim araçlarının toplum ve toplumu oluşturan bireyler üzerindeki etkisinin algı süreçleriyle birebir ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Algıyı etkileyen dış etmenlerse toplum ve fiziksel dünya ile ilişkilidir. Kültürler, insan doğasının bir parçası olarak farklılıklar içermektedir. Örneğin yeme içme kültüründe de saklı olan birçok kod, bu kültürel farklılıkları göstermektedir. Fransız mutfağında kıymetli bir besin kaynağı olarak görülen salyangoz Türkiye'de yeme-içme kültürü dâhilinde tüketilebilecek bir besin kaynağı değil, hatta bir iğrenme nesnesi olarak tabudur. Bunlar fiziki, sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik birçok değerlerin bir araya gelmesiyle kültürlere eklemlenmiş değerler olarak görülmektedir. Bu toplumsal değerlerin, içinde yaşadığı toplumun bir parçası olan bireyin algılarına etki etmesi normal görülmektedir. Sosyal bir canlı olarak insanın aynı zamanda kültürün bir ürünü olduğu söylenebilir. Demokrasi algıları bu özelliğiyle kültürler arası çalışmaların da konusu olmuştur. Örneğin Fosters ve Straker'ın (2009) öğrenciler üzerine gerçekleştirdiği çalışma sadece demokrasi algısı çalışmaları için değil kültürler arası çalışmalara da katkıda bulunan bir çalışma olarak görülmektedir. Öğrenciler üzerine yapılmış bir algı çalışmasında İngiltere ve Romanya'nın kültür kodlarınının algılara etki sürecini gözlemlenmektedir.

2.2. Yazılı Medya

2.2.1. Basın, basım, yazılı medya araçları

Basın; toplumsal bilginin yayılma yöntemlerinden biridir. Topluma dışarıdan gelen bilgilerin değerlendirildiği ve yorumlandığı güvenli yollardır. Yine toplumun amaç,hedef ve gerçek nitelikleri ile ilgili bilgilerin eksiksiz ve tam olarak dış dünyaya gönderilmesi çalışmalarının tümünü anlatır (Er, 2003). Basının taşıdığı görevlerin uygulanabilirliğinin, tarihsel çatışmaların yüzünden bazı dönemlerde kesintiye uğradığı düşünülmektedir. Basının tarihsel gelişimi ve kitle iletişim aracı olarak kullanımı ekonomik gücü elde etmiş fakat siyasal güçten mahrum bırakılmış burjuvaların egemen siyasal sisteme karşı özellikle demokrasi ve özgürlük çerçevesi içinde mücadelesinin en popüler silahı biçiminde karşımıza çıkar (Erdoğan, 2007:13). Enformasyon ve enformasyonda güvenilirlik üzerine toplumsal algının sürekli değişmesinin, toplumsal dinamiklerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Toplum ve egemenler arasındaki ilişkinin basın tarihinde de belirleyici olduğu ve olmaya devam ettiği söylenebilir.

Basın kavramı; işitsel basın, görsel basın, yazılı basın gibi pek çok sınıflandırmayla ele alınmaktadır. Günümüzde ise basın teknolojilerinde işlenen verilerin sayısallaştırılmasının yeni bir basının yaratıcısı olduğu düşünülmektedir. Araştırmada bir kıyas nesnesi olarak ise geleneksel yazılı basın ele alınacaktır. Geleneksel yazılı basının ulaştırdığı haber mesajları, saklanabilir bir belge niteliğini taşımaktadır. Bu yönden, belge olması nedeniyle istenildiği zaman tekrar okunma ve gözden geçirilme olanağını sağlamaktadır. Yazılı basın, haberleri daha ayrıntılı, derinliğine inerek sunar (Tokgöz, 1981). Yayınlanma süresi göz önüne alındığında geleneksel basılı medya, radyo, televizyon ve internete oranla yavaştır. Geleneksel yazılı medyadan dönüşen internet medyasının, yeni medya teknolojileriyle beraber bu hız farkını kapattığı söylenebilir. Basılmaya devam eden yazılı medya araçları bu özellikleri taşımaya devam etmektedir.

Yazılı basın da diğer basın örneklerinde olduğu gibi dağıtım ağları ekseninde değerlendirilmektedir. Yerel çapta yayın yapan geleneksel yazılı basın organları olduğu gibi ulusal ve uluslararası çapta yayın yapan nispeten daha büyük yayıncılarda bulunmaktadır. Küreselleşen dünya düzeniyle beraber geleneksel yazılı medya,

geleneksel yayın yöntemleriyle bile yaygınlık kazanmıştır. Uluslar arası düzeyde yayın yapan birçok yayıncı şirket farklı ülkelerde yayınlarını zaman ve mekândan bağımsız olarak dağıtabilmektedirler. Geleneksel yazılı basının en önemli özelliği basılı (Published) olmasıdır. Günümüz internet yazılı medyasından geleneksel yazılı medyayı ayıran önemli bir özellik olduğu söylenebilir.

2.2.2. İnternet öncesi geleneksel basılı medya

Aydınlanma düşüncesinin yayılmaya başladığı dönemde ilkel formlarından sıyrılmaya başlayan basım teknikleri Gutenberg'in matbaayı icadıyla beraber yeni bir sürece girmiştir. İlk gazeteler 17. yy başlarında Almanya ve Belçika'da yayınlanmaya başlamıştır. Gazetelerden çok daha fazla bir geçmişe sahip olsalar da kitaplar da matbaanın gelişimiyle beraber daha geniş kitlelere ulaşma imkânına sahip olmuştur. 18. yüzyılın son üçtebirlik bölümünde Fransa'da yaşanan dönüşümler, eski rejimin son on yılında, özellikle de tam olarak devrim zamanında süratlenmiştir. Devrimi kitaplar yapmamıştır desek bile, en azından kitaplar onu mümkün kılmıştır, zira sonuçta Devrim'in kendisi, basılı yayına ve medyalara etkinlikleri derinlemesine sarmıştır (Barbier ve Lavenir, 2001:60). Bu değişimler, insanlık tarihinin en önemli yol arkadaşı olan yazının gücüne güç katmıştır. Yazının ve basım tekniklerinin ilk örneği olmasa da 18. yy Fransa'sı örneğinin, günümüz kitle iletişiminde büyük pay sahibi olan basılı medyanın, kitlesel işlevi konusunda en önemli örneklerinden birini teşkil ettiği söylenebilir. Basılı medya ve toplum arasındaki ilişki yıllar içinde ilerlemeye devam etmiş görülmektedir. Rusya'da Ekim Devrimi'nden önce gazeteler kamuoyu oluşturmak için kullanılmış, bu sefer de 'yönetim muhalifleri' gazeteler ile kendilerini geniş kitlelere anlatma şansı yakalamışlardır. Bu durumda gazetenin siyasi olarak etkin bir araç olduğunu göstermektedir (Ceylan, 2008). Gazeteler 20. yy'ın başlarında kitle iletişim araçları içinde en yaygın olarak kullanılan araçlardan biri haline almıştır. Örneğin 1910 yılında 92 milyon olan ABD nüfusu, 24. 2 milyon gazete satın almaktadır (Barbier, Lavenir, 2001:165). Bu değişimlerle beraber gittikçe büyüyen trajlarıyla süreli basılı yayınlar kitlelerin iletişim süreçlerine eklemlenmiş görülmektedir. Türkiye örneğinde ise 1828'de Kahire'de yayınlanmaya başlanan Vekayi-Misriye ilk Türkçe gazete olarak adlandırılmaktadır. Türkiye basılı yayın tarihinin temellerini oluşturan Takvim-i Vekayi

ise 1831'de yayınlanmaya başlamıştır. Tercuman-ı Ahval ise 1860'ta Türkçe yayınlanan ilk özel gazete olarak basılı yayımların Türkiye deneyimini tanımlamak açısından önem taşımaktadır (Koloğlu, 2006).

Basılı medya araçlarının, geçmişte olduğu kadar günümüz toplumunda da kamuoyu oluşturma ve gündem belirleme süreçlerinde etkin olduğu söylenebilir. Ulusal düzeyde süreli yayın yapan kuruluşların yanında gelişen ve ucuzlayan basım teknolojileriyle beraber süreli yerel basılı medya kuruluşlarının sayısının arttığı düşünülmektedir. Hem ulusal hemde yerel düzlemde yayın yapan süreli basım araçları yanında kitaplar ve diğer basılı medya kaynaklarına ulaşmak gittikçe kolaylaşmaktadır. Kuşkusuz ki teknik düzlemdeki değişimler birçok okuyucunun kullandığı medya araçlarında da değişimlere sebep olmaktadır. Günümüzde basılı medya araçları altın çağından uzak görülmektedir. Örneğin; milyonluk baskı sayısı yapan gazeteler, yüzbinler satan dergiler Türkiye örneğinde uzakta kalmış ve çok tıklanan sitelerle, haber siteleriyle iç içe girmiş görülmektedir.

İnsanlık tarihinin yaşadığı tüm süreçlerden etkilenen basılı medya tarihinin, özellikle 1980'lerden sonra kullanılmaya başlanan tabirle “küreselleşme” ekseninde bir dönüşüm geçirdiği söylenebilir. Basılı medya günümüzde, internetin, daha geniş anlamıyla ise yeni medya teknolojilerinin kitle iletişimine eklenmesiyle geleneksel medya yapısı içerisinde değerlendirilmeye başlamıştır. Yeni medyanın, medya teknolojisine olan katkısıyla; kablolu televizyon, radyo, basılı medya araçlarını da, geleneksel medya kategorisine sokmuştur. Günümüzde gazeteler, dergiler ve kitaplar takipçiler tarafından en çok kullanılan basılı medya araçları olduğu halde en çok kullanan kitle iletişim araçları olmadıkları söylenebilir. Geleneksel tanımı haricinde, Eski Medya (Old Media, Legacy Media) gibi farklı tanımlarda çeşitli araştırmalarda kullanılmaktadır. Araştırmada “geleneksel basılı medya” tanımı, kitap, gazete, derginin içinde bulunduğu kitle iletişim araçlarını tanımlamakta ve kullanılmaktadır. Bu araçların tümünün ortak özellikleri basılı (published) olmalarıdır. Takipçilerin kâğıt baskılardan takip ettiği basılı medya araçları, sayısal kaynakları kapsamamaktadır.

Her ne kadar bu tanımlar üzerinde durulan basılı medya araçlarının işlevlerini yitirdiği izlenimini yaratsa da bu ayrımların en önemli özelliğinin teknik farklılıklar olduğu düşünülmektedir. Geleneksel basılı medya araçlarının, yeni medya araçlarına evrildiği söylenebilir. Bugün yeni medya olarak tanımladığımız teknolojilerin, gelecekte

yaşanacak teknik ve toplumsal değişimlerle beraber eski ya da geleneksel medyaya dâhil olacağı söylenebilir.

2.2.3. Türkiye’de basılı medya

Medyanın temel görevi, toplumu ilgilendiren olaylarda toplumu bilgilendirmek, toplumu aydınlatmak, kamuoyu oluşturmak, toplumu siyasi, sosyal ve teknik gelişmelerden haberdar etmektir (Aydın, 2008). Türkiye’de geleneksel yazılı medyanın bu işlevlerini yerine getirebilmesi, orta çağın karanlığına aydınlanma hareketleriyle savaş açan batıdan, yıllar sonra gerçekleşmiştir. İbrahim Müteferrika'nın girişimleriyle kurulan Dar'üt -Tıbaat-ül-amire (halkın verdiği adla: Basım hane) 1727 yılından itibaren çeşitli eserlerin anadoluda basım teknolojileriyle çoğaltılabilmesine imkân tanımıştır. Matbaanın kurulması Türkiye’de basılı medyanın tarihinde bir başlangıç noktasıdır. Müteferrika basım evinden sonra, 1796 yılında Mühendishane basımevi, 1802’de Üsküdar Basım Evi, 1828’de Bulak Basımevi ve son olarakta 1831’de kurulan Takvimhane’i Amire takip etmiştir. Takvimhane’i Amire ilk gazete Takvim’i Vekayi’i basmıştır. Cumhuriyetin ilanından 1939’da yasayla Milli Matbaa adını almıştır (İnuğur, 1978). Süreli basılı Türkçe yayınlar ise ilk matbaadan yaklaşık 100 yıl sonra hayata geçebilmiştir. Günümüz medya teknolojilerinin hızlı dağılımı ve tüketimi göz önüne alındığında, teknolojik dolaşımın günümüzde büyük hız kazandığı düşünülmektedir. Teknoloji ve insan iletişiminin aldığı bu yolun son 200 yılda toplumların geçirdiği evrimin en önemli sebeplerinden biri olduğu söylenebilir.

Süreli basın tarihinin Osmanlıdaki ilk örneği Fransızlar tarafından basılan Gazette Française de Constantinople’dir. 1795 yılında Fransızca yayınlanan Bulletin des Nouvelles, ilk haber bülteni olma özelliği taşımaktadır. Bunun haricinde Cumhuriyet dönemine kadar geçen sürede başta İzmir ve İstanbul’daki Fransızlar tarafından yayınlanan yaklaşık 15 adet Fransızca süreli basılı yayın bulunmaktadır. Bu gazeteler Türkçe yayın yapan süreli basın araçlarının doğuşlarına aracılık ettikleri için Türkiye basım tarihinin de önemli örnekleri olarak görülmektedirler. Matbaaların çoğalması, ülkede yayınlanmaya başlanan Fransızca süreli yayınlar ve Fransız devriminin ardından aydınlanma düşüncesinin Osmanlı topraklarında da yankı uyandırması, Türkçe yayın yapmaya elverişli koşulları doğurduğu söylenebilir. 1 Kasım 1831’de yayınlanan

Takvim'i Vekayi ile Türkçe süreli basım tarihi başlamıştır. Bu gazete Osmanlı'nın resmi yayın organıdır. Gazetenin Türkçenin yanında Ermenice, Rumca, Farsça ve Arapça çevirileri yayınlanmıştır. Bu gazetede yayınlanan ve “Asakir-i Mansura” ordusunu öven bir yazı ilk Türkçe makale olarak görülmektedir.

İlk özel teşebbüsle kurulan Türkçe süreli yayın ise Tercuman-ı Ahvaldir. Agah efendi tarafından finanse edilen bu gazete Türkiye'de günümüzde sayıları yüzleri aşmış, özel süreli yayın şirketlerinin ilk örneğidir. Bu anlamda Takvim'i Vekayi ile birlikte Tercuman-ı Ahval'in Türkiye basın tarihinin en önemli iki başlangıç noktası oldukları söylenebilir. Dönemin birçok yazarı Tercüman'ı Ahval'de çeşitli makaleler yazmıştır. Bu anlamda ilk fikir gazetesi olduğu söylenebilir. Şinasi'nin Tasvir'i Efkâr gazetesi, Namık Kemal'in İbret gazetesi, Ali Suavi'nin Muhibir ve Basiretçi Ali Bey'in Basiret gazeteleri Tanzimat döneminin diğer Türkçe süreli basın organları olarak görülmektedir. 1831 ve 1876 arası bu dönemde 20'nin üzerinde süreli basım organı Türkiye basın tarihinin parçası olmuştur. 1869'da Teodor Kasap tarafından çıkarılan Djojen ise ilk gazete eki olmayan süreli mizah dergisidir (İnuğur, 1978).

Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre oyununun sergilenmesi üzerine başlayan piyes sansürleri Mahmut Nedim Paşa tarafından 11 Mayıs 1876'da çıkarılan bir kararname ile gazetelere de yansıtılmıştır. Kararname ile gazetelerin bir kopyasının baskıdan önce yapılmasına geçici bir süreliğine karar verilmiştir. Dönemin gazetelerinin gösterdiği tepki üzerine bu karar 13 Mayıs 1876'da kaldırılrsa da ilk sansür veya sansür girişimi olarak adlandırılmaktadır. Basının tarihiyle birlikte Tanzimatla beraber Anadolu topraklarının “basına sansürle”de tanıştığı söylenebilir.

Tanzimat döneminde başlayan bu süreli basın yayınlarını Birinci ve İkinci Meşrutiyet dönemlerinde yasaklar düzenlemeler ve yeni girişimlerle beraber devam etmiştir. Bu dönemde Jöntürkler, Osmanlıcılar, Sosyalistler gibi pek çok siyasal grup kendi yayın organlarından süreli yayın yapmıştır. Dönemin siyasi karmaşası, yönetim düzeni ve sosyo kültürel yapısı gibi faktörlerin basını etkilemiş, dolayısıyla süreli basının da tarihini etkilemiştir. Fetva ile kitapların basılabildiği dönemleri geride bırakıp özgürleşme çabalarına girilmesi bile günümüz Türkiye basın tarihi açısından büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Kurtuluş savaşı döneminde kurulan anadolu hükümetine, dönemin süreli yazılı basın organları da destek vermiştir. Sosyal bir olgu olarak iletişim süreçlerinin toplum

üzerindeki etkisine verilebilecek örneklerin başında dönem gazeteleri gösterilebilir. Hukuk-i Beşer, İrade-i Milliye, Hakimiyet-i Milliye, İleri, Akşam, Yeni Gün, Vakit gibi pek çok süreli yayın milli mücadeleyi desteklerken aynı dönemde yayınlanan İrşad ve Ferda gibi yayınlar milli mücadeleyi yıpratmaya çalışmışlardır (İnuğur, 1978). Toplumsal algıları etkilemeye yönelik yayınların sayısına bakıldığında Milli Mücadele döneminde medyanın toplumsal gücünün arttığı görülmektedir. Batının çok daha geniş yüzyıllık dilimlerde üstesinden gelmeye çalıştığı sorunları, sıkıştırılmış zaman dilimleri içinde çözüme çabasının, yazının ve aklın, özgürleştirilen pratiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Basılı medya tarihi Osmanlı Devlet rejiminin yerine modern Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasıyla yeni bir döneme girmiştir. Cumhuriyet'in ilanının ardından yazılı basın araçları da ülkede yaşanan modernleşme ve değişim çabalarından etkilenmiş ve değişime uğramıştır. 1 Mayıs 1948'de Sedat Simavi tarafından kurulan Hürriyet gazetesi modern gazetecilik anlamında Türkiye'nin öncü gazetelerinden biridir. Gerek teknoloji gerekse habercilik anlayışındaki yeniliklerle, Türkiye basını tanıştırmıştır. Süreli yayınların tirajlarının ise dünyadaki diğer süreli yayın organlarıyla kıyaslandığında düşük olduğu söylenebilir. Örneğin internet öncesi basılı medya tirajları hakkında yapılan bir araştırmada Hürriyet gazetesinin 1987 yılı günlük ortalama tirajı 739. 000'den aşağı düşmemektedir. Döneminin en yüksek tirajlı gazeteleri bu tirajlara ulaşabilmek için büyük promosyon kampanyaları düzenledikleri, bu kampanyalarda kuponla araba bile dağıttıkları bilinmektedir (Kavaklı, 1989). Dünyada gazetelerin okunma düzeyleri çok daha yüksektir. Aynı dönemde Daily Mirror gazetesi ortalama 4,5 milyon satışa ulaşabilmektedir. Hürriyetin ardından birçok modern süreli yayın organı yayın hayatına başlamış, gazetecilik Türkiye'de üniversite düzeyinde eğitimi olan bir meslek kolu haline gelmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarından internetin günlük yaşamımıza girdiği süreç içerisinde Türkiye basın tarihi yaklaşık 70 yıllık süre içerisinde, iki darbe ve onlarca hükümete tanıklık yapmıştır. Dönemlerin kendine özgü sansür anlayışları ve baskı mekanizmaları basın tarihini yakından etkilemiştir. Örneğin Menderes döneminde gazeteler baskı aşamasında dahi sansür kılıcının darbelerine maruz kalmıştır. Tek partili dönemin sansür ve baskısını hatırlatan basın sansürlerinin olup bittiği, darlık, kıtlık ve yoksullukla ilgili tek bir satır dahi yazılamayacağı, elliden fazla Türkiye gazeteciler cemiyeti üyesi gazetecinin işsiz bırakılıp cemiyetten yardım istediği, Türk basın

tarihinin en acı zamanlarından biridir (Özgentürk, 2008:15). Tüm olumsuz koşullara rağmen Türkiye'de basılı yayın organlarının sayısı hızla artmaya devam etmiştir. Örneğin 1967 yılına gelindiğinde 2222 adet gazete ve dergi, süreli yayın hayatlarına devam etmektedirler. Bu yayınlardan 67 gazete ve 153 dergi 1967 yılı içerisinde İstanbul'da yayınlanmaya başlanırken, 233 gazete ve dergi diğer şehirlerden yayın kervanına katılmıştır (Kavaklı, 1989). Yazılı medya 60 ve 80'deki darbelerle sıkıyönetim altına alınan Türkiye'de en çok etkilenen sosyal yapılardan biri olarak görülmektedir. Çetin Emeç, Uğur Mumcu gibi onlarca gazetecinin uğradıkları siyasi nedenli suikastlerle yaşamını kaybettiği bilinmektedir.

Türkiye'de süreli yayın yapmayan basılı medyada da durum farklı görülmektedir. 2011 yılı itibariyle Türkiye'de yaklaşık olarak 23. 000 kitap yasaklı durumdadır. 2000-2005 yılları arasında yayınlanan toplam 284 kitap toplattırılmıştır. Bu kitapların 47'sinin yasağı kalkarken 237'si halen 2011 itibariyle yasaklı durumdadır.³ Sosyal algı süreçlerine etki eden yazılı basının, Türkiye'de de tüm dünyadaki örneklerinde olduğu gibi toplumun yaşadığı süreçlerden bağımsız olmadığı düşünülmektedir. Türkiye'deki toplumsal olgu ve olaylar, sosyal algı süreçleri ve basılı medyanın, İbrahim Müteferrika'nın matbaasından günümüze kadar artan bir şekilde birbirlerini etkilediği söylenebilir.

2.2.4. İnternetin ardından geleneksel basılı medya

Türkiyede de tüm dünyada olduğu gibi basılı medyanın özellikle son dönemlerde hem okuyucu hem de yapısal bazda bir değişim içinde olduğu düşünülmektedir. Bu değişimi yaratan kırılma noktalarından belki de en önemlisinin internet teknolojisinin yaygınlaşması olduğu söylenebilir. Türkiye'de 19 Temmuz 1995'te yayınlarını internete aktarmaya başlayan Aktüel dergisi ilk örneği teşkil etmektedir. Basılı medya araçlarının internete aktarılması ulusal çapta yayın yapan Zaman, Milliyet, Hürriyet, Sabah gazetelerinin internete aktarılmasıyla devam etmiştir. Ulusal ve yerel anlamda yayın yapan basılı medya kuruluşları, önce kısıtlı içerikleri internet sitelerinde paylaşmışlardır. Milliyet gazetesiyle beraber 1996 yılında gazetelerin günlük

³ <http://www.sonsayfa.com/Haberler/Kultur-Sanat/Bu-kitaplar-Turkiyede-hala-yasak-142858.html>.(Erişim tarihi: 7 Mart, 2012)

içeriklerinin tümü internete aktarılmaya başlanmıştır. Basılı kaynakları hazırlama süreçlerinde içeriğini zaten sayısal ortamda hazırlayan basılı medya kuruluşlarının 90'ların ortalarından itibaren ellerinde hali hazırda var olan sayısal verileri internete aktardıkları söylenebilir. Bu geleneksel basılı medyanın yaşadığı dönüşümlerin ilkidir. Birinci dönem, gazetecilerin haber içeriğini internet gazeteciliği için üretmedikleri, kendi geleneksel gazeteleri için ürettikleri, içeriğin web sayfasına da taşındığı dönemdir (Karaduman, 2002). İkinci dönemde basılı gazeteler, internet için içerik üretmeye başlamışlar; üçüncü dönemde ise süreli basılı medya olarak adlandırdığımız kurumlar, 2000'lerin başarıyla beraber internet haberciliğini bir yöntem olarak kullanmaya başlamıştır.

Değişen dünyayla beraber izleyiciler ve takipçiler de değişmektedir. (Boler, 2008: 189). Yaşlanan, farklı ilgi alanları keşfeden yetişkinlerin yeni medya araçlarına kaydıkları bilinmektedir. Söz gelimi 80'lerde yüzde 65 olan yetişkin Amerikan gazete takipçilerinin oranı yüzde 15 oranında düşmüş ve yüzde 50'lere gerilemiştir (Boler, 2008:176). Geleneksel basılı medyanın yaşadığı değişimleri teknik dönüşümlerle beraber toplumsal anlamda yaşanan dönüşümlerde etkilemiştir. İnternetin sosyal bir iletişim mekanizması halini alması ve takipçilerin gazete satın almak yerine çok daha kolay ulaşıp sosyalleşebildikleri internet sitelerini takip etmelerinin, tiraj kaybına neden olduğu söylenebilir. Kuruluşların, yeni medya araçlarını farklı şekillerde kullanarak gelir elde etme yöntemlerini çeşitlendirme yoluna gittikleri düşünülmektedir. Süreli basılı kaynakların haricinde kitaplarda sayısal teknolojilerle beraber değişime uğramıştır. 1971'de Amerikan bağımsızlık bildirisinin Michael S.Hart tarafından elektronik kitaba çevrilmesinden beri milyonlarca kitabın sayısal teknolojilerle bilgisayar için veriye dönüştürüldüğü düşünülmektedir. Süreli geleneksel basın yayınlarına hali hazırda ücretsiz ulaşabilen okurların, yasal olduğu kadar yasal olmayan yollarla da e-kitapları kullandıkları söylenebilir. Türkiye'de sayısal ortama aktarılan kitapların büyük oranda yasa dışı internet platformlarında ücretsiz paylaşıldığı düşünülmektedir. Türkiye'de ulusal yayın yapan süreli yayınların günlük milyonluk tirajlar elde etmesi, 2011 itibariyle bu rakamlara yaklaşan Zaman gazetesi haricinde gerçekçi görülmemektedir. Zaman gazetesinin elde ettiği Türkiye'ye göre yüksek satış rakamlarında abonelik sisteminin etkisinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Zaman gazetesi, okuyucuların kapılarına kadar çeşitli yöntemlerle ulaştırılmaktadır. Zaman

gazetesi örneğin 2-8 Mayıs 2011 haftasında 1 milyon günlük ortalama tiraja ulaşmayı başarmıştır. Bu anlamda Türkiye'nin en çok okunan gazetesi konumundadır. Türkiye'de satılan günlük süreli gazelerin ortalama yüzde 20'si Zaman gazetesidir. Bu anlamda Türkiye için bu önemli örneğin özel olarak araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalara göre Türkiye'de günlük ortalama 4,5 milyon gazete satılmaktadır. Bu rakam, 2011'in çeşitli haftalık dilimlerinde bu toplam satış rakamları 5 milyon ile 4 milyon aralığında artış ve azalış göstermektedir. Aşağıdaki tablo Türkiye'deki ortalama günlük gazete satışlarına örnek teşkil edebilecek bir dönemin günlük ortalamalarını göstermektedir:

Tablo 1: 2-9 Ekim 2011 tarihleri gazetelerin günlük ortalama satış sayıları

1	ZAMAN	887. 810
2	POSTA	467. 383
3	HÜRRİYET	414. 636
4	SABAH	322. 050
5	HABERTÜRK	255. 136
6	SÖZCÜ	225. 182
7	P. FOTOMAÇ	194. 864
8	FANATİK	181. 798
9	TÜRKİYE	136. 538
10	MİLLİYET	128. 416

(Erişim tarihi: 4 Ocak 2013. kaynak: <http://www.medyatava.com/tiraj.asp>)

Aynı haftalık dönemde listede yer alan toplam 36 gazetenin günlük ortalama satışları toplamı 4. 816. 093 olmuştur. Satılan 36 gazetenin 4 tanesi spor gazetesidir. Listede yer alan Today's Zaman ve Today's Daily News gazeteleri İngilizce yayın yapmaktadır. Dünyadaki ortalama satış rakamlarına baktığımızda ise ilk 5 sıranın tamamında Japon Gazeteleri almaktadır. Yomuiuri Shimbun 14 milyon günlük ortalama satış rakamıyla dünyanın en çok okunan gazetesi durumundadır. Avrupadan bu listede

ilk 10'a girebilen tek gazete ise Alman Bild gazetesidir⁴. Ortalama 127 milyon nüfusa sahip Japonya'da, 75 milyon nüfuslu Türkiye'ye oranla onlarca kat daha fazla gazete satılmasının sebebinin kültürel faktörlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Türkiye'deki geleneksel basılı yayın örneklerinden bir diğeri olan dergilerde ise internet teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı 2011 yılı itibariyle satış rakamları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır. Araştırma aylık dergilerin 1 haftalık satış rakamlarını temel almaktadır.

Tablo 2: 4-10 Eylül 2011 tarihleri arasında satılan süreli dergilerin toplam sayısı.

1	AKSİYON	47.869
2	PARA	10.885
3	EKONOMİST	8.345
4	OTO HABER	8.012
5	YENİ AKTÜEL	7.290

Kaynak: <http://dorduncukuvvetmedya.com/4001-dergilerin-son-satis-rakamlari.htm>

Araştırmaya göre Aksiyon dergisi Türkiye'de en çok satılan dergi durumundadır. Haftalık ortalama 40. 000 civarında satışa sahip aksiyon dergisi ayda yaklaşık 200. 000 civarında satış rakamına ulaşmaktadır. Bir diğeri geleneksel basılı medya aracı olarak kitaplarda ise Türkiye'de dünya ortalamalarına oranla rakamların düşük olduğu fakat giderek arttığı düşünülmektedir. Örneğin 2007 yılında T. C. Kültür Bakanlığı'nca 14. 560 ISBN numarası verilmişken 2010 yılı itibariyle bu rakam 34. 863'e yükselmiştir.⁵ Bu anlamda kitap basım sektörünün Türkiye'de gittikçe büyüdüğü söylenebilir. 2010 yılında Türkiye'de 572. 000 kopyayla en çok satan kitap Hanefi Avcı'nın Haliçte Yaşayan Simonlar adlı çalışmasıyken aynı dönemde Ahmet Ümit'in İstanbul Hatırası 150. 000, Elif Şafak'ın Aşk ve Firarperest isimli romanlarıysa 100. 000 adet satarak geleneksel basılı medyanın satış rakamı anlamında en önemli örneklerini oluşturmaktadırlar.

Türkiye'de geleneksel basılı medya şirketlerinin, dünyadaki örneklerine oranla büyük satış rakamlarına sahip olmadığı görülmektedir. Özellikle gazete ve dergi

⁴ <http://www.wan-press.org/article2825.html> (Erişim tarihi: 25 Ocak 2013)

⁵ <http://www.earsiv.net/isbn> (Erişim tarihi: 28 Ocak 2013)

alanında internet medyasının yaygınlaşmasıyla beraber satış rakamlarının gerilediği söylenebilir. Bunun yanında kitap satışları ve alınan ISBN sayısının artış trendinde olduğu görülmektedir. Gelişen yeni medya teknolojileriyle beraber özellikle süreli basın araçlarının etkilendiği düşünülmektedir. Bunun yanında sayısallaştırılmış korsan kitaplar, internet üzerinden yasadışı yöntemlerle paylaşılmaktadır. Türkiye'de bu yasadışı paylaşımın giderek arttığı ve gelecek zamanda sektörün gelişen kitap basım oranlarını tehdit edeceği düşünülmektedir.

2.3. Yeni medya

2.3.1. Yeni medya nedir?

İletişim ve dolaylı olarak iletişim araçları insanlık tarihinde önemli bir belirleyici olarak görülmektedir. Eğer günümüz toplumunun iletişim süreçlerinden bahsediyorsak “kitle iletişimi” kavramı tartışmanın ana eksenini oluşturmaktadır. Günümüz iletişiminin büyük ölçekte kitle iletişim araçlarının kullanımıyla gerçekleştirildiği söylenebilir. İletişim sosyolojisine göre kitle iletişim araçlarının belirleyici özelliği teknik araçlar kullanarak, zaman ve uzay içinde ve büyük sayılarda tekrarlayabilen mesajları büyük izleyici topluluklarına iletilmesidir (Geray, 2002). Günümüzde özellikle 80'li yıllarla başlayan teknolojik gelişmeler iletişimde yeni bir çağ açmıştır. Kitle iletişim araçlarındaki veri kaynağının rolünün, kimliğinin, özelliklerinin dönüştüğü ve farklılaştığı söylenebilir. Medya ve teknolojik gelişimin fotoğraf makinası, daktilo, gramofon benzeri pek çok büyük icatla beraber yaşadığı değişimi bilgisayar teknolojisiyle de yaşadığı söylenebilir. Bilgisayarın iletişim kültürüne eklenmesi ile kitle iletişim araçlarında yaşanan değişimler medyanın; yeni medya ve geleneksel medya olarak yeniden değerlendirilmesini sağlamıştır. Yeni medya, yeni iletişim pratikleri içermektedir ve geleneksel olandan bu ayrımlarla ayrılmaktadır. Bilgisayar numaralize ettiği verileri saklayabilme, yönetebilme işlevleriyle pek çok iletişim aracından çok daha eklettik ve işlevsel bir yapıya sahiptir. Teknoloji ve medya tarihinin sentezini özetleyecek olursak medya; numaralaştırılmış verilerle işleyen yeni medyayı ortaya çıkarır. Grafikler, sesler, hareketli resimler, yazı gibi pek çok şey artık bilgisayarla yönetilebilmektedir (Manovich, 2000:46).

Yeni medya kavramı içinde pek çok alt yapıyı barındırmaktadır. Yeni medya günümüzde genellikle internet üzerinden ele alınmaktadır. İnterneti, bilgisayar ağlarının ağı olarak tanımlamak da oldukça yaygındır. Oysa sayısal ağları birbirine bağlayan ağ olarak tanımlamak, daha anlamlıdır; çünkü birbirine bağlanan sadece klasik anlamda bilgisayar değildir (Geray, 2002: 20). Bilgisayarlar artık sadece yazıların değil, birçok farklı tür verilerin işlenebildiği bir araç halini almıştır. İnternet günümüzde iletişim araçları içinde en yaygın kullanılanlardan biri halini almıştır. 7 milyarlık dünya nüfusunun 2 milyarı internet kullanıcısıdır.

⁶ARPANET projesiyle başlayan internetin tarihinin, kurumsal bir ağı, bir dünya imparatorluğuna dönüştürdüğü söylenebilir. Türkiye'de tarihi 1992'de ODTÜ ve TUBİTAK'ın ortak çalışmasına dayanan internet iletişimi⁷ 2011'de 35 milyon kullanıcıya ulaşmış dev bir iletişim şebekesidir. İnternet ve yeni medyanın tarihleri her ne kadar kesişse de yeni medyayı sadece internete indirgemek mümkün değildir. IP televizyonlar, oyun konsolları, podcastler, etkileşimli DVD ve CD'ler gibi pek çok örnek yeni medya tartışmaları dâhilinde ele alınmaktadır. Yeni medyanın özelliklerini tanımlamak, yeni medya tartışmalarını ve iletişim araçlarındaki değişimleri tanımlamak açısından önemli görülmektedir.

2.3.2. Yeni medya özellikleri, nitelikleri nelerdir?

Özellikle insanlık tarihinin 1980'ler sonrası durumunu ele aldığımızda toplumun ve teknolojinin hızla değişime uğradığını söyleyebiliriz. Dönemi, esnek veya geç kapitalizm, teknoloji toplumu, post modern bir süre olarak ele aldığımızda, değişimlerin en çok yaşandığı toplumsal mekanizmalardan birinin iletişim alanı olduğu düşünülmektedir. Yeni medya araçlarının kitle iletişimine getirdiği pek çok yenilik toplumsal iletişim ve algılama süreçlerine etki etmektedir. İletişimin bugünü, sürekli etkileşimi mümkün kılmaktadır. Örneğin okyanus ötesi iletişimde basit yazılı metin gönderimleriyle başlayan internet ağları, sadece google arama motorlarının yılda 2,26 milyar kilovatsaat elektrik harcayan bir iletişim devi olmuştur.⁸

⁶ <http://www.internetworldstats.com> (Erişim tarihi: 22 Ocak 2013)

⁷ <http://www.internetarsivi.metu.edu.tr/tarihce.php> (Erişim tarihi: Ocak 2013)

⁸ <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&Date=&ArticleID=1062811&CategoryID=85> (Erişim tarihi: 2 Şubat 2012)

Milyarlarca kullanıcı çeşitli kanallarda sürekli bir etkileşim halindedir. İletişimin, bugünün en önemli özelliklerinden birinin etkileşim süreçlerindeki değişimler olduğu söylenebilir. İletişim sürecinde alıcı ve verici yeniden şekillenmiştir. Bu ayırt edici özelliklerden ilki yeni iletişim teknolojilerinde alıcı ve verici arasındaki kanalda etkileşime olanak veren bir kanal ayrılmasıdır (Geray, 2002). Örneğin IP televizyonlar izleyicilerinin yayımlara katılımlarını mümkün kılan teknolojileri barındırmaktadır. Geleneksel olarak adlandırabileceğimiz televizyon teknolojilerinde ise bu süreç ikinci bir aracı iletişim aracıyla gerçekleşir. Televizyon yayınlarına ulaşım ise telefonla ya da günümüzde özellikle televizyonda yayınlanan haber programlarında sıkça görebileceğimiz 3G bağlantılarıyla sağlanmaktadır. Bu süreç genel olarak bakıldığında Web 1.0'dan 2.0'a geçişte görülebilmektedir. Web 2.0 2004'te kullanılmaya başlayan bir sözcüktür ve ikinci nesil internet hizmetlerini, toplumsal iletişim sitelerini, vikileri, iletişim araçlarını, folksonomileri yani internet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak yarattığı sistemleri tanımlar. Kullanıcılar burada sadece kaynaktan gelen iletileri almak için değil diğer kullanıcılar için ziyaret etmektedirler. Bu durumda internetin bile kendi içinde yaşadığı etkileşim devrimine örnek gösterilebilir.

Yeni medya tartışmaları içinde bu etkileşim süreçlerinin ayırt edici özelliklerini ele alan çalışmalar literatürde mevcuttur. Örneğin Rogers'a (1994) göre yeni medyanın üç özelliği vardır: (Aktaran: Geray, 2003);

- a) Etkileşim: İletişim sürecinde etkileşimin varlığı gereklidir.
- b) Kitlesizleştirme (demassification): Büyük bir kullanıcı grubu içerisinde her bireye özel mesaj değişimi yapabilmesini sağlayacak kadar kitlesizleştirici olabilir.
- c) Eşzamansız (asen kron) olabilme: Yeni iletişim teknolojileri bireyler için uygun bir zamanda mesaj gönderme veya alma yeteneklerine sahiptirler. Aynı andalık gerekliliği yoktur.

2011'de etkileşim deyince Facebook gibi; yeni sayılabilecek devasa iletişim platformlarının yaşattığı iletişim devriminden bahsederek Rogers'ı örneklendirmek, süreci anlamlandırmak açısından önemli pratiklerin görünmesini sağlayabilir. Örneğin Türkiye'deki 35 milyon internet kullanıcısının Temmuz 2011 itibariyle 29,5 milyonundan fazlası aktif facebook üyesidir. Bu kullanıcı profilleri ayda yaklaşık olarak 76 milyar kez görüntülenmekte ve Türkiye'deki internet kullanıcıları yaklaşık 2,7 milyar

paylaşım yapmaktadırlar.⁹ Bu paylaşımlar tüm facebook kullanıcıları tarafından görülmemektedir. Yeni medyanın kitlesizleştirme özelliği, facebook kullanıcılarının paylaşımlarını ve yazışmalarını sadece 1 kullanıcıdan, arkadaş listelerindeki tüm kullanıcılara kadar uzanabilecekleri bir yapıyı tüm kullanıcılarına sunmaktadır. Facebook gibi sosyal paylaşım sitelerinde, toplumsal iletişimdeki kitlelerin kişiye özel kitleler haline aldığı söylenebilir. Kaynağın geleneksel kitle iletişim araçlarından gönderdiği iletilerin alıcılarını engellemek, yeni medya teknolojilerindeki kitlesizleşen alımlayanlar düşünüldüğünde çok daha zor gerçekleştiği söylenebilir. İçinde kendine has alt gruplar, azınlık medyaları barındıran yeni medya teknolojileri, kendi kitlelerini yaratan bir grup kullanıcıdan oluşabilmektedir. Bu grupların kullanıcıları gruba özgü ve birbirleri aralarında iletişimde bulunabilmektedirler. Ortalama bir facebook kullanıcısı 80 tane gruba üye olmaktadır. Eş zamansızlık özelliği de bu platformlara, kullanıcıların erişim zamanlarını iletişim araçlarını kullananlara bırakmasıdır. Örneğin Twitter'da ileti paylaşımı için geçmiş telefon teknolojilerinde olduğu gibi karşılıklı bağlantıya ihtiyaç yoktur. Kullanıcılar cep telefonları, kablosuz, kablolu internet ağları gibi pek çok seçenekle bu paylaşım platformlarına ulaşabilmektedirler.

Yeni medya araçları konusunda çalışmalar yapan bir diğer önemli isim Lev Manovich'tir. Manovich 2001 yılında yazdığı "Language of New Media" isimli çalışmasında yeni medyanın temel 5 niteliğinden bahsetmektedir. Yeni medya araçları bu niteliklerin tümünü bünyesinde barındırmayabilir (Manovich, 2001).

a) Numaralandırılmış temsil özelliği (numerical representation): Yeni medya nesnelere sayısal verilere dönüştürülebilir.

b) Parçalı yapısalılık (modularity): Yeni medyayı meydana getiren farklı elementler bağımsız bir şekilde varlığını sürdürebilirler.

c) Özdevinimsellik (automation): Yeni medya araçları bilgisayarlar ve veya kendi kendine çalışan makinelerle yaratılabilir. Bu özellik araçların kendini geliştirmesine olanak tanır.

d) Değişkenlik (variability): Yeni medya nesnelere farklı yorumlarla yaratılmış olabilirler.

e) Kod çevrimi (Transcoding): Bilgisayar teknolojisi, temsil ve anlayış biçimlerinin belirleyicisi olabilmektedir.

⁹ http://www.facebook.com/note.php?note_id=230108337030128 (Erişim tarihi: 9 Ocak 2013)

Bilgisayar teknolojisi ya da tüm analogtan digitale çevrilen verilerin numerik temsilleri bulunmaktadır. Yeni medya tanımlanabilirlik ve programlara bilirlik açısından iki önemli numaralandırılmış temsil özelliğine sahiptir. Bazı yeni medya nesnelere sayısallaştırılmış araçlarda dijital olarak üretilirken kimileri de medya araçlarının yeni medya araçlarına dönüştürülmesiyle oluşturulmaktadır. Gazete okuyucularının analog ve sayısal arasındaki dönüşümleri kendi pratikleriyle belki de en iyi adlandırabilecek gruplardan biri olduğu söylenebilir. Elle tutulan büyük gazete kağıtlarının, veri işleyen cihazlarda okunarak günümüzde takipçilerine yeni deneyimler yaşattığı düşünülmektedir.

Parçalı yapısal özellikler yeni medya nesnelere meydana getiren yapısal parçacıkların bağımsız varlıklarını sürdürebilme özelliklerini vurgulamaktadır. Örneğin 3 boyutlu bir filmi oluşturan parçalar düşünüldüğünde, sayısal ayrıştırma yapabilen programlar sayesinde, filmi oluşturan yapı nesnelere birbirinden ayrılabilir. Ses, görüntü, altyazılar birbirinden bağımsız olarak depolanır ve programlar aracılığıyla beraber yürütülür. 3 boyutlu filmi oluşturan tüm dijital kodlamalar dâhil medya nesnesini oluşturan her parçacık bağımsız bir şekilde değiştirilebilir. Bir diğer örnek olarak ise Microsoft Office programı verilebilir. Nesne bir dosyaya dönüşse de bağımsız bir şekilde kendini yaratan program tarafından değiştirilmeye devam edilebilir (Manovich, 2001).

Verdiğimiz örneklerden anlaşılacağı gibi Manovich'in medyaya bakışını medyayı oluşturan yapıların veri tabanındaki temsiliyet durumlarıyla ilişkilidir. Örneğin Manovich'in yeni sinemasını oluşturan yapıları bir matematik problemi şeklinde tanımladığı söylenebilir. Manovich'e göre yeni sinema = video + dijital görsel işleme + dijital boyama + kompozisyon + 2 boyutlu animasyon + 3 boyutlu animasyon + harita + şema (diyagram) olarak tanımlanmaktadır. Özdevinimsellik, değişkenlik ve kod çevrimi özellikleri de bilgisayarla, sayısal ortamda üretilen, tüketilen, saklanan, modifiye edilen bu sürecin diğer parça, bütün ilişkilerini ortaya koymaktadır. En iyi otomasyon örneklerinden biri olarak 3 boyutlu animasyon programları sayılabilir. Bu programlar; yaratılan 3 boyutlu nesnelere, sahip oldukları algoritmalar sayesinde hareket edebilmesine, daha kolay görsel değerler kazanabilmesine yardımcı olmaktadır. Otomasyonun kullanıldığı pek çok yeni medya aracı mevcuttur.

Değişkenlik; sayısal temsil ve modülerliğin uzantısıdır. German'a göre Yeni medya, birbirinden oldukça katı bir biçimde ayrılan nesnelere dahi aynı nesnenin uzantısı olarak farklı şekilde sunulmasını olası kılmaktadır (Öğüt, 2005). Örneğin birbirine benzer şekilde kodlanmış olsalar bile arkadaşlık siteleri olarak tanımlanan sosyal platformlar birbirinden çok farklı şekilde kullanıcıların ilgilerini çekmektedirler. Her yeni fikir ve girişimin, sunumları çeşitlendirdiği söylenebilir.

Kod çevrimine ise günümüzde sıkça kullanılan mp3 formatı örnek gösterilebilir. Müzik cdlerinde dat formatlı olan müzik parçaları, belirli yazılımlarla kod çevrimine uğramakta ve cdlere oranla daha az yer kaplayan mp3 formatına çevirmektedir. Sayısal kodlar arası bu dönüşümler, kod çevriminin sayısal değişim katmanına örnek gösterilebilse de, aynı zamanda sosyal bir kod çevrimi de mevcuttur. Bu sosyal çevirim, kod çevrimi niteliğinin diğer değeridir. Toplumlar yeni teknolojiyle beraber, eski kültürel yargılarını da bir kod çevrimine maruz kalmaktadırlar. Tüm bu yeni medyanın nitelikleri olarak tanımlanan yapıların, bilgisayarın yarattığı dünyanın yeni medya görünümü olduğu söylenebilir. Sadece kaynağın kullandığı verinin değil kültürel iletişimde büyük bir kod çevrimine uğradığı düşünülmektedir.

Yeni medya, geleneksel medyadan sadece farklılaşmamış, geleneksel medyanın da dönüşmesini sağlamıştır. Günümüzde yeni medya dönüşümlerinin sosyal etkilerini meydana getiren bu temel özellikler ve niteliklerin, geleneksel medyanın bu kuralları çerçevesinde kendini yeniden ürettiği söylenebilir. Sayısallaşan gazeteler ve etkileşimli televizyon programları gibi pek çok örnek yeni medyanın, artık medyayı ve dolaylı olarak toplumu ele alırken üzerinde durulması gereken bir yapı olduğunu düşündürmektedir. Toplum ve medyanın tarih boyunca yaşadığı etkileşim, yüksek etkileşim düzeylerinde yeni medyada da yaşanmaktadır.

2.3.3. Yeni Medyalaşan Geleneksel Medya

Geleneksel medya, yeni medya teknolojileriyle beraber kendini dönüştürmekte, yeniden üretmektedir. Yaklaşık 20 yıldır yaşanan bu dönüşümler özellikle Web. 2.0'la beraber ivme kazanmış görünmektedir. Roger Fidler'in 1997'de, Türkiye'de ise Ragıp Duran'ın 2000'de medyamorfoz olarak tanımladığı bu sürecin, geleneksel medya olarak tanımladığımız tüm iletişim araç ve yöntemlerinde görüldüğü söylenebilir. Örneğin

internet geleneksel gazetecilik alanına yeni ve farklı boyutların gelmesini sağlamıştır (Aktaran, 2002). Baskıya gerek duymadan haber kaynağına ulaşabilen takipçiler, kendi sosyal ağlarında bu haberleri paylaşabilmektedir. Geleneksel medya aracı, yeni medya teknolojileriyle Manovich'in sayısallaştırma adını verdiği süreçten geçip, yeni medyalaşmaktadır. Medyanın yaşadığı bu dönüşümlerin, yeni medya ve geleneksel medya arasında bir çatışmaya yol açıp açmadığı sorusuna Fidler'in (2001), medya dönüşümünün 6 temel prensibiyle açıklama getirilebilir görülmektedir. Bu 6 ilke şöyle sıralanmaktadır (Köroğlu, 2005):

Birlikte değişim ve birlikte varoluş ilkesi, yeni medya dönüşümünün ilk temel prensibini oluşturmaktadır. Geleneksel ve yeni olan birbirini besleyerek varlıklarını sürdürebilirler ve birlikte var olabilirler. Örneğin günümüzde geleneksel haber kaynaklarının yanında, interneti kaynak olarak kullanan geleneksel medya araçlarının sayısı hızla artmaktadır. Bu süreç hiçbir muhabir çalışmadığı halde haber paylaşımı yapan internet haber sitelerinde de görülmektedir. Haber siteleri geleneksel medya araçlarındaki haberleri kaynak olarak kullanmakta ve paylaşmaktadır. İkinci prensip olarak tanımlanan Metamorfoz süreci de ilk prensiple ilişkilendirilebilir. Yeni medya eskisinden değişerek doğar (Köroğlu, 2005). Yeni medyada yazılı haber aracı olarak kullanılan birçok internet sitesi geleneksel medya kökenli şirketlere aittir.

Gelenekseli şekillendiren yeni medya, geleneksel yöntemlerden, içerik ve görsellik olarak etkilenmekte ve veya işlevsel yöntemleri kullanmaya devam etmektedir. Fidler'in yayılım (propagation) dediği bu süreç için verilebilecek en güzel örnek, haber internet sitelerini geleneksel gazetelere benzetme eğilimidir. Bu benzerliğin okuyucu ve kullanıcının arasında bir köprü teşkil ettiği söylenebilir. Değişen dünyayla beraber izleyiciler ve takipçiler de değişmektedir (Boler, 2008:189). Fidler'e göre geleneksel medya 4. temel prensip olan "Hayatta kalma"yı başaramazsa yok olur. Kuşkusuz ki ülkelerin yeni medya teknolojilerini kullanım oranlarıyla ulusal medyaların yeni medyalaşma süreçlerini ele almak gereklidir. Afrika'da yüzde 5'lere düşen internet kullanım oranları karşısında Afrika ülkelerinde yakın gelecekte geleneksel medyanın yeni medya araçlarına yenileceğini söylemek çok gerçekçi görülmemektedir. Yeni medya tartışmalarının gelişmiş ve kısmen gelişmekte olan ülkelerin medya süreçlerini anlamlandırabileceği söylenebilir. Unutmamak gerekir ki dünya nüfusunun yarısından

fazlası internet dâhil hiçbir yeni medya aracını kullanmamaktadır. Bu anlamda bakıldığında hayatta kalma ilkesi tartışmaya açıktır.

Teknoloji genellikle keşfedildikten sonra doğanlar için teknolojidir (Hobsbawn, 2003). Yaşamın gelişim evrelerinde bireyler teknolojiyle ne kadar gençken karşılaşılırsa bu teknolojik süreçleri yaşamlarına eklemlenmeleri o kadar kolaylaşmaktadır. “Gecikmeli benimseme” olarak adlandırılan değişimin bu 5. ilke aslında iletişim teknolojilerinin tümünde geçerlidir. İletişim araçlarının icadı tek başına benimsenmelerine yetmemektedir. Benimseme süresi bir insan neslinin yetişmesi gereken sürede (20-30 seneyele) gerçekleşebilir. Son olarak “fırsat ve ihtiyaçlar” ilkesi, yeni teknolojinin varlığının sosyal bir ihtiyaç üzerine konumlandırılması durumunda işlevsel olabileceğini betimler. Örneğin habere sadece belirli sürelerde değil her an ulaşılabilir ihtiyacı, sosyal paylaşım, kültürel paylaşım gibi pek çok örnek yeni medya dönüşümlerinin temel dürtülerini oluşturmuş görülmektedir.

Geleneksel olanla yeninin tarihi mücadelesinde sıra medyaya gelmiş görülmektedir. Bu süreç içinde birbirini yok edebildikleri gibi besleyebilen, zenginleştirebilen bu iki medya anlayışı 2011 itibariyle birlikte varlıklarını sürdürüyor görülmektedir. Medyamorfoz dönemi yayıncılık, habercilik, reklam, etik gibi konubasklıklarıyla ayrı ayrı tartışılmaktadır.

2.3.4. Ulusal yayın yapan geleneksel medya'nın yeni medya dönüşümü; Türkiye örneği

İletişim teknolojileri günümüzde, Türkiye'ye teknoloji üreten ülkelerden çok büyük gecikmelere uğramadan ulaşmaktadır. Türkiye örneği nüfusunun yaklaşık olarak yarısı 20 yıl içinde internet kullanıcıları haline gelmiş ve bu kullanıcılar yeni medya teknolojilerine ayak uydurmuş görülmektedir. Türkiye'deki ulusal yayın yapan geleneksel medyada bu kültürel evrime ayak uydurmuş teknik yapısını yeni medya sistemlerine dönüştürme çabasına girmiştir. Teknik alt-bütünlerin birçoğunda analogik sinyal işleyişinden sayısal işleyişe geçiş olmaktadır (Barbier ve Lavenir, 2001). Türkiye'de analogdan sayısal işlemeye geçiş dünyadaki tüm örneklerinde olduğu gibi ilk önce telefon alt yapısında gerçekleşmiştir. Analog teknolojilere göre geniş kapasitelere sahip olan sayısal teknolojiler maliyetlerde de büyük düşümlere yol

açmaktadır. Sayısallaşma Türkiye'de özellikle son 15 yılda diğer medya araçlarında da kullanılmaya başlanmıştır. İnternetin dünyada ilk 50 milyon kullanıcıya sadece 4 yılda ulaştığı göz önüne alındığında, bir geleneksel medya örneği olarak radyonun bu rakama 40 yılda ulaşması sayısallaşmanın gücünü ve yeni medya değişiminin dinamiğini ortaya koyduğu söylenebilir. Yazınsal medya araçları Türkiye'deki yeni medya dönüşümünden etkilenmiş görülmektedir. Ulusal yayın yapan yazılı basın en çok satma konsantrasyonunun bu anlamda dönüşüme uğradığı da ortadadır. Türkiye de dönüşümü anlamak için dünyadaki durumuyla “yeni yazılı medyayı” açıklama gerekliliği, iletişimin evrensel dokusundan kaynaklanmaktadır.

Dünyadaki örneklere bakıldığında 20 Eylül 2011 tarihiyle aylık en çok ziyaretçisi olan haber sitesi Yahoo! News olarak görülmektedir. 110 milyon aylık kullanıcısı olan Yahoo News'i 74 milyon kullanıcıyla CNN, 73 milyon kullanıcıyla MSNBC takip etmektedir. İlk 3'te 2 adet yeni medyalaşmış geleneksel medya şirketi varken, ilk 15' te bu rakam 11'e çıkmaktadır.¹⁰ Elimizdeki bu rakamlar yeni medya ve geleneksel medya arasındaki ilişkinin bir kopuş olmadığını göstermektedir. Yeni medyanın geleneksel medyaya, reklam harici gelir kapıları açtığı söylenebilir. Bunlar arasında yeni reklam yöntemleri haricinde, internet pazarları, cep telefonları ve mobil araçlar için pazarlanan aylık paketler yer almaktadır.

Türkiye genelinde 2008'de 1713 kişiye uygulanan medya takip araştırmasının sonuçlarına göre en popüler haber siteleri sırasıyla Ntvmsnbc, Hürriyet ve Milliyetin internet siteleridir. Nbc uluslararası bir şirket olmakla beraber, NTV'yle beraber Türkiye'de hem geleneksel yayıncılık, hemde yeni medya alanında varlıklarını sürdürmektedir. Hürriyet ve Milliyet gazeteleri ise uzun yıllardır Türkyede en çok okuru olan ulusal gazeteler arasındadır. Araştırmanın sonuçlarına göre ilk 15'teki haber sitelerinden geleneksel medya ile bağı olmayan şirket sayısı ise 5 adettir. Bu sitelerin arasında internethaber.com, Mynet, Haber 7, Google ve Msn'in haber siteleri bulunmaktadır. Yeni medyalaşma ve takip oranı dünya ortalamasından çok farklı değildir. Araştırmada adı geçen birçok haber sitesinin reklam gelirini her yıl ortalama yüzde 15 ile 50 arasında arttırdığı söylenmektedir.¹¹ İnternet sitelerinin uluslararası

¹⁰ <http://www.ebizmba.com/articles/news-websites> (Erişim tarihi: 5 Mart 2012)

¹¹ <http://www.haber7.com/haber/20080904/En-populer-haber-siteleri-belirlendi.ph> (Erişim tarihi: 6 Haziran 2012)

düzeyde kullanımlarını ölçen alexa.com'un sıralamasına göre ise, Mynet, Milliyet ve Hürriyetin haber siteleri zirveyi paylaşmaktadır.¹²

Türkiye'de medya araçlarının yaşadığı bu dönüşüm medya araçlarını takip edenlerin kültür dünyalarına da etki etmektedir. Ulusal çapta yayın yapan tüm radyolar internet üzerinden de yayın yapmaktadır. İnternet teknolojisi aracılığıyla Türkiye'de ulusal çapta yayın yapan tüm televizyon, radyo ve gazeteleri takip etmek mümkündür. Medya Türkiye'de dünya çapında yaşadığı dönüşümü yaşayabileceği, teknolojik ve sosyal ortamı bulmuş görülmektedir. Aynı tarihlerde Örneğin Afrika ülkelerinde bu gelişimin gerçekleşmediği söylenebilir. Türkiye, teknolojik, sosyo politik ve sosyo ekonomik açıdan, batının geçirdiği dönüşümleri, kendi iç dinamikleriyle yaşamaktadır. Kuşkusuz ki evrensel olan teknoloji, ulusal ve yerel farklı pratikleri ve deneyimleri doğurabilmektedir. Geleneksel medya şirketleri tüm dünyada olduğu gibi Türkiye deneyiminde de yeni medyada da öncü ve lider durumdadır. Geleneksel medya şirketleri Türkiye'de “yeni medyanın yeni fırsatlarının” farkında olduğu ve değerlendirildiği söylenebilir.

2.4. Azınlık Kavramı

2.4.1. Azınlık kavramı üzerine

Azınlık kavramı günümüzde sosyal ve siyasal bilimin üzerinde en çok tartışılan konu başlıklarından biri durumundadır. Azınlık grubu (minority group) terimi, 1930'lardan itibaren ırksal, etnik, biyolojik ya da diğer özellikler temelinde baskıya uğramış veya damgalanmış grupları ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır (Marshall sosyoloji sözlüğü 2001). Eski Türkçe 'de “Ekalliyet”, Batı dillerinde “Minorities, Minderheiten ve Minorite's” olarak ifade edilen azınlıklar, sözlük anlamı itibarıyla; “Bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar” şeklinde tanımlanır (Duman, 2006). Türkiye gibi kendini azınlık olarak tanımlayan pek çok grubun bir arada yaşadığı bir ülkede azınlıklar üzerine yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Örneğin 2011 yılı itibarıyla ÖSYM'nin çevrimiçi tez arşivinde son 15 yıllık dönemde yazılmış 150'yi aşan sayıda yüksek lisans ve doktora seviyesinde araştırma

¹² <http://www.alexacom/topsites/countries/TR> (Erişim tarihi: 16 Ocak 2013)

mevcuttur.¹³ Türkiye'de azınlıklar konusunda pek çok eseri bulunan Baskın Oran azınlığı “nispeten yeni bir kavram “ olarak tanımlarken 16. yüzyıldaki re formasyon hareketinden itibaren kullanıldığını söylemektedir (Oran, 2008). Örneğin Osmanlı döneminde milliyet esasına dayanan azınlıklar denildiğinde kastedilen öncelikle Rum, Ermeni ve Yahudi toplumlar, bunların ardından ise Nasturiler, Melkitler, Yakubi Süryaniler, Mandei’ler, Samir’iler gibi küçük gruplar tanımlanıyordu. Din esasına dayanan azınlığı ise Hristiyanlar ve Museviler oluşturmuştur (Yazıcı, 2010). Günümüz Türkiye'sinde Azınlık tanımının daha fazla sayıda grubu kapsadığı söylenebilir. Post-endüstriyel toplumun kültürünü yaşayan bireylerin kimlik arayışlarının azınlıkların varoluş sebeplerini çeşitlendirdiği düşünülmektedir. Örneğin Pasta-Faryanizm isimli mizah içerikli ateist paylaşım ağı, Avusturya'da kendi kilisesini kurmuş ve hükümetten azınlık hakları talep etmektedir.¹⁴

Azınlık kelimesi sayısal anlamda büyük farklar olmasa da bir grubu tanımlamak için kullanılabilir. 1977’de Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Komisyonu ve Ayrımcılığın Önlenmesi, Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu Röportörü Capotorti tarafından hazırlanan çalışmada azınlıklar yasal olarak tekrar tanımlanmıştır. Rapora göre azınlık “bir devletin nüfusunun geri kalanına göre sayıca az olan, egemen konumda olmayan, üyeleri o devletin vatandaşı olan nüfusun geri kalanından farklı etnik, dinsel veya dinsel özelliklere sahip olan ve kültürlerini geleneklerini, dinlerini ya da dillerini korumaya yönelik üstü örtülü de olsa dayanışma duygusu gösteren bir grup olarak tanımlanır (Duman, 2006). Bu geniş tanım ulusal azınlık tanımının yeniden üretilmesiyle oluşmuştur. Örneğin Apartheid döneminde Siyah olmak sayısal anlamda olmasa da iktidara ulaşma açısından bir azınlık durumunu ifade etmekteydi. Bir grubun iktidara gelme fırsatı olamayacak biçimde engellenme durumunun da azınlık kavramıyla tanımlanabileceği söylenebilir. Aynı zamanda bir grubun azınlık olarak tanımlanması içinde olduğu toplumun koşullarıyla değerlendirilmesi gerekmektedir. Örneğin Türkiye'de yaşayan Türkler milliyetlerinden dolayı azınlık olarak tanımlanamazken, Avrupa'da yaşayan yaklaşık 6 milyon Türk azınlık olarak yaşamaktadır. Grubun, büyük toplumdaki farklı özelliklerinin bulunması azınlık olarak tanımlanmasına yetmez. Azınlık grubunun kendi grup içi ve grup dışı iletişimsel

¹³ <http://tez.yok.gov.tr> (Erişim tarihi: 27 Ocak 2013)

¹⁴ <http://www.cnnturk.com/2011/yasam/07/15/makarna.suzgeci.vesikaliga.onay/623032.0>

(Erişim tarihi: 3 Ocak 2013)

algılarının, grup içi ve grup dışı tutumlarının, azınlık olarak tanımlanma sürecinde etkin olduğu söylenebilir. Özellikle internet toplumunun iletişimsel yöntemlerinin, azınlıkların çoğalmasında etkin sosyal pratikler barındırdığı düşünülmektedir.

Azınlık grupları hakları uluslararası anlaşmalarla korunmaktadır. İletişim hakkı da bunların başında gelmektedir. Yeni iletişim yöntemlerinin azınlık tanımını yeniden ürettiği söylenebilir. Marjinalleşme eğilimi gösteren grupların sayısının arttığı düşünülmektedir. İnternet ve iletişim çağında sürekli güncellenen veri depolarının içinde azınlıklar kendi dilleri ve yöntemleriyle birbirleriyle sürekli iletişim halindedir. Türkiye’de tüm toplumsal düzeylerde birbirlerinden farklı, kendilerini azınlık olarak tanımlayan gruplar mevcuttur. Araştırmanın gerçekleştiği üniversitenin de kamusal alan örneği olarak birçok grubu barındırdığı düşünülmektedir.

2.4.2. Azınlık medyası nedir?

Uluslararası iletişim ağlarının, sosyal ve ekonomik yaşam üzerinde yarattığı küresel değişimin medya araç kullanımının yaygınlaşmasının yanında yeni pratikler doğurduğu söylenebilir. Kitle iletişim araçları ve bilgisayar teknolojisine dayalı iletişim teknikleri, insanların doğal gereksinimlerine, güdülerine, toplumsal istekleri ve beklentileri karşılamanın yanı sıra topladıkları bilgileri bireyler adına değerlendirip, çözümleyip, yorumlayarak, bilginin somuta dönüşmesi için yollar açmaktadır (Cebeci, 2009). Yeni medya takipçisi sosyal bireylerin, her türlü toplumsal durumu, iletişim süreçlerine eklemleyebildikleri söylenebilir. Örneğin azınlık gruplarını oluşturan bireyler; içe dönüklük, genel güvensizlik, tüm olgulara kaygılı yaklaşım ve geleceğe dönük kararlarda belirsizlik gibi özellikler taşımaktadır (Öztürk, 2002). Bu sosyo-psikolojik ve sosyo- ekonomik farklılıklar kendini azınlık olarak tanımlayan grupların, egemen medya ve egemen medya dilinin dışında bir arayışa yönlendirdiği söylenebilir. Bu anlamda bakıldığında azınlıkların kendilerine özgü bir medya dili, bilgi paylaşım ağları oluşturmaları yaşamsal bir özgürlük alanı olarak anlaşılmaktadır. Günümüzde medya araçlarının geçmişe oranla çok daha ucuz, daha az teknik beceri ve zaman isteyen, mekândan bağımsız ve eş zamansız yürütülebilen bir platformlara dönüştüğü düşünülmektedir. Azınlıkların kendi medyalarına sahip olabilmeleri kolaylaşmıştır.

Azınlık Medyası tanımı genel bir kavram olarak, azınlıklara yönelik tasarlanan ve azınlıkların ilgi alanlarına yönelik ürünler veren medyalar için kullanılmaktadır (Camauer, 2002). Georgiou'ya göre (2005) azınlık medyaları, azınlıkların kendilerinde özel bir etnik kimliği paylaşan özel bir toplum oldukları hissini uyandırmaktadır. Azınlık medyalarının kullanıcılarına verdiği bu aidiyet ve devamında kullanıcıda uyandırdığı güvenilirlik hissini azınlıkların topluma entegrasyonunda olumlu etkileri olduğunu savunan görüşlerin yanında, azınlıkların kendini daha fazla ötekileştirdiği savunan görüşlerde mevcuttur. Örneğin Kappert tarafından 1996'da Almanya'da yayınlanan Türkçe gazetelerde Alman imgesinin incelendiği araştırmaya göre; Almanya'daki Türkçe basın Türk toplumunun entegrasyonu için sıfır katkıda bulunduğu, daha önemlisi entegrasyona karşı yönde çalıştığı saptanmıştır. (Öztürk, 2002). Diğer taraftan bakıldığında; azınlıkların kendini içlerinde görmedikleri egemen toplumsal kesimin medyasındaki konumlarının dünyanın birçok ülkesinde azınlıkların entegrasyonuna fayda sağlamadıkları söylenebilir. Egemen medyanın, medya araçlarında yıllardır üretmeye devam ettiği ve çok bilinen toplumsal ilişkiler üzerine konumlandırılmış; biz, onlar ya da diğerleri gibi kavramlar hala egemen dilin parçaları olarak görülmektedir (Kuhar, 2007). Gelişen iletişimsel alanlar, paylaşılan enformasyonun yapısal büyüklüğü ele alındığında azınlıklara özgü değerlerin bu gelişmeler dâhilinde entegrasyonla sonuçlanmadığı, tam tersine kendini azınlık olarak tanımlayan grupların ve azınlık medyalarının sayılarının her geçen gün arttığı düşünülmektedir. Bu durum da yapısal bir sorun olarak toplumların egemenlerinin azınlıklarla sorun yaşamaya devam ettiğini tüm dünya genelinde verilebilecek yüzlerce örnekle göstermektedir.

Egemen medya kaynaklarının kullandığı dil ve ürettiği yöntemler de kendini azınlık olarak tanımlayan bireylerin toplumsal iletişim yöntemlerinin farklılaşmasına sebep olmaktadır. Örneğin Kumar, Egemen Medyanın Müslümanlar Üzerine yaptıkları dört stereotipleştirmeden bahseder. Bunlardan ilki Müslümanları sakallı, bir elinde Kuran diğer elinde kaleşnikof taşıdığı genelleştirme durumudur. Bir diğeri Avrupa merkezci bir bakış açısı ise Avrupalı olmayan değerleri ötekileştiren eğilimdir. Bu eğilim; birçok toplumu batı karşıtı ve az gelişmiş olarak tanımlama eğilimidir. Üçüncü olarak Avrupalı Hristiyanları İslam'ın masum kurbanları olarak gösteren bakış açısı vardır. Bunun daha gelişmiş bir modeli ise sonuncu egemen medya görüngüsü olan dünyayı ele geçirmeye

çalışan Müslüman modelidir. Egemen medyada kullanılan en radikal Müslüman prototipi budur (Kumar, 2007). Kumar'ın bahsettiği Avrupa kökenli egemen medyada uygulanan bu prototipler, farklı ülkelerde, farklı azınlıklara, farklı prototiplerle uygulandığı söylenebilir. Örneğin Türkiye'de bazı ulusal yayın yapan radyo ve televizyonların Amerikan karşıtı söylemlerde bulunurken Amerikalıları tanımlamak için kullandığı "Coniler" bu prototiplerin farklı bir örneğini meydana getirdiği düşünülmektedir. Daha evrensel ölçekte düşünüldüğünde ise örneğin eş cinsellik üzerine egemen medyanın ürettiği prototipler sayılabilir. Az gelişmiş, ilkel veya öteki olarak gösterilen bu tarz gruplar kendi medyalarında toplumsal seslerini üretme çabasına kısmen de itilmiş görülmektedir.

Azınlıkların iletişim araçlarına sahip olmaları ve kendi enformasyonlarını paylaşmaları en az iletişim araçları tarihi kadar eskidir. Örneğin Osmanlı devletinde matbaa, devlet tarafından resmi olarak İbrahim Müteferrika rehberliğinde kurulmadan çok daha önce gayrimüslim azınlıklarca Osmanlı Devleti topraklarında faaliyete geçmiştir. 1453'te İstanbul'da ilk matbaa Gerson adında bir haham tarafından kurulmuştur (Duman, 2006). Dünya tarihinin tüm dönemlerinde sistemin egemenlerinin ürettiği ve paylaştığı enformasyonun yanında, bir azınlık enformasyonu ve bu enformasyonun paylaştığı ağların varlığından söz edilebilir. Gerek Antik Yunanda bir sokak yazılamasın da ya da Fransız Devrimi öncesinde bir kafeterya duvarında azınlık medyalarının ilkel örneklerini görmek mümkündür.

Türkiye, 2009 itibariyle devlet tarafından kurulan ve bir azınlık dili olan Kürtçe ile yayın yapan TRT 6 kanalıyla azınlık medyaları tartışmalarında yeni bir dönemece girmiş görülmektedir. 1990'ların başlarında egemen medya kanalıyla Kürtçe şarkı çalınıp söylenmesine bile izin verilmeyen bir ülke olan Türkiye, Kürtçe televizyon yayınlarının yapıldığı bir ülke haline gelmiştir (Ergin, 2010). Bu gelişmeler Türkiye'deki azınlık hakları konusunda son dönemde yapılmış önemli çalışmalar olarak görülmektedir. Özel yayın yapan Kürtçe kanalların da açılmasıyla Türkiye'deki azınlık medyaları yeni bir döneme girmiştir. Aynı dönemde yerel ve ulusal çapta yayın Kürtçe yayın yapan özel radyolar kurulmuştur. Bunun haricinde Arapça, İngilizce ve Orta Asya dillerinde yayın yapan devlet kanalı TRT'nin, Türkiye'de yaşayan çeşitli azınlıklara yönelik içerik üretirken aynı zamanda da Arap ve Türki Cumhuriyetlere yönelik yayınlar yaptığı söylenebilir. Görsel ve işitsel azınlık medyaların da ulusal çaptaki

değişimler yaşanmıştır. İnternet teknolojisine dayalı azınlık medyalarında da değişimler, yeni medyanın eklektik yapısı sayesinde büyük hızda ve oranda gerçekleşmiştir. İnternet teknolojisinin, azınlık medyasında sadece Kürt azınlıklar değil daha birçok azınlık grubu tarafından da yaygın olarak kullanıldığı söylenebilir.

Gelişen sayısal teknolojiler, azınlık medyalarının sayılarında ve içeriklerinde büyük değişimlere sebep olmuş görülmektedir. Günümüzde sadece etnik değil toplumsal ayrımcılığa uğradığını düşünen binlerce farklı azınlık grubunun medya temsilcileri, gerek internet gerekse farklı ulusal ve yerel yöntemlerle yayın yapmaya devam etmektedirler. Azınlık medyalarını ele alırken özgürlük, demokrasi, toplumsal adalet gibi kavramların göz ardı edilemeyeceği düşünülmektedir. Azınlıkların demokratik haklarından biri olan iletişim haklarının kullanıldığı iletişimsel alanlar olarak azınlık medyalarının, toplum içi demokrasi açısından önemli olduğu söylenebilir.

2.4.3. Türkiye’de azınlık medyalarının gelişimi

Azınlık kavramının işaret ettiği toplumsal grupların sayısının her geçen gün arttığı söylenebilir. Azınlıklar etnik, dilsel ve dinsel azınlıklar gibi farklı gruplar altında ele alınmaktadır. Azınlık medyalarının bir bilinçlenme ve örgütlenme sonrasında yaygınlaştıkları göze alındığında azınlık medyalarındaki gelişmelerin ilk olarak etnik kökenli azınlık hareketlerinde ortaya çıktığı söylenebilir. Örneğin Osmanlı Devletinde basımevleri ilk olarak etnik azınlıklar tarafından kurulmuştur.

Gerson’un 1453’te kurduğu Osmanlı sınırları içindeki ilk matbaada İbranice bir tevsir, Tevrat ve İbranice dil kitabı (1495) basılmıştır. Bu anlamda bakıldığında Osmanlı sınırlarındaki ilk azınlık medyası örneğinin bile etnik, dilsel ve dinsel bir gruba yönelik kitaplar bastığı görülmektedir. Kitle iletişim araçları Osmanlı Devletinde uzun bir süre azınlıklar tarafından kullanılması rağmen, devlet ideolojisi gereği uzun bir süre Osmanlı Devleti tarafından kullanılmamıştır. Yahudilerin kurduğu matbaalarda İbraniceden başka İspanyolca, Latince, Rumca kitaplar ve İbranice-Türkçe sözlük basılmıştır. Bu matbaaların sayıları zaman içinde büyük artış göstermiş ve Osmanlı sınırları dahilinde yaşayan birçok farklı azınlık gruplarına yönelik yayınlar yapılmıştır. 1567’de Apkar Tıbir tarafından İstanbul Kumkapı’daki Nikogos kilisesindeki ilk Ermeni matbaası, 1627’de Nikorus Mateksas tarafından Rum Matbaası kurulmuştur

(Duman, 2006). Anadolu topraklarındaki azınlık medyalarına ilişkin bu gelişmelerin, azınlık medyaları ve egemen ideoloji arasındaki çekişmelere de örnek gösterilebilecek çeşitli yasaklamalara maruz kaldıkları bilinmektedir.

Türkiye'deki süreli yayınların tarihinde de Osmanlı sınırlarında yaşayan etnik azınlıkların etkin oldukları söylenebilir. Osmanlıda gayri-müslimler olarak tanımlanan azınlıklar sadece kendi dillerinde değil aynı zamanda Türkçe süreli ve süresiz yayınlar üretmiştir. Bunlar arasında Filip Efendi ve Teodor Kasapoğlu gibi azınlık vatandaşlarının çıkardığı, mizah, kadın, eleştiri içerikli süreli yayınlar, Türkiye süreli yayın tarihinde önemli örnekler teşkil etmektedirler. 1795 yılında Yayınlanan Bulletin des nouvelles Fransız azınlıklar tarafından çıkartılmış, Osmanlı sınırları dahilinde basılan ilk haber bülteni özelliğini taşımaktadır. Bir diğer azınlık medyası örneği olarak Ermeni azınlık medyaları ise ilk yabancı dildeki gazete olan Osmanyen'i basmıştır. 1794'ten 1858'e kadar olan dönemde Osmanlı sınırları içinde 14'ü İstanbul'da, 5'i İzmir'de 20'ye yakın Ermenice gazete basılmıştır. Hem Türk basın tarihi hem de azınlık medyalarının tarihi açısından Ermeni azınlık medyaları, etnik azınlıklara ilişkin pek çok medya üretiminde ilk olma özelliği taşımaktadır.

Türkiye'de 2012 yılında etnik azınlık tartışmalarının genel olarak Kürt ve Ermeni azınlıklar üzerinden gerçekleştiği söylenebilir. Ermeni azınlıkların kendi azınlık medyalarını oluşturma çabalarının diğer azınlık gruplarından etkin olduğu düşünülmektedir. Örneğin Kürt azınlıkların, azınlık medyalarını oluşturma çabaları 1898'de Kahire'de yayınlanan ve toplamda 31 sayı olarak basılmış Mikdad dergisiyle başlamaktadır. Mikdad dergisi Abdurrahman Bedirhan tarafından basılmıştır. Erep Şemo tarafından 1935'te yazılmış Kürt Çoban isimli roman aynı zamanda, Kürtçenin ilk romanı olarak tanımlanmaktadır. Kürt azınlıkların yayınlarının özellikle 1980'lerden sonra sayıca arttığı söylenebilir.

Türkiye sınırları dâhilinde süreli ve süresiz birçok yayın yapan azınlıkların, uzun süre devlet egemenliğinde yönetilen radyo ve televizyon araçlarında kendi medyalarını Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde gerçekleştiremedikleri söylenebilir. 1990'da başlayan özel radyolar ve televizyonların kuruluşlarıyla beraber azınlık dillerinde yayın yapma tartışmaları başlamıştır. Türkiye sınırları dâhilinde ilk olarak Kürt azınlıklara yönelik Kürtçe yayın yapan radyo ve televizyonlar 2008 yılında yasal olarak yayına başlamışlardır. TRT'nin ilk Kürtçe televizyonunun ve radyosunun devlet aracılığıyla

kurulmasının ardından, çeşitli özel kanallar ve Kürtçe yayın yapan radyolar kurulmuştur. Türkiye sınırları dâhilinde özellikle 2000’li yıllardan itibaren azınlık dillerinde radyo ve televizyon yayıncılığının tartışılmaya başlandığı söylenebilir.

Etnik azınlıkların dışında örneğin 1 Eylül 1994’te yayınlanmaya başlanan Kaos GL Türkiye’nin ilk eşcinsel azınlık yayını olarak yayınlanmıştır. Ekim 1986’da yayınlanmaya başlanan Kara dergisi Türkiye’deki kendini anarşist olarak tanımlayan farklı bir siyasal azınlığın ilk yayını oldu. Farklı azınlık örneklerini ele aldığımızda Türkiye’de etnik azınlıklarla başlayan azınlık mücadelelerinin özellikle post-modern dönem olarak adlandırılan 70 sonrası dönemde yaygınlaştığı söylenebilir. 1970’lerle birlikte birçok azınlık medyasının dünyada ve Türkiye’de ilk örnekleri sergilenmeye başlamıştır. Türkiye’de genellikle yazılı medya alanında var olan azınlık medyaları etnik bir azınlık grubu olarak Kürtlerin yayınlarıyla ulusal çapta yapılmaya başlanmıştır. Özellikle internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla beraber, farklı azınlık gruplarının yayınladığı elektronik dergiler, internet radyoları, çevrimiçi gazeteler hızla çoğalmıştır. Birçok farklı azınlık grubu Türkiye’de yeni medyadan yararlanmaktadır. Üniversite öğrencileri bu azınlıklık medyalarını kullanan pek çok azınlık grubun temsilcilerini içinde barındırmaktadır.

2.4.4. İnternette medya olmanın çeşitli yolları blog, forum, viki ve sözlükler

Günümüzde bilgi iletişim sektöründe yaşanan önemli gelişmelerin internetin kullanım alanlarını da genişlettiği söylenebilir. Bu yeni iletişimsel alanda kendi medyalarını oluşturmak isteyen çeşitli kullanıcılar ve gruplar eklettik bu yapının birçok alanından faydalanmaktadır. Html sitelerde başlayan internet medyaları, günümüzde kolaylıkla ulaşılabilen, yeniden üretilen bir durumdur. Blog, forum, viki ve benzeri birçok yöntemin ücretsiz kodlarına kolaylıkla ulaşılabilir. Bu kodların kullanımlarının her geçen gün kolaylaştığı söylenebilir. Bunun haricinde belirli servis sağlayıcıları otomatik olarak bu paylaşım alanlarını üretebilmekte ve bu hizmeti kullanıcılara ücretsiz olarak sağlamaktadır.

Bloglar güncelden eskiye doğru sıralanmış yazı ve yorumların yayınlandığı web tabanlı bir yayın aracıdır. En önemli özelliklerinden birinin kurulum ve kullanım kolaylığı olduğu söylenebilir. Bir çok blog servis sağlayıcısı sayesinde ücretsiz blog

sayfaları kurmak ve bu sayfalar üzerinden yayın yapmak çok kısa sürelerde gerçekleştirilebilmektedir. Kişisel, kurumsal ya da içerik ne olursa olsun yayınların bloglar üzerinden paylaşımı mümkündür. Türkçe blogların popülerliği 2004-2005 yılları arasında büyük artış kazanmıştır. 2012 senesinde ise bloglar üzerinden paylaşılan yazılı ve görsel verilerin Facebook, Twitter gibi daha kitlesel araçlara kaydığı söylenebilir. Türkiye’de geleneksel süreli yayın yapan çeşitli şirketler kendi blog ağlarını kurmuştur. Milliyet, Hürriyet gibi Türkiye’nin önde gelen gazeteleri okuyucularına bu bloglar da haber kaynağı olabilme yolunu açmaktadır. Ayrıca kişisel olarak tanımlanabilecek blogları birbirine bağlayan çeşitli arama motorları üretilmiştir. Blogosfer adı verilen bloglar bütünü bu siteler aracılığıyla takip edilebilmektedir. Blogosfer tanımının aynı zamanda azınlık medyası kavramını da kısmen karşıladığı söylenebilir. Ötekinin, azınlığın, egemen olmayanın sesinin duyurabildiği bir alan olarak blogosferlerin var olduğu düşünülmektedir.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan bir başka yeni medya aracı ise Vikilerdir. Viki, kullanıcıların üzerinde değişiklik yapma yetkisine sahip olduğu sayfalardır. Mediawiki yazılımı sayesinde her kullanıcı istediği sayfada değişiklik yapabilir ve değiştirilen sayfa anında bütün kullanıcılar tarafından görülebilir. Mediawiki yazılımında esas amacın, fikirlerin ücretsiz dolaşımını sağlama olduğu söylenebilir. Bu yüzden bu temel yazılım ücretsiz olarak sağlanmaktadır. Viki yazarları kendilerini vikipedist olarak tanımlamaktadır.

Forumlar bir başkan yönetiminde, herhangi bir konuda farklı gruplardan oluşan katılımcıların sırayla söz aldıkları bir tartışma alanıdır. Geleneksel anlamına yakın bir anlamda kullanılan internet forumlarında ise yapı yine bu şekilde işlemektedir. Açılan belirli başlıkların ve yöneticinin denetimi altında paylaşımlarda bulunan forum kullanıcıları, belirli kuralları takip ederler. Blogların daha kişisel yapılar olmasının yanında forumlarda ortak iletişimsel alan, belirli kurallarla çerçevelenmiştir. Bu kurallar forumların içeriklerine ve yapılarına göre farklılık gösterebilmektedirler. Denetlenebilirliğinin yüksek olduğu söylenebilecek forumlar birçok azınlığın sıklıkla kullandığı sayısal yapılardan biridir. Bunların dışında Türkiye’de sözlük olarak tanımlanan çok yazarlı, internet sözlükleri vardır. Örneğin ekşi sözlük Türkiye’de birçok üniversite öğrencisi tarafından aktif olarak kullanılan bir sosyal medya halini almıştır. Ekşi sözlük Türkiye’de üniversite öğrencilerinin sıklıkla başvurduğu sosyal

iletişim alanlarından biri olarak görülmektedir. Sözlük benzeri sitelerin ilk örneği ekşi sözlük olup, birçok örnekle bu iletişimsel alan genişlemiştir. Açılan davalar sebebiyle ekşi sözlük dâhil pek çok site 2007 yılından beri belirli dönemlerde yasaklanmakta, bu sitelere ulaşım belirli dönemlerde engellenmektedir.

2.4.5. Dünya'dan ve Türkiye'den çeşitli azınlıkların yeni medya görünümüleri

Türkiye geniş etnik, sınıfsal, kültürel bir skalaya sahiptir. İngiliz araştırmacı Peter Alford Andrews, Türkiye'de Etnik Gruplar adlı eserinde kırk yedi farklı etnik gruptan bahsetmektedir (2011). Bu geniş etnik çeşitliliğin yanına diğer azınlık grupları eklendiğinde Türkiye'de yaşayan azınlıkların sayısının yüzlerce grubu kapsadığı düşünülmektedir. 2012'de tüm dünyada olduğu gibi azınlık kavramı yeniden üretilmektedir. Türkiye'de yıllardır yaşanan azınlık tartışmalarının büyük oranda Kürt ve Alevi azınlıklar üzerinden tartışıldığı düşünülmektedir. Örneğin internette Türkçe haber yapan, büyük basılı yayın organlarına bağlı çeşitli haber portallarında, Süryanilerin Temsili üzerine yapılan bir araştırmada Süryani azınlıklar ile ilgili çıkan haberlerin sayıları oldukça düşüktür. Cumhuriyet, Radikal, Zaman, Hürriyet ve habervaktim.com haber sitelerinde 01.09.2010 ve 30.09.2011 tarihleri arasında Süryanilerle ilgili toplamda 32 haber yapılmıştır. Birçok sitede Süryanilerle ilgili yapılan haber sayısı 1-2'yi geçmemektedir (Sungur, 2011). Bu yüzden günümüzde azınlık medyalarının yeni medya görünümelerini ele alırken, egemen medyada da çok daha sık yer alan Alevi azınlıklarının yeni medya görünümelerini ele almanın, bu siteler üzerinde yapısal ilişkileri anlamlandırmayı kolaylaştıracağı söylenebilir. Günümüzde Alevi azınlıkların, hem Türkiye'de hem de yurt dışında çeşitli yeni medya araçlarıyla, iletişimsel alanlar yaratma çabasında oldukları söylene bilinir. Türkiye'de tüm azınlık medyalarının durumlarını açıklamasa da Alevi azınlıkların yeni medya kullanım biçimleri, azınlık medyalarının durumu açısından örnek olarak gösterile bilinir. Türkçe yayın yapan çeşitli Alevi azınlıklara yönelik yeni medya platformları şunlardır;

<http://www.aleviforum.com> (Forum sitesi ve internet radyosu. Alevilere yönelik paylaşımlar yapılmakta)

<http://www.alevihaberajansi.com> (Alevilere ilişkin haberlerin paylaşıldığı yeni medya yayın organı)

<http://www.gencalevilerharekati.de> (Almanya kökenli genç aleviler hareketinin sosyalizm ve Alevilik üzerine haber ve paylaşımlarının olduğu yeni medya platformu)

<http://www.alevi.dk> (Türkçe ve Danimarka dilinde yayın yapan alevi yeni medya yayın organı.)

<http://alevi.org> (Berlin Alevi toplumunun resmi paylaşım sitesi, sitede bir internet radyosu, çevrimiçi Alevi’ce sözlük çeşitli yazı dizileri ve haberler yer almakta.)

<http://www.aleviakademisi.org> (Alevilik üzerine kültürel çalışmalarda bulunan örgütün resmi sitesi.)

<http://aleviensitüsü.org> (Merkezi Ankara’da bulunan vakıf statüsündeki çok disiplinli akademik çalışma topluluğunun resmi yayın organı. Akademisyenler tarafından da desteklenen yeni medya organı hem dijital hem de basılı yayınlar üretmekte.)

<http://www.alevifederasyonu.org.tr> (Alevi Bektaşî Federasyonunun resmi sitesi.)

<http://www.aleviolsun.com> (Alevi arkadaşlık sitesi)

<http://www.alevicanlar.net> (Forum sitesi, kendi internet radyosu var. Alevilik ile ilgili olsun olmasın tüm konularda paylaşım yapılabilen bir platform)

<http://www.alevinet.org> (İngiltere Alevi Kültür Merkezi ve Cemevinin resmi internet sitesi)

<http://www.liberalevi.com> (Liberal Aleviliği savunanların yayın organı. Liberal özgürlükçü bir anlayışla din ve kültürle yaklaşan site, liberal eşitlik ilkeleri doğrultusunda yayın yapan bir yeni medya organı)

<http://www.alevi-haberleri.com> (Sadece Alevilere yönelik haberler veren bir başka haber sitesi)

<http://aleviweb.com/forum> (Bağımsız olarak kurulmuş bir diğer Alevilere yönelik içerikler yayınlayan internet sitesi)

<http://www.radyonuzalevi.tr.gg> (Alevilere yönelik yayın yapan bir internet radyosu)

<http://alevi.wordpress.com> (2007’de Türkiye’den siteye girişine engel koyulan Alevilere yönelik yayın yapan bir blog)

Yapısal olarak farklı örnekler yukarıda belirtilen sitelerde mevcuttur. Forumlar, bloglar, sözlükler, Alevi azınlıkların kullandığı yeni medya yöntemleri arasındadır. Örneklerde de görüldüğü gibi bir azınlık medyası örneği olarak Alevi azınlık medyaları

yeni medyada çok farklı şekilde, farklı söylem ve içeriklerle varlıklarını sürdürmektedirler. Arkadaşlık sitelerinden, devrimci alevi söylemli sitelere, kültürel çalışmalardan, internet radyolarına kadar pek çok yeni medya kullanım şekli alevi azınlıklar tarafından kullanılmaktadır. Egemen medyanın söylem ve içeriği dışında tartışmalar ve haberlere ulaşılacak bu sayısal alanlar Aleviler gibi pek çok azınlık grubu tarafından tercih edilmekte ve etkin olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Uydu-TV üzerinden yayın yapan çeşitli Alevilere özgü içerik barındıran kanallara internet siteleri aracılığıyla ulaşmak ve bu içerikleri internetten takip edebilmekte mümkündür.

Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin demokrasi algılarını çeşitlendiren çeşitli medya araçları göz önüne alındığında, azınlık medyalarının da tüm toplumsal sınıfların algılarına etki ettikleri söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin kendilerini ait hissettikleri çeşitli azınlık gruplarının medyalarını takip ettikleri ve kendilerine ait kültürel paylaşım alanları yarattıkları düşünülmektedir.

2.5. Yeni Medya ve Yeni Dünya Düzeni

2.5.1. Medya ve demokrasi

Demokrasi ve medya tanımlarının, kullanılmaya başlandıkları dönemlerden itibaren beraber tartışılan birçok başlığın öznesi olduğu düşünülmektedir. Örneğin Ithiel de Sola Pool'un (1984) Özgürlük Teknolojileri terimi medya ve demokrasinin arasındaki ilişkiyi açıklayan önemli yaklaşımlardan biridir. Özgürlük teknolojileri terimi toplumun kullandığı iletişim araçlarına gönderme yapar. İletişim araçları eğlence, para kazanma, vb. gibi çeşitli amaçlar için kullanılabilir fakat Pool, iletişim araçlarını toplumda özgürlüğü oluşturan bütün teknolojilerin üstüne koyar. Bu iletişim teknolojilerinin toplumsal yaşama, demokrasi ve özgürlük üzerindeki etkisinin önemine vurgu yapan bir yaklaşımdır. (Cuilenburg, 2002). 17. yüzyıldan başlayarak yazılı basın alanında meydana gelen gelişmeler daha sonraları basının 4. Güç olarak kabul edilmesiyle sonuçlanmıştır (Gezgin, 2009). Yazılı basınının gelişen iletişim teknolojileriyle beraber bu gücü arttırdığı söylenebilir. Bir başka yaklaşım ise medyanın sahip olduğu bu iletişimsel fonksiyonun belli sadece toplumsal kesimlerce kullanıldığı üzerine vurgu yapmaktadır. Siyasal seçkinler, güç elitleri gibi isimler verilen bu gruplar

medyanın gücünü kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda kullandığı düşünülmektedir. Medya ve demokrasinin yaşadığı bu sorunun, medyada temsil, kamusal ve eleştirelilik gibi alanlarda yeni tartışmalar ortaya çıkardığı söylene bilir. Örneğin John Keane Medya ve Demokrasi (1991) isimli eserinde iletişim medyasının durumunu tanımlar. Medya, kişi ve kurumların kazancına değil kamu kullanımına yönelik ya da tüm yurttaşların zevk almalarını sağlamaya yönelik olmalıdır. Günümüz medyasındaki durumu eleştiren Keane medyanın tüm toplumsal yapıları, eğlenceleri ve görüşleri kapsayacak şekilde yeniden yapılanması gerektiği fikrini ortaya atmıştır. Medyanın demokratikleşmesi ve açık bir iletişim sistemi haline gelmesi gerektiğini savunan bir diğer düşünürde Graham Murdock'tır. İşlevsel bir demokrasiye giden yolda daha demokratik bir basın için 4 temel şarttan bahseden Murdock, bu şartları şöyle sıralar;

1. İletişim sistemleri vatandaşların bağımsız, bireysel ve siyasal seçimlerini yapabilmeleri için gerekli bilgiyi sağlamalıdır. Kamusal ve bireysel kurumlara ilişkin problemleri, yorum ve tartışma ve değerlendirme için kullanılabilir hale getirmek özellikle önemlidir.

2. Medya, aktüel olaylara ilgi göstermeli ve dünyada olup bitene dair çeşitli fikirleri ihtiva eden geniş bir bilgi sunmalı ve hem bireysel, hem de kolektif görüşleri göz önünde bulunduran bir bakış açısı oluşturmalıdır.

3. Fikir, görüş, yorum, bilgi ve tartışmalardaki çoğulculuk üçüncü ön şarttır. Bu olabildiğince çok ve geniş bir şekilde görüşün, iletişim sistemine ulaşabilmesini ifade eder.

4. Şekil, format ve kültürel ifadelerdeki çoğulculuk cesaretlendirilmelidir. (Özdemir, 2002).

Medya'ya çok daha işlevsel bir açıdan bakan Darhendorf'a (1979) göre siyasal seçkinlerin medya aracılığıyla siyasal zeminlerine bilgi aktarımında bulunurlar. Bu medyanın ilk işlevidir. İktidarların ürettiği enformasyon siyasal zeminle paylaşılmaktadır. Bu iletişimsel sürecin geri dönütü olarak; ifade ve eleştiri hakkına sahip olan siyasal zemin, bu iletişimsel süreci de medya aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Ütopik; eşit hakların eşit olarak paylaşıldığı demokratik bir toplumda süreç böyle işleyecek gibi görülse de, günümüz demokrasilerindeki çeşitli problemlerin medyanın bu işlevi yerine getiremediğine örnek teşkil ettiği söylenebilir. Medya ve demokrasi arasındaki problemlerin büyüklüğünün, medyasız var olamayan

toplumların gittikçe artmasıyla beraber çoğaldığı söylenebilir. Örneğin; Habermas'a göre kamusal alanın gerilemesindeki en önemli sebeplerden biri kitle medyasıydı. Kitle medyası merkezi kontrole konu oldu ve izleyicilerine görüşler empoze ettiler. Bu kontrolün sadece demokrasi algısını değil tüm toplumsal algıları yeniden ürettiği düşünülmektedir. Thompson, Habermas'ı bu ve benzeri görüşlerinden ötürü insan yaratıcılığı ve farklılıklarını görmezlikten gelmekle eleştirmiştir. Medya ve aidiyet ilişkilerinin yeni medya teknolojilerine kadar bireylerde yaratıcı olabilecek alanlar üretmeyi engelledikleri düşünülmektedir. Azınlıkların, alt kültürlerin, ötekilerin yaratıcı olabildikleri alanların yeni medya teknolojileriyle beraber çeşitlendiği düşünülmektedir.

Medya'yı; Habermas'ın eleştirel teorisiyle ele aldığımızda, demokrasinin varlık sebeplerinden birisi olan kamusal alan üzerinden tartışılması gerektiği söylenebilir. Yeni medyanın demokrasiye yeni alanlar açabilecek, yeni bir kamusal alan açıp açamayacağı sorunsalı da öngörülerden çok tarih tarafından çözülebilecek bir bilmece olarak görülmektedir. Günümüzde çeşitli toplumsal hareketlerin oluşmasına, çeşitli toplumsal hareketlerin örgütlenmesine ve demokratik arayışlara işlevsel katkıda bulunuyor gibi görülse de yeni medyanın kamusal alan tanımının içini boşaltan bir silah olabileceği fikri de gözden kaçmamalıdır. Medya ve demokrasi arasındaki ilişki durumu, tarih boyunca tartışılmaya devam edecek görülmektedir. Medyaya, demokrasiye atfedilen anlamların içini doldurma çabasının, insan etkinliğinin ve iletişimsel çabalarının bir parçası olduğu düşünülmektedir. Bu tartışmaların, yeni medya teknolojilerinin etkinliğinin artmasıyla genel olarak medya kavramı yerine daha güncel bir başlık olarak yeni medya başlığın altında tartışılmaya başlanmıştır.

2.5.2. Yeni medya ve demokrasi

Günümüz sanayi toplumunda yaşayan insanların gündelik hayatlarının birden çok iletişimsel aracı, birden çok iletişimsel alanla kuşatıldığı söylenebilir. Medyasız toplumları antropolojik olarak bulabilmek her ne kadar hala mümkün olsa da dünya nüfusu büyük bir hızla kentleşmeye doğru yol almaktadır. Zaman ve mekân konusunda yaşanan değişimler iletişimde yeni pratikler yaratmıştır. Alt-yapısal bir özellik olarak tanımlanabilecek iletişim araçları, günümüz toplumundaki birçok pratiğinde yeniden düşünülmesini sağlamıştır. Bu tartışmaların en önemlilerinden biri, medyaya tarihi

boyunca yüklenen demokratik işlev üzerine olduğu düşünülmektedir. Yeni medyanın pek çok toplumsal yapıya etki ettiği gibi demokrasi algısına da etki ettiği düşünülmektedir. Yeni medya ve demokrasi tartışmalarının genel olarak 3 yaklaşım üzerinden tartışıldıkları söylene bilinir. Bu yaklaşımlar kısaca şöyledir; (Geray, 1998).

1. Elektronik Demokrasi Yaklaşımı: Katılımcı demokrasi olarak da adlandırılabilir. Yeni medya geliştikçe ve herkes bu medyayla bilgi ve enformasyona erişebilecekse, kamuoyu yoklamalarıyla belli konularda karar alırken bu araçlar kullanılabilir görüşü vardır. Bu görüşte soruların kime, ne zaman, hangi alanlarda sorulduğu önem kazanmaktadır.

2. Kamusal Alana çıkışlı Yaklaşımlar: Bu yaklaşımlarda yeni bir yurttaşlık tanımı bu ağlar etrafında kurulmaktadır. Bu bağlamda yurttaşın yerini “ağdaş” almaktadır. Bu ağlarda oluşan sanal kimliklerin ve sanal ağdaşların bir başka demokratiklik unsuru olacağı belirtilmektedir.

3. Toplumsal Sermaye Yaklaşımı: Bu yaklaşımlarda ağlar aracılığıyla vatandaşlar arasında yatay ilişkilerin ortaya çıkacağı, bu şekilde gelişecek olan toplumsal kültürel sermayenin demokratikleşmeyi ilerletebileceği söylenmektedir.

Elektronik demokrasi, demokratik siyasal ve yönetsel süreçte bilgi ve bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım yeni medya teknolojilerine demokrasinin etkinliğini arttırmak için bir araç gözüyle bakar. Örneği Masuda 1980’lerde yaptığı çalışmalarında, enformasyon toplumu için computopia kavramını kullanmaktadır. Bu küresel bir kavramdır, fikirlerin ve amaçların paylaşılmasında gönüllü olarak dünyanın her yerinden topluluklar katılacaktır.computopia, elleri toplumun en derinlerine kadar uzanabilen bir demokrasi algısını içinde barındırmaktadır.computopia 21. Yüzyılın yeni uzun dönemli vizyonu olacaktır ve başlıca şu kavramlara dayanacaktır (Dağtaş, 2007).

- a) Zaman değerini yakalama ve gerçekleştirme.
- b) Karar alma özgürlüğü ve fırsat eşitliği.
- c) Çeşitli gönüllü toplulukların gelişmesi.
- d) Birbirine bağlı sinerjik toplumlar.

Günümüz toplumunun demokratik yapıları Masuda’nın Computopiasına yaklaşabilmiş görülmemektedir. Örneğin Chomsky’ye (2003) göre yeni medya düzeninde, medya, haberlerin ve yorumların çatısını, yerleşik imtiyazları destekleyen bir

çerçevede kurarak ve bu doğrultuda her türlü tartışmayı sınırlayarak, birbirlerine sıkı sıkıya kaynaşmış olan devletin ve şirketlerin menfaatlerine hizmet etmektedir. Bu görüşün David Harvey'in post moderniteye bakış açısıyla paralellik taşıdığı söylenebilir. Post modernite Harvey'e göre post-endüstriyel toplumların kültürel görüntüsüdür ve kapitalizm hala esas toplumsal alt belirleyicidir. Yeni medyada da belirleyicinin günümüzde, kapitalizmin iletişimsel örgüsü olduğu düşünülmektedir.

Kamusal alan terimini Habermas'ı (1981) ele almadan düşünmek neredeyse imkânsızdır. İletişimsel eylemin gerçekleştiği yer olarak kamusal alan terimi Habermas'ın çalışmalarında önemli bir ilgi alanı olmuştur. İletişim araçlarının demokrasi algısına olan etkilerinin tartışıldığı bir diğer yaklaşım, kamusal alan fikri üzerinedir. Habermas'ın öncüsü olduğu tartışmalar demokrasi ve yeni medya tartışmalarının bir diğer başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Habermas'a göre kamusal alan, yurttaşların kanaat ve iradelerinin ortaya çıktığı, adalet ve özgürlük mücadelelerinin verildiği; siyasal iktidarın bir özyönetim ilkesi olarak kamusal alan, iletişimsel akla dayanarak "rasyonelleştiği" alandır. Bu açıdan bakıldığında Habermas'ın kamusal alanı, bütünü kaplayan ve birbiriyle iç içe geçmiş tek bir yapının içinde gördüğü söylenebilir. İletişim türü olarak yüz yüze iletişimden yola çıkan bir yapı olarak Habermas'ın kamusal alanı pek çok düşünür tarafından eleştirilmektedir. Örneğin Garnham, Habermas'ın kamusal alan kavramını eleştirmektedir. Bugünkü modern toplumlarda iletişimin teknolojiyle dolayımına bağlı olarak iletişim kanalına ve aracına erişimin maddi kaynaklara bağlı olduğu, bu maddi kaynakların da ekonomik ve siyasal güç yapılarına bağlı olduğunu hatırlatmaktadır (Şener, 2006). İnternetin küresel bir iletişimsel yapı olduğu söylenebilir fakat günümüzde tüm toplumların, tüm vatandaşların eşit olarak interneti kullanma olanağı yoktur. Günümüzde yeni medya – eski medya tartışmaları yaşanırken dünyada milyonlarca insan geleneksel iletişim araçlarına bile sahip değildir. İnternetin geniş kitlelere ulaşabilen, gerçek bir kamusal alan işlevi olduğu günümüzde tartışılmaktadır. Habermas'ın ürettiği çok daha geniş iletişimsel yapıları kapsayan kamusal alan terimi Keane (1991) tarafından eleştirilmektedir. Mikro (yerel), mezo (ulusal) ve makro (küresel) kamusal alanların varlığından bahseden Keane, bu üç alanın birbiriyle kesiştiğini, dağıldığını ve sürekli hareket halinde olduğunu öne sürer (Şener, 2006). Kamusal alan tartışmaları, demokrasi

açısından önem taşımaktadır. Yeni medyanın eklektik yapısı göz önüne alındığında demokrasiyi yeniden üretebilecek dinamiklere sahip olduğu söylenebilir.

Toplumsal (sosyal) sermaye olarak tanımlanan yaklaşım yeni medyanın demokrasi algısındaki işlevini açıklayan bir diğer önemli kuramdır. Sosyal sermaye, toplumun üretkenliği üzerinde etkili olan bireylerin oluşturduğu yatay birliklerin kümesidir. Bu birlikler sivil eylem ağları ve toplumsal normları kapsar (Putnam, 1993). Sosyal sermaye yaklaşımı internetin bu sivil eylem ağlarının oluşturulabileceği platformlar olarak tanımlamaktadır. Günümüz sivil toplumunun, kimi toplumsal aktivitelerde bu ağları etkin olarak kullandığı söylenebilir. Örneğin 2010-2012 yılları arasında yaşanan ve Arap baharı adı verilen süreçte eylemcilerin internet üzerinden kimi eylemleri planladıkları bilinmektedir. Coleman (1988) sosyal sermayeye; “başka türlü ulaşılmayan bireysel ve-veya ortak amaçlara ulaşmak için kullanılan bir kaynak” olarak tanımlamaktadır. Bireyin tek başına gerçekleştiremediği sosyal süreçlerde sosyal sermayenin kullanımının internetle birlikte hızlandığı söylenebilir.

Yeni iletişim teknolojilerinin yarattığı yeni enformasyon düzeninin toplumu ve demokrasi algısını yeniden ürettiği söylenebilir. Araştırmamızın odak noktası olan üniversite öğrencilerinin geleneksel ve yeni medyanın önemli takipçileri olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencileri kendi iletişimsel dünyalarına yeni medya teknolojilerini eklemiş görülmektedir. Yeni medya ve demokrasi arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan çeşitli yaklaşımlar, yeni medya ve demokrasinin en azından teorik anlamda önemli bir ilişkide olduğunu düşündürmektedir. İletişim tarihindeki pek çok örnekte olduğu gibi iletişim süreçlerinin alt yapısal belirleyiciliği devam etmektedir. Milyarlarca insan üzerinde önemli toplumsal etkileri olduğu düşünülmektedir.

3. Yöntem

3.1. Araştırma Yöntemi

Araştırmada genel tarama modeli uygulanmaktadır. Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır. Bu tarama, izleme ya da kesit alma yaklaşımıyla yapılır. İzleme yaklaşımında zamansal bir gelişim ya da değişimi

belirlemek istenen değişken; aynı eleman ya da birimler üzerinde belli bir başlangıç noktasından alınarak sürekli ya da belirli aralıklarla gözlenir. Derinliğine ve genişliğine kapsamlı gözlemler yapılmak istendiğinde özellikle kullanılabilir bir yaklaşımdır. Örnek olarak; dil gelişimi saptanmak için az sayıda (5-10 kişi) çocuğun doğuştan başlayarak yedi yaşına kadar belli aralıklarla gözlenmesi bu yaklaşıma girer. Öyle ki izlemeyi bazen bir araştırmacı tamamlayamaz, bir diğeri devam eder (Karasar, 1984:83).

Çalışma parametrik olmayan bir çalışmadır. Evrendeki tüm grup üyelerine genellebilirlik kaygısı taşımamaktadır. Türkiye’de milyonları aşan üniversite öğrencileri içinde parametrik bir çalışma gerçekleştirmek için geniş maddi olanaklar gerekmektedir. Kısıtlı bütçe sebebiyle çalışma parametrik olmayan bir tasarımla gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması, derin mülakat ve anket tekniklerinin kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2012 Eskişehir Anadolu Üniversitesinde, İletişim Fakültesi, Fen Fakültesi ve Eğitim fakültelerinde okuyan öğrencileri kapsamaktadır. Araştırma Anadolu Üniversitesi tarafından maddi olarak destek almıştır. Teorik bölümde konuyla ilgili ulusal ve uluslararası literatür incelenmiştir. Araştırmanın konusuyla ilgili kitaplar, dergiler, makaleler, internet kaynakları taranmıştır.

3.2. Araştırma alanı ve örneklem

Türkiye’deki Üniversite öğrencileri evreninden, Anadolu Üniversitesi öğrencilerinden oluşan örneklem seçilmiştir. "Üniversite" bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu (TDK Büyük Sözlük, 2009) olarak tanımlanmaktadır. Anadolu Üniversitesi Türkiye’nin köklü üniversitelerinin biridir.

Araştırmanın uygulandığı alan Eskişehir’dir. Eskişehir kent nüfusu ve üniversite öğrencisi oranının en yüksek olduğu şehirlerden biri olarak tanımlanmaktadır. Osmangazi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi gibi 2 büyük üniversiteye ev sahipliği yapmaktadır. Çalışma Anadolu Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma da Anadolu üniversitesinde İletişim Fakültesi, Fen Fakültesi ve Eğitim fakültelerinde 2012 yılı itibariyle öğrenci olan toplam 200 öğrenciye ulaşılmıştır. Türkiye’de Üniversite

giriş sınavlarında 3 puan tipi temel alınmaktadır. Bunlar Türkçe ve Matematik, Fen ve Matematik ve Türkçe Sosyal Puan tipleridir. Araştırmanın örneklemini tüm bu ilgi ve yönelim alanlarını kapsayan bölümleri içermektedir. Öğrencilerin fakültelerinde okudukları bölümler araştırmanın dâhilinde değildir. Kadın ve erkeklerin örneklem içindeki dağılımları birbirine eşittir. Örneklem öğrencilerin cinsiyetleri ve öğrenim görülen fakülteleri hariç rasgele olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin, araştırmaya ilgisini arttırmak amacıyla hediye verilmiştir. Bu 200 kişilik grup içinde 10 öğrenciyle derin mülakat yapılmıştır. Derin mülakat yapılan 10 üniversite öğrencisi rasgele olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada uygulanan anket 53 sorudan ve 4 bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümü demokrasi algısını ölçmek amacıyla hazırlanmış 26 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular ankette 1-26 arasında numaralandırılmıştır. Demokrasi algısı soruları 1 ve 6 arasında derece ölçekle cevap verilebilmektedir. Demokrasi algısı ölçeği oluşturulurken, 2004 yılında Doğanay, Çuhadar ve Sarı tarafından geliştirilen ölçekten yararlanılmıştır. Araştırmacının yazdığı sorularla birleştirilerek oluşturulan yeni ölçek anayasa hukuku, iletişim, sosyoloji alanlarında uzman akademisyenlerle görüşülmüş ve son şeklini almıştır. Soruların seçiminde 2012’de demokrasi alanında yaşanan tartışmalara yakın içerikler barındırmasına özen gösterilmiştir. Bu konular arasında, ücretsiz eğitim, anayasa değişimi, siyasi suç, şiddet ve demokrasi, ırkçılık, özgür düşünce gibi pek çok demokrasi nesnesi yer almaktadır. Bu başlıkların 2012 yılında Türkiye’de kamusal alanda sıkça tartışıldığı düşünülmektedir. Demokrasi algısı ölçeği batı demokrasi değerlerine ilişkin algıları ölçmeyi amaçlamaktadır.

Anketin bir diğer soru grubu demokratik katılımı ölçmektedir. 27 ve 29 arasında numaralandırılmıştır. Üniversite öğrencilerinin demokratik katılımları hakkında fikir sahibi olmak amacıyla uygulanmıştır. Sosyo demografik ölçek araştırmadaki öğrenci grubunu tanımlamak amacıyla uygulanan bir diğer alt ölçektir. Bu soru grubu 30 ve 41 arasında numaralandırılmıştır. Anadolu Üniversitesinde okuyan ve rasgele seçilen öğrencilerin sosyo-demografik durumları hakkında bilgi edinmek amacıyla

uygulanmıştır. Cinsiyet, anne baba eğitim durumu, gelir durumu başlıkları altında özetlene bilinecek başlıklar altında toplamda 11 soru sorulmuştur.

Anketin 4. alt ölçeği ise medya kullanım düzeyi ölçeğidir. Bu ölçekte sorular 41 ve 53 arasında numaralandırılmıştır. Sorular içerik olarak medya araçlarını kullanım amacı, medya araçlarını kullanım süreleri, ve medya araçlarına güvenilirlik başlıkları altında ele alınabilir. Ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Demokrasi algıları üzerinde etkisi olduğu düşünülen kitle iletişim araçlarını üniversite öğrencilerinin kullanım düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Anket çalışmaları yapılmadan önce üniversite rektörlüğü ve fakülte dekanlıklarından gerekli izinler alınmıştır. 193 katılımcıya uygulanan anket araştırmacının anketörlüğüyle uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma sormacasında toplanan veriler IBM, SPSS 15. 0 programıyla değerlendirilmiştir. Mod, medyan standart sapma, orta değer, yüzde hesapları, mann whitney-u ve kruskai wallis yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular, görsel ve yazılı yöntemlerle gösterilmiştir. Araştırmanın mülakatlarına ilişkin deşifreler ekte verilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Veri Değerlendirme

Tablo 3. Katılımcı Sayısı Tablosu

		N	%
Cases	Valid	193	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	193	100,0

Araştırmanın 26 sorudan oluşan demokrasi algısı alt ölçeği 193 katılıcıya uygulanmıştır. Araştırmanın anket çalışmasının 1 ile 26 arasındaki sorular bu alt ölçeğin sorularıdır. Alt ölçeğe ait 12 soruda denekleri olumsuz yargılar içeren sorular yöneltilmiştir. 3, 4, 7, 11, 14, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25 numaralı sorular olumsuz yargı içeren sorulardır. Ölçekte katılımcılar 1 ve 6 arasında verilmiş değerlerden birini tercih etmektedir. 1 seçeneği “Katılmıyorum” anlamında kullanılmakta olup daha kısıtlanabilir bir yapısal algıyı betimleyen seçenektir. 6 seçeneği “Katılıyorum” anlamında kullanılmakta olup soruların cevapları göz önüne alındığında çok daha özgürlükçü bir demokrasi algısını ölçme amacıyla kullanılmıştır. Ölçekte kullanılan ara değerler ise özgürlükçü demokrasi algısının şiddetini ölçmeyi amaçlamaktadır. Olumsuz yargılar içeren soruların verileri araştırmada bütünlüğü verisel olarak sağlamak amacıyla ters çevrilmiştir.

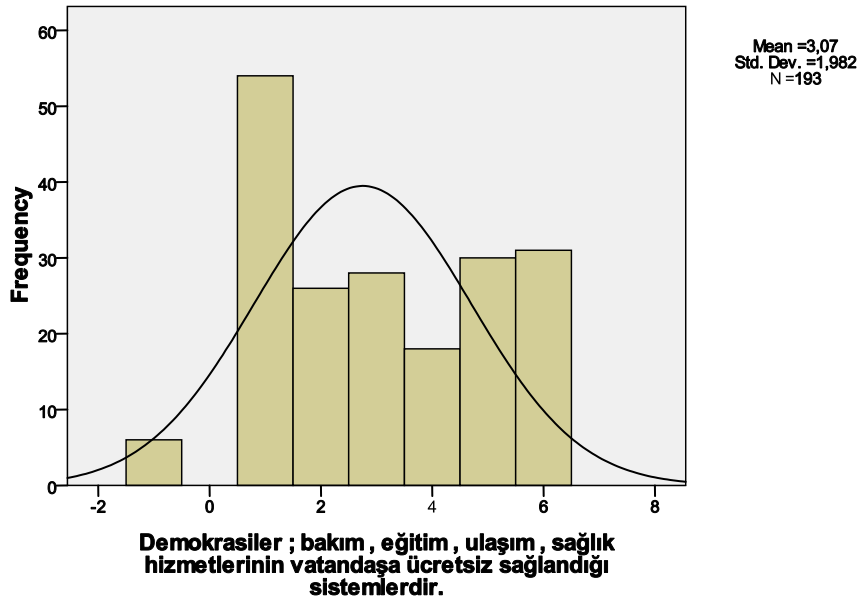
Tablo 4. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Güvenilirlik Tablosu

CRONBACH'S ALPHA	CRONBACH'S ALPHA BASED ON STANDARDİZED ITEMS	N OF ITEMS
,790	,797	26

Tablo 5. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Değerler Tablosu

	ORTA DEĞER	MİNİMUM	MAXİMUM	ARALIK	MAXİMUM / MİNİMUM	VARYANS	SORU SAYISI
Item Means	4,305	3,010	5,269	2,259	1,750	,398	26
Item Variances	3,288	1,951	4,532	2,582	2,324	,397	26
Inter-Item Covariances	,415	-,980	1,994	2,975	-2,035	,246	26
Inter-Item Correlations	,131	-,264	,630	,894	-2,384	,024	26

Araştırmanın güvenilirliği Cronbach's Alpha ile test edilmiştir. ,790 olarak bulunan güvenilirlik değeri yüksek güvenilirlik seviyesi sınırı olan, 700'den yüksektir. Demokrasi algısı alt ölçeğin yüksek güvenilirliği olan bir çalışma olduğu ispatlanmıştır. Orta noktası 4,305 olan çalışmada 3,010 ile 5,269 arasında orta nokta değerleri değişmektedir. Araştırmanın demokrasi algısı alt ölçek sorularında -,264 ile,630 aralığında koralif ilişkiler bulunmaktadır. Araştırmanın demokrasi alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları aşağıdaki gibidir.

Şekil 1. Araştırmanın demokrasi alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Araştırma anketinde farklı demokrasi türlerine ilişkin değerler katılımcılara sorulmuştur. Sosyal devlet, demokrasi, sosyalist demokrasi gibi demokratik yapılarda karşımıza çıkan ücretsiz toplumsal hizmet kavramı bunlardan biri olarak görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre sorunun ortalaması 3,07 bulunmuştur. Standart sapması 1,987 katılımcı sayısı 193 olan sorunun frekans dağılımının modu ise katılmıyorum seçeneği olarak görülmektedir. Katılımcılar demokratik yapılara atfedilen

sosyal devlet anlayışı ve demokrasi arasında eşit dağılıma yakın bir dağılım sergileyen beyanlarda bulunmuşlardır.

Tablo 6. “Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir” sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		4,59
Mod		6

Tablo 7. “Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir” sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	1	,5	,5	,5
Katılmıyorum: demokrasi daha kısıtlanabilir bir sistem olarak görmekte	20	10,4	10,4	10,9
2	11	5,7	5,7	16,6
3	17	8,8	8,8	25,4
4	19	9,8	9,8	35,2
5	33	17,1	17,1	52,3
Katılıyorum, daha özgürlükçü demokrasi algısı	92	47,7	47,7	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Öğrencilerin demokrasi algılarında demokratik katılım hakkına ilişkin algı anketin 2 numaralı sorusunda sorulmuştur. 193 katılımcının anlamlı cevap verdikleri soruda,

orta nokta 4,69 olarak görülmektedir. Öğrencilerin bu sorudaki eğilimleri daha özgürlükçü bir demokrasi algısına işaret etmektedir. Katılanların %47,7'si en yüksek katılma seviyesi olan 6 seçeneğini işaretlemiştir. Ölçeğin Orta noktası olan 3 değerinin altında cevap veren öğrencilerin sayısı ise % 25, 4 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 8. "Demokrasilerde; İktidarın Yeterli Görülmediği Durumlarda, Ordu Yönetime El Koyabilir" Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		4,60
Mod		6

Tablo 9. "Demokrasilerde; İktidarın Yeterli Görülmediği Durumlarda, Ordu Yönetime El Koyabilir" Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	1	,5	,5	,5
Katılıyorum, demokrasi daha kısıtlanabilir bir yapı olarak görmekte	17	8,8	8,8	9,3
2	10	5,2	5,2	14,5
3	20	10,4	10,4	24,9
4	24	12,4	12,4	37,3
5	31	16,1	16,1	53,4
Katılmıyorum: daha özgürlükçü demokrasi algısı	90	46,6	46,6	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Araştırmanın gerçekleştiği 2010-2012 yılları arasında Türkiye demokrasi gündeminin en önemli tartışma maddelerinden biri olarak Türkiye tarihinde örnekleri bulunan askeri darbelere ilişkin demokrasi tartışmaları olduğu düşünülmektedir. Demokrasi algısı ölçülen alt ölçekte askeri darbeler ve demokrasi ilişkisine öğrencilerin demokrasi algıları değerlendirilmiştir. Katılımcıların eğilimi askeri darbeleri anti-demokratik bulma yönünde olduğu söylenebilir. Orta noktası 4,60 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların % 9, 3'ü ordunun gerekli gördüğü durumlarda darbe yapma hakkı olduğunu beyan etmiştir.

Tablo 10. “Demokrasilerde Suçlular Gerektiğinde İdamla Cezalandırılır” Sorusu Değerler Tablosu

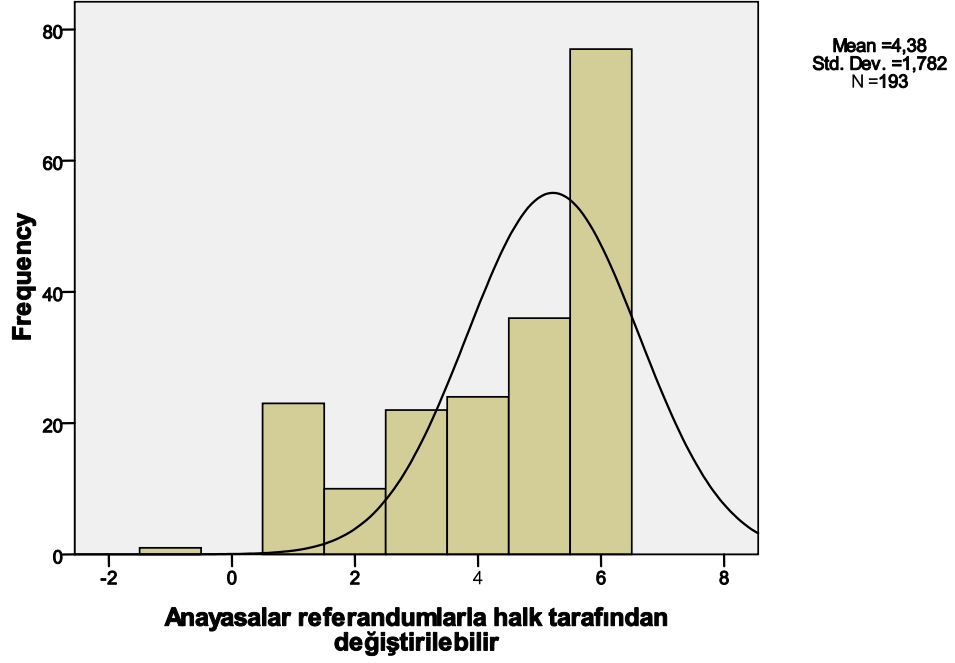
ORTA DEĞER	4,58
MOD	6

Tablo 11. “Demokrasilerde Suçlular Gerektiğinde İdamla Cezalandırılır” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	3	1,6	1,6	1,6
Katılıyorum, demokrasi daha kısıtlanabilir bir yapı olarak görmekte	25	13,0	13,0	14,5
2	11	5,7	5,7	20,2
3	11	5,7	5,7	25,9
4	17	8,8	8,8	34,7
5	17	8,8	8,8	43,5
Katılmıyorum: daha özgürlükçü demokrasi algısı	109	56,5	56,5	100,0

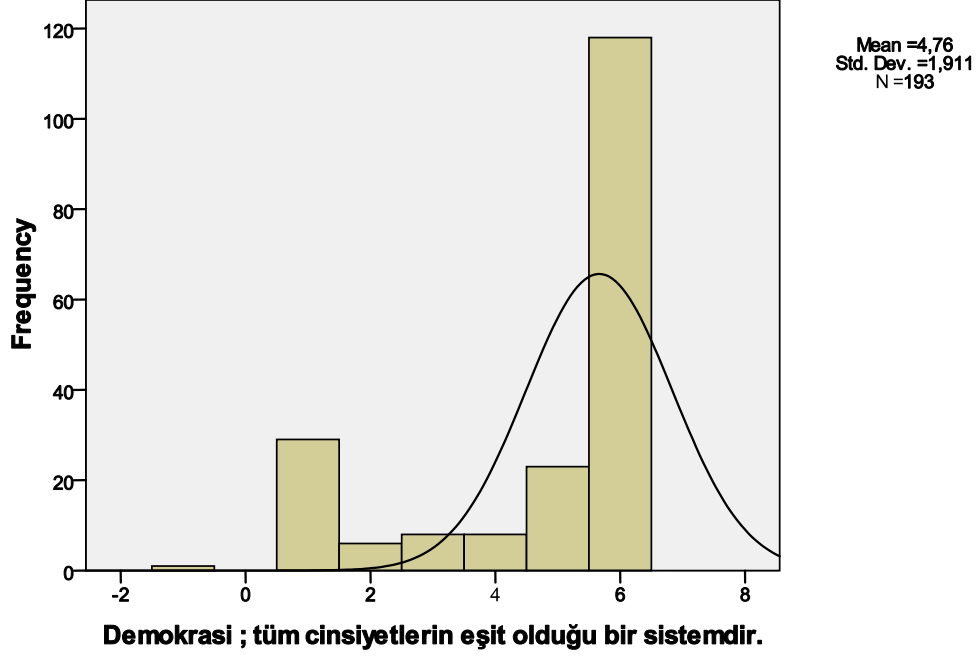
	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	3	1,6	1,6	1,6
Katılıyorum, demokrasi daha kısıtlanabilir bir yapı olarak görmekte	25	13,0	13,0	14,5
2	11	5,7	5,7	20,2
3	11	5,7	5,7	25,9
4	17	8,8	8,8	34,7
5	17	8,8	8,8	43,5
Katılmıyorum: daha özgürlükçü demokrasi algısı	109	56,5	56,5	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Demokrasi ve insan haklarına ilişkin algıların ölçülmeye çalışıldığı “demokrasilerde suçlular gerektiğinde idamla cezalandırılır” sorusu 193 Anadolu Üniversitesi öğrencisine sorulmuştur. Orta noktası 4,58, modu 6’dır. Katılımcıların % 24,3’ünün eğilimi idam cezasına olumlu bakma yönündedir. %74,1 e tekabül eden 143 katılımcı ise demokrasilerde idam cezasının yeri olmadığı düşüncesine yatkındır.

Şekil 2. “Demokrasilerde suçlular gerektiğinde idamla cezalandırılır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

2012 yılı itibariyle Türkiye’de üzerinde en çok konuşulan konulardan biri olarak “anasaya değişikliği” başlığı geldiği söylenebilir. Konuya ilişkin öğrencilerin demokrasi algıları alt ölçeği içinde bir demokratik değer olarak ölçülmüştür. Histogramda görüldüğü gibi sağa yatık bir eğilim görülmektedir. Araştırmanın anketinde 5. sırada yer alan sorunun modu 6 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 3. “Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Demokrasi ve cinsiyet eşitliği tanımları günümüz demokrasilerinin olmazsa olmaz değerleri arasında görülmektedir. Araştırmaya katılan Anadolu üniversitesi öğrencilerinin verdiği cevaplara göre orta nokta 4,76 bulunmuştur. En yüksek frekans olarak da açıklanabilecek mod 6’dır. Standart sapması 1,911 olarak hesaplanmıştır.

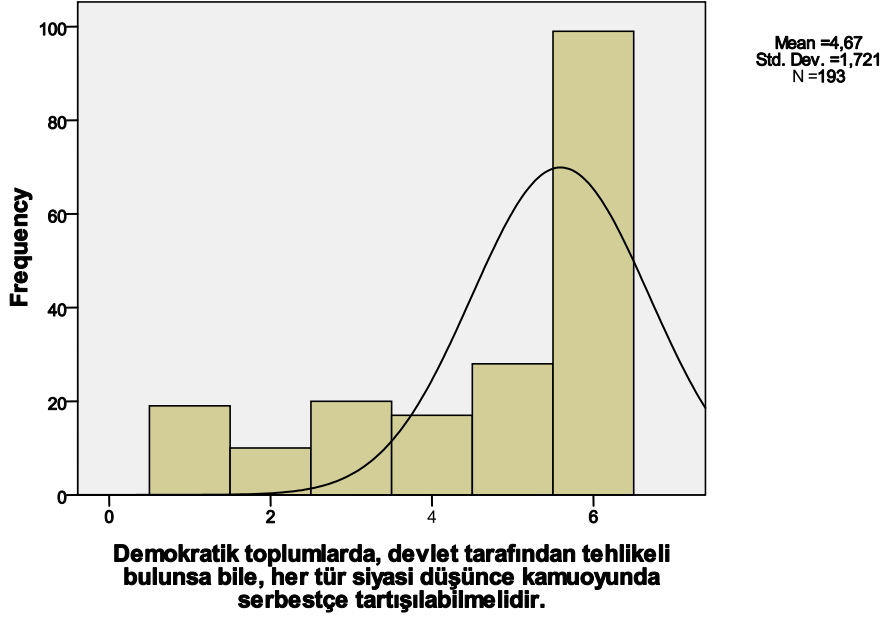
Tablo 12. “Demokrasiyi Yaşatabilmek İçin, Gerekirse Demokrasi Karşıtı Görüşler Yasaklanmalıdır “ Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		4,48
Mod		6

Tablo 13. “Demokrasiyi Yaşatabilmek İçin, Gerekirse Demokrasi Karşıtı Görüşler Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Valid	Katılmıyorum	28	14,5	14,5	14,5
	2	14	7,3	7,3	21,8
	3	10	5,2	5,2	26,9
	4	19	9,8	9,8	36,8
	5	30	15,5	15,5	52,3
	Katılıyorum	92	47,7	47,7	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Anketin 7. Sorusuna ilişkin Anadolu üniversitesinde farklı fakültelerde öğrenci olan katılımcıların verdiği cevaplar değerlendirilmiştir. Olumsuz bir yargı içeren soru tümcesinden toplanan veriler değerlendirilirken ters çevrilmiş böylelikle ölçekte bütünlük sağlanması amaçlanmıştır. Orta noktası 4,48 olan soruda mod 6 olarak hesaplanmıştır. Demokrasinin içerdiği eklektik yapı sorunun verileriyle ilgili anlamlı bir demokrasi türü tanımlamayı zorlaştırmaktadır. Veriler değerlendirildiğinde katılımcıların % 63,2'sinin demokrasiyi olmazsa olmaz bir yapı olarak algıladıkları söylenebilir.

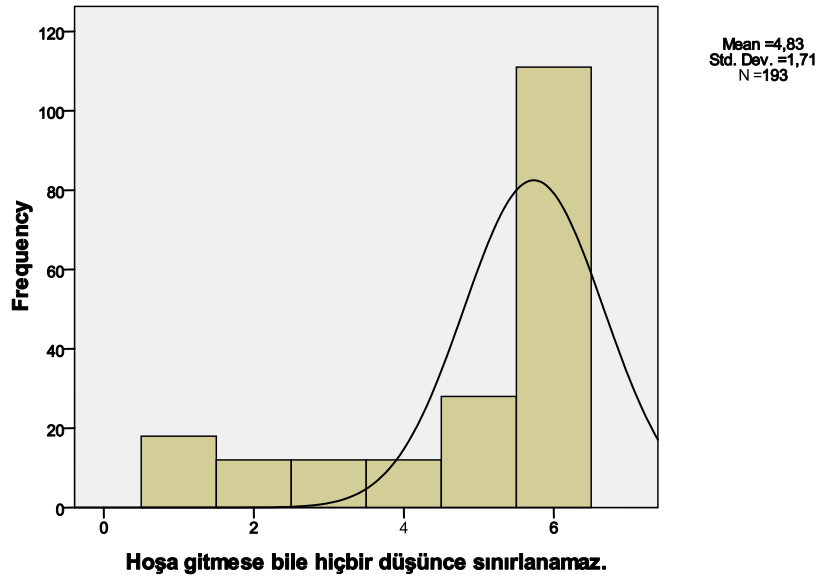

Şekil 4. “Demokrasiyi yaşatabilmek için, gerekirse demokrasi karşıtı görüşler yasaklanmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Alt ölçeğin 8. Sorusunda devlet ve demokratik yapı arasında ilişkiye öğrencilerin bakış açıları ölçmeyi amaçlamaktadır. 98 katılımcı en şiddetli değer olan 6’yı tercih etmiştir. Katılımcı öğrencilerin büyük bir kısmının demokrasi ve özgür düşünce gibi değerleri kendi demokratik değerleri içinde gördüğü söylenebilir. Standart sapma 1,721 olarak hesaplanmıştır. Orta nokta ise 4, 67’dir.

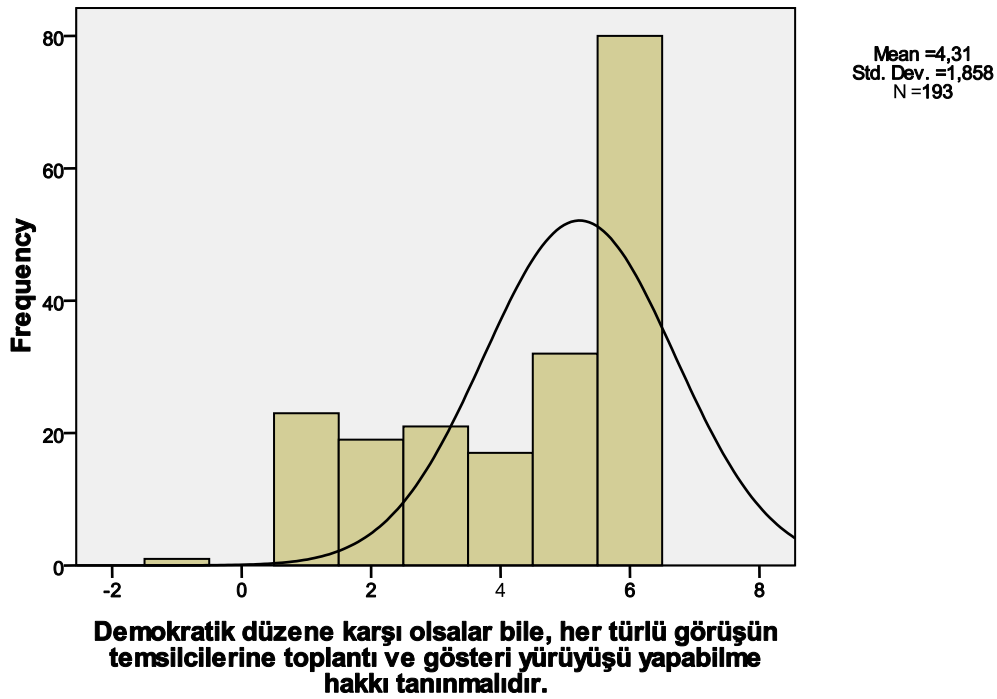
Tablo 14. “Hoşa Gitmese Bile Hiçbir Düşünce Sınırlanamaz” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Katılmıyorum: demokrasi daha kısıtlanabilir bir sistem olarak görmekte	18	9,3	9,3	9,3
2	12	6,2	6,2	15,5
3	12	6,2	6,2	21,8
4	12	6,2	6,2	28,0
5	28	14,5	14,5	42,5
Katılıyorum, daha özgürlükçü demokrasi algısı	111	57,5	57,5	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Şekil 5. “Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanamaz” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Araştırmanın 9 numaralı sorusu, düşünce özgürlüğüne ilişkin 8 numaralı soruyla paralellik taşımaktadır. İki veri grubunun histogramlarına bakıldığında dağılımların birbirine benzediği söylenebilir. Verilere bakıldığında katılımcıların tutarlı cevaplar verdiği sonucuna varılabilir. Orta noktası 4,83 olan verilerin, standart sapması 1,71 olarak bulunmuştur. Alt ölçeğin 8 ve 9’uncu sorularından yola çıkarak üniversite öğrencilerinin düşünce özgürlüğü kavramını büyük oranda benimsedikleri söylenebilir.

Şekil 6. “Demokratik düzene karşı olsalar bile her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Demokratik olmayan düşünceleri savunan kişi, parti ve kurumların demokratik değerlerden faydalanıp, faydalanamayacağı sorunsalının, demokrasi tarihi boyunca bir çok tartışmanın öznesi olduğu söylenebilir. Gösteri yürüyüşü ve toplantı gibi demokratik katılım haklarından yola çıkılarak araştırmanın 10 numaralı sorusunda öğrencilerin demokrasi algılarındaki bir başka alan hakkında veri toplamayı amaçlamaktadır. Orta noktası 4,31 olan verilerin sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin

büyük bir oranda demokratik düzene karşı olan görüşlerin bile demokratik haklardan faydalanabileceği görüşünde birleştikleri görülmektedir. Standart sapma 1,858, modu 6 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 15. “Düşünceler, Ancak Demokratik Düzenin Yararına İse Savunulabilir” Sorusu Değerler Tablosu

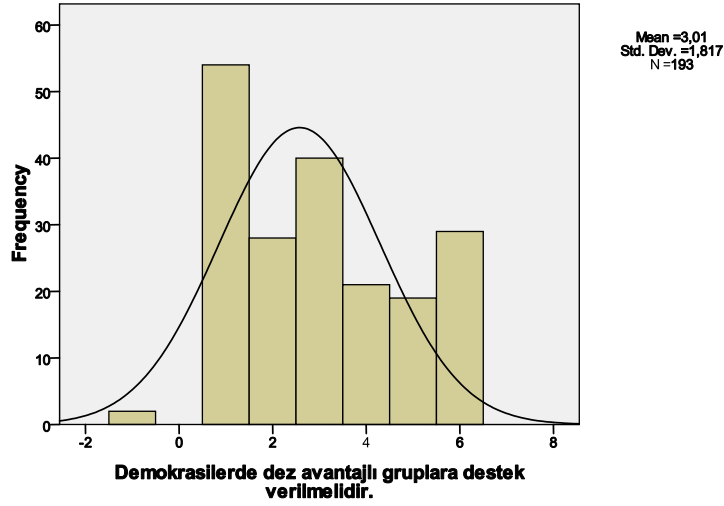
N	Valid	193
Orta Değer		4,11
Mod		6

Tablo 16. “Düşünceler, Ancak Demokratik Düzenin Yararına İse Savunulabilir” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Katılmıyorum	30	15,5	15,5	15,5
2	15	7,8	7,8	23,3
3	15	7,8	7,8	31,1
4	35	18,1	18,1	49,2
5	39	20,2	20,2	69,4
Katılıyorum	59	30,6	30,6	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Katılımcı öğrencilerin % 31,1’i demokratik düzenin yararına olmayan görüşlerinde savunulabileceğini beyan etmiştir. Mod 6 olarak bulunmuştur. Verilerin toplandığı öğrencilerin % 30,6,’sının oluşturduğu en büyük tercih grubu şiddeti en yüksek seçeneği tercih etmiştir. Araştırmanın 10 numaralı sorusuyla karşılaştırıldığında öğrencilerin demokrasi algılarında demokratik olmayan görüşlere karşı tutarsız

eğilimler sergiledikleri söylenebilir. Araştırmada 11 ile numaralandırılmış soruda orta nokta 4,11 olarak bulunmuştur.

Şekil 7. “Demokrasilerde Dez Avantajlı Gruplara Destek Verilmelidir” alt ölçęindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Demokrasi alt ölçęinin veri analizi sonrası saptanan en düşük orta nokta değerlerinden biri dezavantajlı gruplara ilişkin demokrasi algısı sorusunda hesaplanmıştır. Soruda öğrencilere dezavantajlı grup yada grupların ismi verilmemiştir. Öğrencilerin Türkiye’de dezavantajlı grup olarak tanımlayan gruplara karşı algısı ölçülmeye çalışılmıştır. Mod 1 olarak bulunmuştur. Dezavantajlı gruplara ayrıcalık tanınmaması, destek verilmemesi görüşüne en şiddetli seviyede katılmayan öğrenci sayısı fazladır. Eğilim arada çok büyük bir fark olmasa da katılmıyorum ağırlıklıdır. Orta nokta 3,01, standart sapma 1,817 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin demokrasi algılarındaki dezavantaj tanımının sorunun cevabında büyük etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.

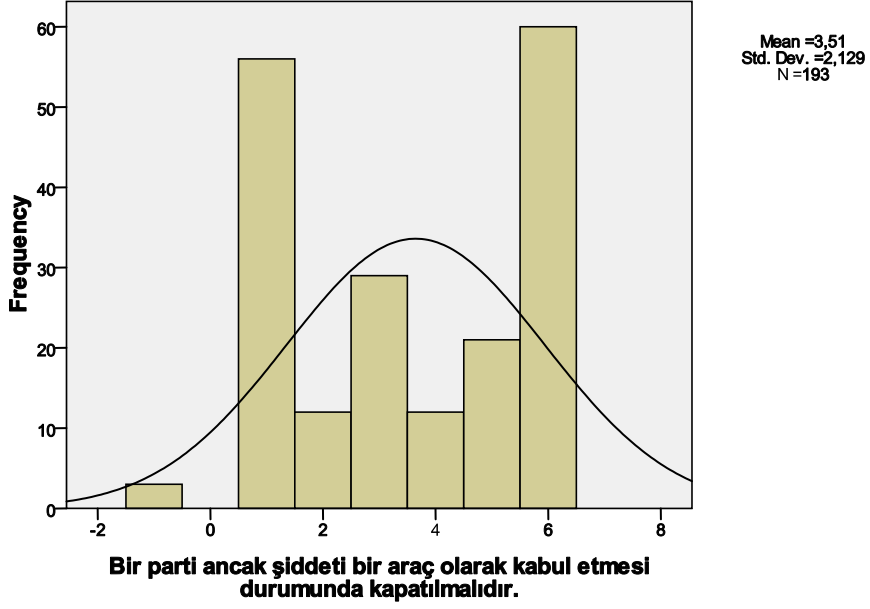
Tablo 17. “Demokratik Düzen İçinde; Kişiler, Anayasal Sisteme Aykırı Düşünme Hakkına Sahip Olmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		5,13
Mod		6

Tablo 18. “Demokratik Düzen İçinde; Kişiler, Anayasal Sisteme Aykırı Düşünme Hakkına Sahip Olmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Katılıyorum	6	3,1	3,1	3,1
2	12	6,2	6,2	9,3
3	10	5,2	5,2	14,5
4	14	7,3	7,3	21,8
5	31	16,1	16,1	37,8
Katılmıyorum	120	62,2	62,2	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Alt ölçekteki sorular arasında 13 ile numaralandırılmış “ Demokratik düzen içinde; kişiler, anayasal sisteme aykırı düşünme hakkına sahip olmalıdır” sorusu en yüksek şiddetle katılmıyorum cevabının verildiği sorudur. Orta noktası 5,13,modu 6 olarak hesaplanmıştır. Katılımcı öğrencilerin büyük oranının “anayasayı”, demokrasi algılarında koruyucu, vazgeçilmez olarak gördükleri düşünülmektedir.

Şekil 8. “Bir parti ancak şiddeti bir araç olarak kabul etmesi durumunda kapatılmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Verilerin araştırmanın standart dağılımından farklı bir dağılım sergilediği sorulardan biri 14 ile numaralandırılmış, şiddet ve demokrasi arasındaki ilişkinin ölçüldüğü sorudur. Orta nokta 3,51, standart sapma 2,129 olarak hesaplanmıştır. 1 ve 6 cevapları birbirine yakın frekanslarda tekrar etmektedir. Katılımcıların en geniş aralıklı görüş ayrılığına düştüğü başlıklardan biri olarak siyasi partilerin kapatılması konusunun yer aldığı düşünülmektedir.

Tablo 19. “Milletvekilleri Düşüncelerini Özgürce Söyleme Özgürlüğüne Sahiptir” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		5,01
Mod		6

Tablo 20. “Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir” sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Katılmıyorum: demokrasi daha kısıtlanabilir bir sistem olarak görmekte	17	8,8	8,8	8,8
2	5	2,6	2,6	11,4
3	7	3,6	3,6	15,0
4	21	10,9	10,9	25,9
5	24	12,4	12,4	38,3
Katılıyorum, daha özgürlükçü demokrasi algısı	119	61,7	61,7	100,0
Total	193	100,0	100,0	

15. soru Türkiye demokratik yapısının önemli aktörlerinden biri olarak milletvekilleri ve millet vekillerinin düşünce özgürlükleri üzerinedir. Temsili demokraside halkın temsilcisi olan milletvekillerinin düşünce özgürlüğünün, demokrasi algısında önemli bir yer teşkil ettiği düşünülmektedir. Mod 6 olarak hesaplanmıştır, katılımcıların %61,7’si katılıyorum seçeneğini tercih etmiştir. Ortalama 5,01’dir.

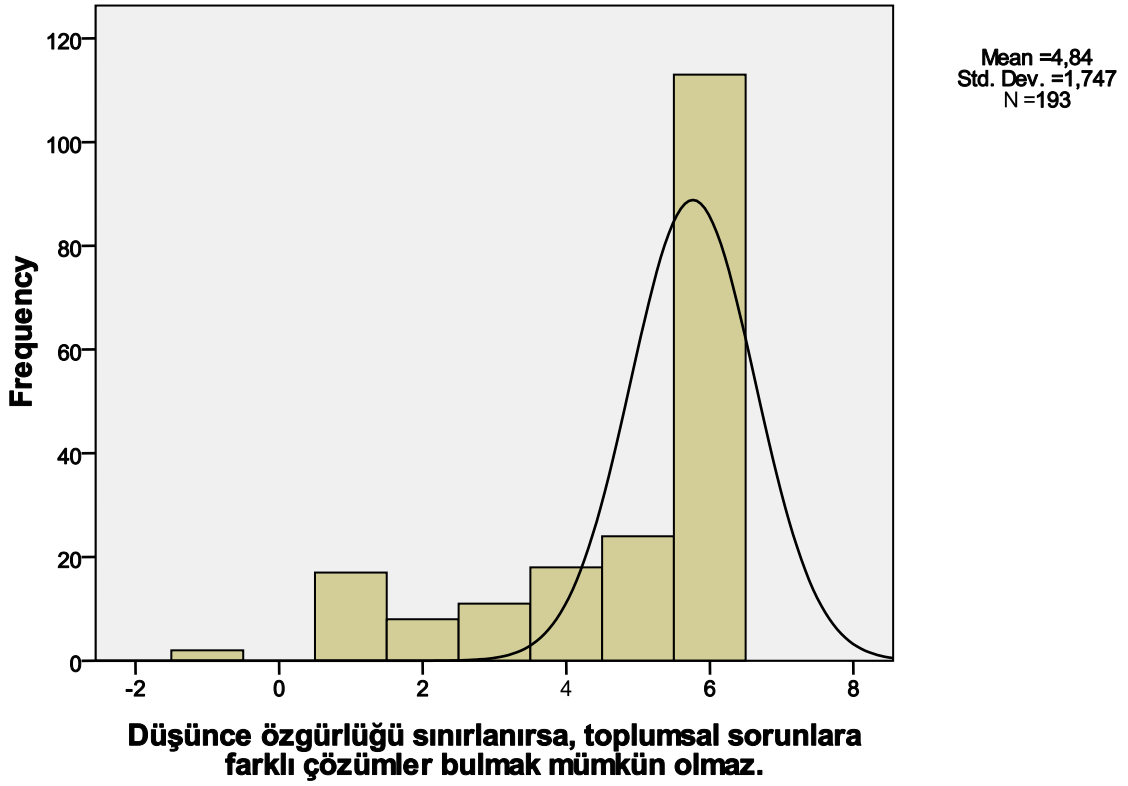
Tablo 21. “Demokrasi Karşıtı Düşünce Eserlerini Basılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		4,42
Mod		6

Tablo 22. “Demokrasi Karşıtı Düşünce Eserlerini Basılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Katılıyorum	28	14,5	14,5	14,5
2	10	5,2	5,2	19,7
3	12	6,2	6,2	25,9
4	30	15,5	15,5	41,5
5	29	15,0	15,0	56,5
Katılmıyorum	84	43,5	43,5	100,0
Total	193	99,9	99,9	

Deneklerin % 14,5'i en yüksek katılıyorum seviyesini tercih etmiştir. Demokrasi karşıtı eserlerin basılmasının yasaklanabileceği düşünen öğrencilerin sayısı basın ve yayınların demokrasilerde özgür olduğunun düşünen öğrencilerden azdır. Araştırmanın genelinde olduğu gibi mod 6 olarak hesaplanmıştır. Ortalama 4,42 olarak hesaplanmıştır. Grubun özellikle üniversite öğrencilerinden oluşması her dört katılımcıdan birinin de olsa katılma eğilimlerini ilginçleştirdiği düşünülmektedir.

Şekil 9. “Demokrasi Karşıtı Düşünce Eserlerini Basılması Yasaklanmalıdır” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Histogramda görüldüğü gibi demokrasi algısı alt ölçeğinin 17. Sorusuna verilen cevaplar sağa yatık bir eğilim oluşturmaktadır. Orta nokta 4,84, standart sapma 1,747 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin düşünce özgürlüğü konusundaki farklı sorulara değişik eğilimlerle cevap verdikleri gözlemlenmiştir. Alt ölçekteki değerlere bakıldığında demokratik olmayan görüşleri düşünce özgürlüğünün alanında görmedikleri söylenebilir.

Tablo 23. “Siyaset Yalnızca Demokrasiye İnanan Partilerin Faaliyet Alanı Olmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		3,62
Mod		6

Tablo 24. “Siyaset Yalnızca Demokrasiye İnanan Partilerin Faaliyet Alanı Olmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	2	1,0	1,0	1,0
Katılıyorum	49	25,4	25,4	26,4
2	16	8,3	8,3	34,7
3	26	13,5	13,5	48,2
4	21	10,9	10,9	59,1
5	17	8,8	8,8	67,9
Katılmıyorum	62	32,1	32,1	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Türkiye demokrasi tarihinde gerek parti ve örgüt düzeyinde olsun, gerekse bireysel olarak bir çok siyasi yasaklanma örneği mevcuttur. Siyasetin yasaklanabildiği bir demokratik gelenekte yaşayan katılımcıların siyasi yasaklara bakışları, demokrasi algısını meydana getiren değerlerin sorgu alanlarından biri olduğu söylenebilir. Katılımcıların %47,2’si siyasi yasaklara olumlu bakmaktadır. Orta nokta 3,62 mod 6 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 25. “Devlet Tarafından Tehlikeli Bulunan Görüşler Üzerinde, Akademik Çalışmalar Yapılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		5,27
Mod		6

Tablo 26. “Devlet Tarafından Tehlikeli Bulunan Görüşler Üzerinde, Akademik Çalışmalar Yapılması Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Valid	Katılıyorum	11	5,7	5,7	5,7
	2	5	2,6	2,6	8,3
	3	9	4,7	4,7	13,0
	4	13	6,7	6,7	19,7
	5	13	6,7	6,7	26,4
	Katılmıyorum	142	73,6	73,6	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Öğrenciler en yüksek özgürlükçü demokrasi eğilimini 20 ile numaralandırılmış soruda göstermiştir. Orta nokta 5,27 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmadaki en yüksek değerdir. Grubun üniversite öğrencisi olması, verilerdeki eğilimi açıklayacak en önemli sebep olduğu düşünülmektedir. Frekans değeri 142 olan 6 (katılmıyorum) seçeneği verinin modudur. %13lük bir katılımcı grubu ise akademik çalışmalarını kısıtlanabilir yapılar olarak gördüğü düşünülmektedir.

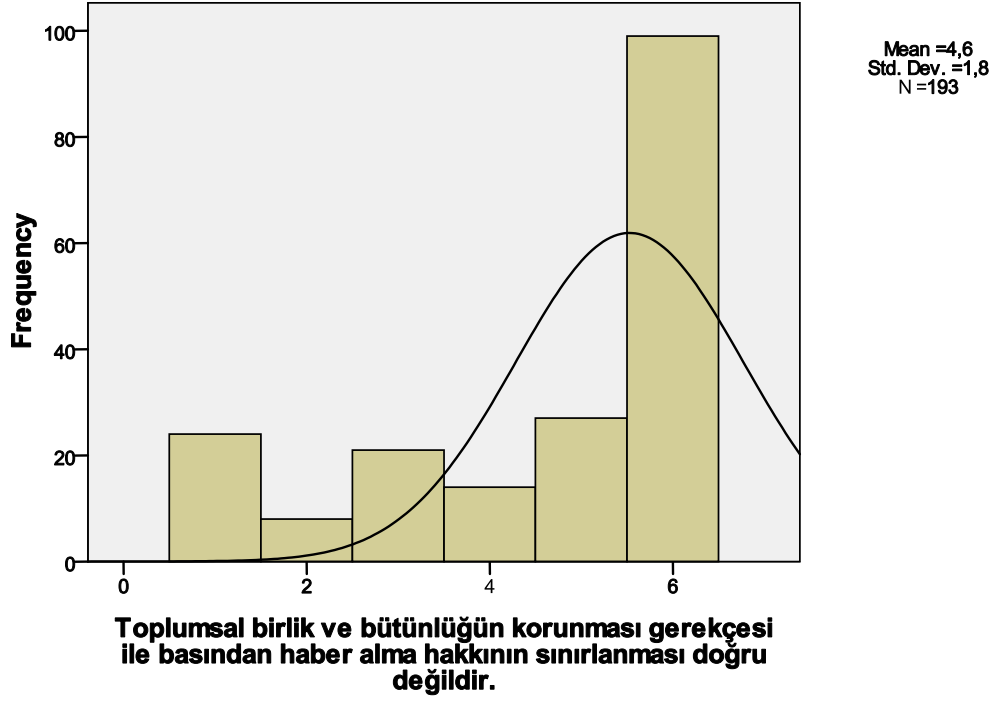
Tablo 27. “İrkçi Ve Faşist Düşünceler Yasaklanmalıdır” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		3,07
Mod		1

Tablo 28. “İrkçi Ve Faşist Düşünceler Yasaklanmalıdır” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	2	1,0	1,0	1,0
Katılıyorum	71	36,8	36,8	37,8
2	21	10,9	10,9	48,7
3	12	6,2	6,2	54,9
4	27	14,0	14,0	68,9
5	22	11,4	11,4	80,3
Katılmıyorum	38	19,7	19,7	100,0
Total	193	100,0	100,0	

İrkçi ve faşist düşüncelerin yasaklanması demokrasilerde farklı bir tartışma öznesidir. Özellikle 2. dünya savaşı ardından özellikle bir çok Avrupa ülkesinde adı dahil anılamayan, iki değer haline dönüşmüştür. Farklı ülkeler ırkçılık ve faşizme karşı farklı tutumlar sergilemektedir. Türkiye’de Anadolu Üniversitesinde öğrenci olan katılımcıların ırkçılık ve faşizme karşı tutumlar araştırmanın bir diğer ilgi alanı olmuştur. Katılımcıların %53,9’u yasaklanması konusunda eğilim sergilemiştir. Orta nokta 3,07 olup mode 1 seçeneğidir.

Şekil 10. Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Basın özgürlüğüne ilişkin demokratik algıların ölçülmesinin amaçlandığı bir diğer soru 22 ile numaralandırılmıştır. Orta nokta 4,6 olarak hesaplanmış standart sapma, 18 olarak bulunmuştur. Histogramda görüldüğü gibi katılımcıların algısı; daha özgür bir demokrasi algısına işaret eden sağa yatıktır.

Tablo 29. “Bir Düşüncenin Demokrasiye Zarar Verip Vermeyeceğine Devletin Karar Vermesi Doğaldır” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		4,69
Mod		6

Tablo 30. “Bir Düşüncenin Demokrasiye Zarar Verip Vermeyeceğine Devletin Karar Vermesi Doğaldır.” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	1	,5	,5	,5
Katılıyorum	13	6,7	6,7	7,3
2	7	3,6	3,6	10,9
3	23	11,9	11,9	22,8
4	23	11,9	11,9	34,7
5	37	19,2	19,2	53,9
Katılmıyorum	89	46,1	46,1	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Demokrasi algısı alt ölçeğinin 23 numaralı sorusu 8 numaralı soruyla paralellik taşımaktadır. Devlet ve demokratik değerler arasındaki demokrasi algılarının bu sorularla ölçülmeye çalışılmıştır. 8. soruda olduğu gibi 23 sorusunda mod 6 olarak bulunmuştur. Orta nokta 4,69 olarak hesaplanmıştır. 8. Soruda ise değer 4,67 olarak bulunmuştur. Eğilimlerin birbiriyle tutarlı olduğu söylenebilir. Katılımcı öğrenciler devletin egemenlerinin değil, halkın demokratik yapılarda en önemli belirleyici olması gerektiği fikrindedir.

Tablo 31. “Üniversite Öğrencilerinin Eylemleri, Eğer Yasalara Aykırıysa Engellenmelidir” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		3,61
Mod		6

Tablo 32. “Üniversite Öğrencilerinin Eylemleri, Eğer Yasalara Aykırıysa Engellenmelidir” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	2	1,0	1,0	1,0
Katılıyorum	50	25,9	25,9	26,9
2	19	9,8	9,8	36,8
3	14	7,3	7,3	44,0
4	30	15,5	15,5	59,6
5	20	10,4	10,4	69,9
Katılmıyorum	58	30,1	30,1	100,0
Total	193	100,0	100,0	

“Üniversite öğrencilerinin eylemleri, eğer yasalara aykırıysa engellenmelidir” sorusuna öğrenciler genel eğilimlerinden farklı olarak cevap vermişlerdir. 1 ve 6 değerlerinin frekansları birbirine yakındır. En yüksek frekans değeri ise en şiddetli katılmıyorum değerine ait olan 6 seçeneğindedir. Orta nokta 3,61 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada 24 ile numaralandırılmış olan soru, öğrencilerin kendi ait oldukları grup ve demokrasi algıları arasındaki tutumlarını anlamlandırmak amacıyla sorulmuştur.

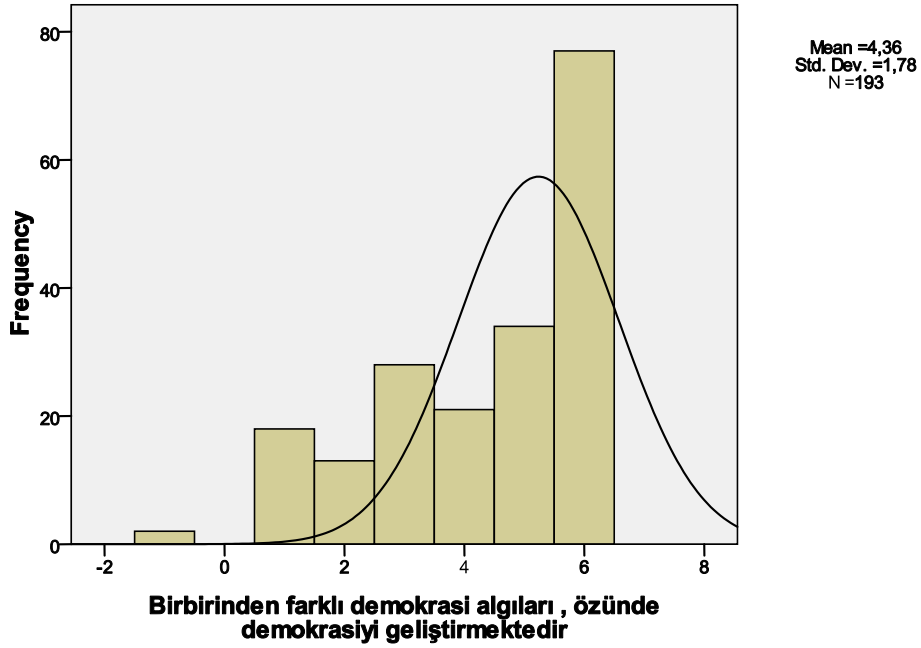
Tablo 33. “Demokrasilerde Toplumda Yer Alan Tüm Gruplar Temsil Hakkına Sahip Olmak Zorunda Değildir” Sorusu Değerler Tablosu

N	Sayılan	193
	Kayıp	0
Orta Değer		4,11
Mod		6

Tablo 34. “Demokrasilerde Toplumda Yer Alan Tüm Gruplar Temsil Hakkına Sahip Olmak Zorunda Değildir” Sorusu Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	3	1,6	1,6	1,6
Katılıyorum	18	9,3	9,3	10,9
2	18	9,3	9,3	20,2
3	20	10,4	10,4	30,6
4	49	25,4	25,4	56,0
5	24	12,4	12,4	68,4
Katılmıyorum	61	31,6	31,6	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Azınlık ve öteki gibi farklı toplumsal grupları tanımlamak için kullanılan kavramların katılımcıların demokrasi algılarındaki eğilimi tanımlamak amacıyla 25 soru kullanılmıştır. Orta noktası 4,11 olan veri grubunun modu 6 olarak hesaplanmıştır. Katılımcı öğrencilerin büyük kısmı tüm grupların temsil hakkı olması gerektiğine dair eğilim sergilemektedir. Deneklerin % 29'unun eğilimi ise temsilin demokraside tüm gruplara inmesini gerekli görmemektedir.

Şekil 11. “Birbirinden Farklı Demokrasi Algıları Öznde Demokrasiyi Geliştirmektedir” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Modu 6 olan 26. Soru alt ölçeğin son sorusudur. Mod 6, orta nokta 4,36 olarak hesaplanmıştır. Araştırmadaki genel eğilime yakın bir sonuç bulunmuştur. Katılımcıların büyük bir bölümü farklı demokrasi algılarının, özünde demokrasiyi geliştirdiği konusuna olumlu yaklaşmaktadır.

4.2. Katılımcıların Demokratik Katılım Düzeyleri

Araştırma demokrasi ana başlığı altında gerçekleştirilmiştir. 193 katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmada, katılımcıların demokratik katılım düzeyleri araştırmanın diğer merak nesnelere biridir. Siyasi parti, sivil toplum kuruluşu (STK), öğrenci hareketi ya da sendikal hareketlere katılım düzeylerini ölçmeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Katılımcıların 3 cevap şikkından birisini seçerek durumlarını tanımları istenmiştir. Bu cevaplar üyesiyim, üyesi değilim ve sempatizanlık durumunu tanımlamak amacıyla sunulan aktif olmayan üyesiyim seçenekleridir.

Tablo 35. Siyasi Parti Katılım Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Üyesiyim	24	12,4	12,4	12,4
Aktif olmayan üyesiyim	18	9,3	9,3	21,8
Üye değilim	151	78,2	78,2	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Siyasi parti üyesi olan 24 katılımcı % 12,4 lük dilimi oluşturmaktadır. Üye olmayan yanıtlayan sayısı ise 151'dir. % 78,2 lik kesim toplanan verilere göre herhangi bir siyasi parti üyesi olmadıklarını beyan etmiştir. Türkiye'de ki düşük örgütlülük seviyesi göz önüne alındığında çıkan sonucun şaşırtıcı olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Tablo 36. Sivil toplum Kuruluşu Katılım Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Valid	Üyesiyim	32	16,6	16,6	16,6
	Aktif olmayan üyesiyim	17	8,8	8,8	25,4
	üye değilim	144	74,6	74,6	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Sivil toplum kuruluşlarına yaklaşık her 4 katılımcıdan birinin üye ya da aktif olmayan üye olarak kendini tanımladıkları görülmüştür. 193 katılımcının 144'ü herhangi bir stk üyesi değildir.

Tablo 37. Öğrenci hareketi ve (veya) sendikal hareket Katılım Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Valid	Üyesiyim	22	11,4	11,4	11,4
	Aktif olmayan üyesiyim	16	8,3	8,3	19,7
	Üye değilim	155	80,3	80,3	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Öğrenci hareketi ve veya sendikal hareketlere katılım oranı STK ve siyasi partilere oranla daha düşüktür.

Tablo 38. Demokratik Katılım Korelasyon Tablosu

		SİYASİ PARTİ	ÖĞRENCİ HAREKETİ VE (VEYA) SENDİKAL HAREKET	SİVİL TOPLUM KURULUŞU
Siyasi Parti	Pearson Correlation	1	,764**	,519**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000
	N	193	193	193
Öğrenci hareketi ve (veya) sendikal hareket	Pearson Correlation	,764**	1	,512**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000
	N	193	193	193
Sivil toplum Kuruluşu	Pearson Correlation	,519**	,512**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	
	N	193	193	193
**. Correlation is significant at the 0. 01 level (2-tailed).				

Öğrencilerin demokratik araçlara katılımlarında çeşitli ilişki verileri vardır. . 01 düzeyinde siyasi parti katılım düzeyleri ve öğrenci hareketi ve (veya) sendikal hareketlere katılım düzeyleri arasında, 764 oranında yüksek dereceli bir ilişki belirlenmiştir. Bu veri araştırmaya katılan, siyasi partilere üye veya aktif olmayan üyelerin yüksek bir ilişki içinde kendilerini öğrenci hareketleri içinde tanımladıkları olarak yorumlanabilir. Sivil toplum kuruluşları ve siyasi parti katılımları arasında ise orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki durumu vardır.

Tablo 39. Demokratik Katılım Değerler Tablosu

	N	MINİMUM	MAXİMUM	MEAN	STANDART SAPMALAR
Sivil toplum Kuruluşu	193	1	3	2,58	,760
Öğrenci hareketi ve (veya) sendikal hareket	193	1	3	2,69	,667
Siyasi Parti	193	1	3	2,66	,690
Valid N (listwise)	193				

Değerlendirilen demokratik katılım alt ölçeği değerler tablosunda orta noktaların 2,58, 2,69 ve 2,66 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. 193 katılımcının yanıtladığı sorularda sivil toplum kuruluşu maddesinde,760 standart sapma hesaplanmıştır. Siyasi partiler maddesinde,690 olan standart sapma, öğrenci hareketi ve (veya) sendikal hareket maddesinde,667'dir.

Çalışmanın demokratik katılım düzeyi alt ölçeği,812 olarak hesaplanmıştır. Yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olan alt ölçeğin verileri katılımcıların düşük demokratik katılım seviyelerini gözler önüne sermektedir. Türkiye'de düşük olan örgütlülük düzeyi, apolitize edilmiş üniversitelerdeki öğrenci katılımcıların dünyalarında da gözlemlenmektedir.

Tablo 40. Demokratik Katılım Güvenilirlik Tablosu

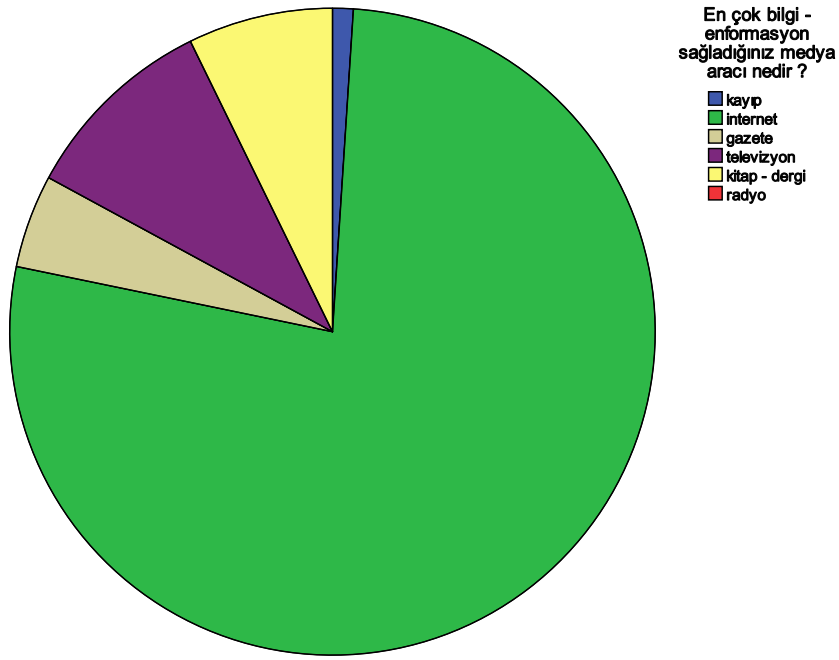
CRONBACH'S ALPHA	CRONBACH'S ALPHA BASED ON STANDARDIZED ITEMS	SORU SAYISI
,812	,817	3

4.3. Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği Verileri

Anadolu Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde uygulanan anket çalışmasında, öğrencilerin medya ve yeni medya kullanımlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş medya kullanım düzeyi ölçeği bulunmaktadır. Bu alt ölçek 12 sorudan oluşmaktadır. Alt ölçeğin amacı araştırmaya katılan deneklerin medya araçlarına güven, kullanım düzeyleri ve medya araçları kullanımları ile ilgili veri toparlanması amaçlanmıştır. Cronbach's Alfa ile test edilen 12 sorunun güvenilirlik düzeyi,816'dır. Yüksek güvenilirliğe sahip bir veri toplama aracı olarak tanımlanabilir. 193 katılımcı tüm sorulara cevap vermiştir.

Tablo 41. Medya Kullanım Düzeyi Ölçeği Güvenilirlik Tablosu

CRONBACH'S ALPHA	SORU SAYISI
,816	12

Şekil 12. En çok bilgi-enfomasyon sağladığınız medya aracı nedir?

Araştırmanın uygulandığı deneklerin en çok bilgi-enfomasyon sağladığı medya aracı internet olarak görülmektedir. Yeni medyanın araştırmaya katılan öğrencilerin hayatlarındaki yerini anlamlandırmak açısından önemli bir değerdir. Orta noktası: 1,44, medyanı 1,00 modu 1 olan sorunun standart sapması,972 varyans değeri,,946 olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 42. En çok bilgi -enfomasyon sağladığınız medya aracı nedir ? Değerler Tablosu

N	Valid	193
	Missing	0
Mean		1,44
Median		1,00
Mode		1
Std. Deviation		,972

Variance		,946
Percentiles	25	1,00
	50	1,00
	75	1,00

Tablo 43. “En çok bilgi -enformasyon sağladığınız medya aracı nedir ?” Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN	TOPLAM YÜZDE
Radyo	2	1,0	1,0	1,0
İnternet	149	77,2	77,2	78,2
Gazete	9	4,7	4,7	82,9
Televizyon	19	9,8	9,8	92,7
Kitap - dergi	14	7,3	7,3	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Araştırma katılımcılarının % 77,2’si interneti en çok bilgi enformasyon sağladığı medya aracı olarak tanımlamaktadırlar. İnterneti sırasıyla % 9,8 ile televizyon % 7,3 ile kitap ve dergi, % 4,7 ile gazete ve % 1 ile radyo takip etmektedir. Anadolu üniversitende iletişim, eğitim ve fen fakültelerinde okuyan öğrenciler sadece bir cevabı işaretlemeleri istenilen soruda büyük oranda interneti seçmiştir. Katılımcı üniversite öğrencileri, yeni medya teknolojilerini, kendi iletişim süreçlerine büyük oranda eklememiş görülmektedir.

Tablo 44. En güvenilir bulduğunuz medya aracı nedir ? Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Valid	Kayıp	4	2,1	2,1	2,1
	İnternet	80	41,5	41,5	43,5
	Gazete	33	17,1	17,1	60,6
	Televizyon	12	6,2	6,2	66,8
	Kitap - dergi	61	31,6	31,6	98,4
	Radyo	3	1,6	1,6	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

İnternet kullanım açısından büyük bir tercih nesnesiyken aynı zamanda denekler tarafından “en güvenilir” medya aracı olarak tanımlanmaktadır. Güvenilirlik söz konusu olduğunda üniversite öğrencilerin tercihleri yüzdesel anlamda değişmektedir. Katılımcıların % 41,5’i interneti en güvenilir medya aracı olarak tanımlamaktadır. Kitap ve dergi % 31,6 ile en güvenilir medya aracı sıralamasında 2. Olurken, gazete % 17,1, televizyon % 6,2, radyo ise %1,6 ile en son sırada yer almaktadır. Basılı medya araçları toplamda %48,7lik bir oranla katılımcılar tarafından güvenilir bulunmaktadır. Kullanım konusunda internetin büyük üstünlüğü varken, katılımcılar basılı medya araçları diğer tüm yeni ve eski medya araçlarına oranla daha güvenilir bulduklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 45. Bilgi sağlama ve Güvenilir Medya Korelasyon Tablosu

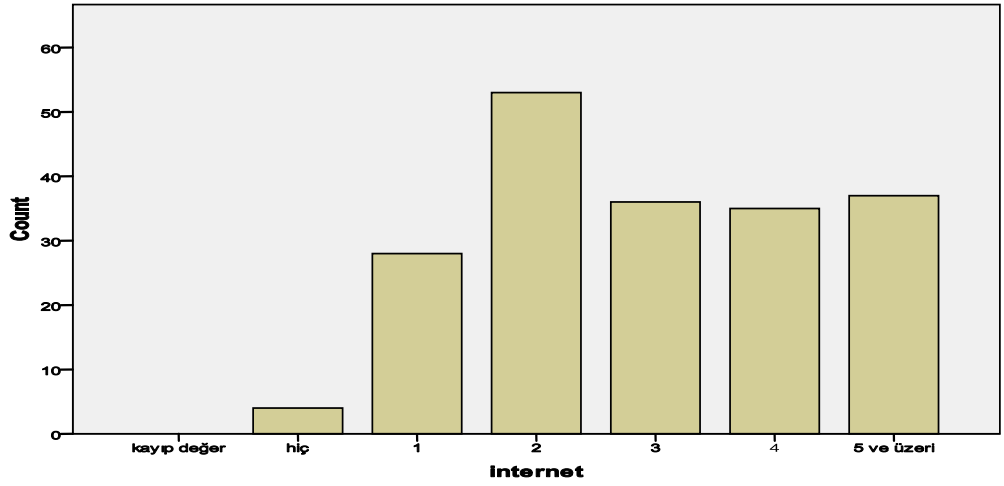
		EN ÇOK BİLGİ - ENFORMASYON SAĞLADIĞINIZ MEDYA ARACI NEDİR ?	EN GÜVENİLİR BULDUĞUNUZ MEDYA ARACI NEDİR ?
En çok bilgi - enformasyon sağladığınız medya aracı nedir ?	Pearson Correlation	1	,267**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	193	193
En güvenilir bulduğunuz medya aracı nedir ?	Pearson Correlation	,267**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	193	193
**. Correlation is significant at the 0. 01 level (2-tailed).			

En güvenilir bulunan medya aracı ve en çok bilgi enformasyon sağlanan medya aracı arasında düşük korelif ilişki bulunmaktadır. ,267 seviyesindeki ilişki,300'den küçük olması sebebiyle pozitif yönde düşük bir ilişki olarak tanımlanmaktadır. Katılımcı üniversite öğrencilerinin güvenilir buldukları için interneti tercih ettikleri hipotezi doğru değildir. İnternetin tercih edilme sebepleri arasında güvenilirlik düşük bir ilişki taşımaktadır.

Tablo 46. İnternet Kullanım Amacı Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN	TOPLAM YÜZDE
Valid	Kayıp değer	8	4,1	4,1	4,1
	Bilgi edinme	76	39,4	39,4	43,5
	Eğlenme	16	8,3	8,3	51,8
	Sosyalleşme	19	9,8	9,8	61,7
	İletişim kurma	45	23,3	23,3	85,0
	Alışkanlık	8	4,1	4,1	89,1
	Rahatlama	2	1,0	1,0	90,2
	Vakit geçirme	19	9,8	9,8	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Araştırmamızda yeni medya kullanımını sorguladığımız “İnternet” kelimesi katılımcı öğrencilerin yeni medyayla olan ilişkilerinin tümünü içermektedir. Katılımcılar tarafından güvenilirlik açısından basılı medyadan daha az güvenilir olarak beyan edilen internet öğrenciler tarafında birçok farklı sebeple tercih edilmektedir. Bu tercih nedenlerinin değerlendirildiği bir diğer soruda ise öğrenciler bir çok farklı terciht bulunmuştur. Bilgi edinme % 39,4 ile internet kullanımdaki en önemli faktör olarak tanımlanmıştır. İletişim kurma %23,3 ile ikincidir. Vakit geçirme %9,8 sırasıyla, sosyalleşme %9,8, eğlenme %8,3 gibi yakın değerlerle yüzdesel dilimleri oluşturmaktadır. Öğrencilerin %4’ü ne tekabül eden 8 kişi ise internet kullanım sebeplerini alışkanlık olarak tanımlamaktadır.

Şekil 13. “İnternet Kullanım Süreleri” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Tablo 47. İnternet Kullanım Süreleri Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN	TOPLAM YÜZDE
Valid	Hiç	4	2,1	2,1	2,1
	1	28	14,5	14,5	16,6
	2	53	27,5	27,5	44,0
	3	36	18,7	18,7	62,7
	4	35	18,1	18,1	80,8
	5 ve üzeri	37	19,2	19,2	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Katılımcıların internet kullanım düzeylerini ölçmek amacıyla günlük ortalama internet kullanım süreleri saat bazında sorulmuş ve veriler değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 2,1 hiç internet kullanmamaktadır. Geriye kalan tüm katılımcıları 1 saat ve üzeri miktarlarda hergün internet kullanmaktadır. % 19,2 lik öğrenci grubu 5 saat ve üzeri internet kullanmaktadır. Araştırmaya katılan yaklaşık her 5 öğrenciden biri gününün en az beşte birinde internet kullanmaktadır. Günde ortalama

iki saat internet kullananlar % 27,5 lik bir oranla en büyük internet kullanım süresi grubunu oluşturmaktadır.

Tablo 48. Medya Takip Varyans Dağılım Tablosu

COMPONENT	INITIAL EIGENVALUES			EXTRACTION SUMS OF SQUARED LOADINGS		
	Total	Varyans %	Toplam %	Toplam	% Varyans	Toplam %
1	1,632	32,640	32,640	1,632	32,640	32,640
2	,968	19,353	51,993			
3	,872	17,443	69,436			
4	,791	15,815	85,250			
5	,737	14,750	100,000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Tablo 49. Medya Takip Component Matrix Tablosu

	COMPONENT
	1
İnternet	,510
Gazete	,558
Televizyon	,510
Kitap- dergi	,621
Radyo	,644

Öğrencilerin medya araçlarını takip etme sebeplerinin ölçüldüğü 5 soru kendi içinde faktör analizine tabi tutulmuş ve amaçlanan faktör harici herhangi bir faktörü tanımlayıp tanımlamadığı test edilmiştir. Varimax metoduyla test edilen 5 medya takip

sorusunun amaçlanan faktörü ölçtüğü kanıtlanmıştır. Medya takip soruları amaçlanan faktörü ölçtüğü söylenebilir.

Tablo 50. Gazete Kullanım Amaçları Yüzde Tablosu

	FREQUENCY	PERCENT	VALID PERCENT	CUMULATIVE PERCENT
Kayıp değer	7	3,6	3,6	3,6
Bilgi edinme	159	82,4	82,4	86,0
Eğlenme	4	2,1	2,1	88,1
Sosyalleşme	3	1,6	1,6	89,6
İletişim kurma	2	1,0	1,0	90,7
Alışkanlık	9	4,7	4,7	95,3
Rahatlama	3	1,6	1,6	96,9
Vakit geçirme	6	3,1	3,1	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Araştırma deneklerinin gazete kullanımlarında en önemli sebep %82,4 katılımcıya göre bilgi edinmedir. Çağdaşlarına oranla katılımcı öğrenciler tarafından güvenilir bulunan basılı medya araçlarından biri olarak gazeteler, kullanıcıların bilgi edinme amaçlı başvurduğu kaynaklar olarak görülmektedir. Diğer kullanım sebepleri ise % 4,7 ve %1 aralığında değişen değerler barındırmaktadır.

Tablo 51. Televizyon Kullanım Amaç Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	6	3,1	3,1	3,1
Bilgi edinme	26	13,5	13,5	16,6

Eğlenme	69	35,8	35,8	52,3
Sosyalleşme	2	1,0	1,0	53,4
İletişim kurma	2	1,0	1,0	54,4
Alışkanlık	23	11,9	11,9	66,3
Rahatlama	11	5,7	5,7	72,0
Vakit geçirme	54	28,0	28,0	100,0
Total	193	100,0	100,0	

“Televizyonu kullanıcıların eğlenme, vakit geçirme odaklı kullandıkları söylenebilir. Bu iki seçenek katılımcıların %63,8’inin televizyon izlemekteki esas amaçları olarak tanımladıkları seçeneklerdir. Televizyo katılımcı öğrencilerin gözünde bir bilgi aracından çok eğlence, boş zaman kültürü, alışkanlık gibi kavramlar içinde tanımlandığı söylenebilir. Araştırmaya katılanların %11,9’u televizyon izlemelerini “alışkanlık” olarak tanımlamaktadır.

Tablo 52. Radyo Kullanım Amaç Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	9	4,7	4,7	4,7
Bilgi edinme	23	11,9	11,9	16,6
Eğlenme	71	36,8	36,8	53,4
Sosyalleşme	2	1,0	1,0	54,4
Alışkanlık	11	5,7	5,7	60,1
Rahatlama	37	19,2	19,2	79,3
Vakit geçirme	40	20,7	20,7	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Tablo 53. Kitap- Dergi Kullanım Amaç Yüzde Tablosu

	FREKANS	YÜZDE	SAYILAN	TOPLAM YÜZDE
Kayıp değer	7	3,6	3,6	3,6
Bilgi edinme	112	58,0	58,0	61,7
Eğlenme	12	6,2	6,2	67,9
Sosyalleşme	4	2,1	2,1	69,9
İletişim kurma	2	1,0	1,0	71,0
Alışkanlık	11	5,7	5,7	76,7
Rahatlama	34	17,6	17,6	94,3
Vakit geçirme	11	5,7	5,7	100,0
Total	193	100,0	100,0	

Bir yazılı basılı medya aracı olarak kitap ve dergiler katılımcılar tarafından %58 oranında bilgi edinme amacıyla kullanılmaktadır. %17,6'ya tekabül eden 34 katılımcı ise kitap ve dergileri “ rahatlama” aracı olarak görmektedir. Araştırmada en yüksek oranda rahatlama aracı olarak beyan edilen medya aracı radyo olarak tanımlanmıştır. Bir diğer rahatlama aracı ise kitap ve dergiler olarak görülmektedir. Deneklerin radyo kullanımlarında en önemli neden televizyonda olduğu gibi eğlenme ve vakit geçirme olarak görülmektedir. Televizyon ve radyo bilgi edinme amaçlarını kaybetmiş görülmektedir.

Tablo 54. İnternet Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım

		FAKÜLTE			TOPLAM
		Eğitim	Fen	İletişim	
İnternet	Hiç	3	1	0	4
	1	9	8	9	26
	2	16	15	15	46
	3	15	9	7	31
	4	8	12	14	34
	5 ve üzeri	9	16	12	37
Total		60	61	57	178

Hiç internet kullanmadıklarını beyan eden 4 öğrencinin 3'ü eğitim fakültesinde biri ise fen fakültesinde öğrenim görmektedir. En yüksek internet kullanım oranı ise fen fakültesindedir. 5 ve üzeri saat internet kullanan öğrenci sayısı fen fakültesinde okuyan katılımcılarda %25 civarındadır. Dağılımda çeşitli farklılıklar görülsede bu farklılıklar anlamlı bir farklılık yaratacak boyutta değildir.

Araştırmanın katılımcılarının % 42'si hiç radyo dinlememektedir. Günde 1 saat radyo dinleyenlerin oranı da % 42dir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin neredeyse tamamı radyoyu aktif olarak kullanmadıkları söylenebilir. Fakülte tabanında bakıldığında ise dağılım birbirine yakınlık göstermektedir. % 50 ile en yüksek radyo dinlememe oranı İletişim fakültesinde okuyan öğrencilere aittir. Araştırmanın verilerine göre öğrencilerin bir kitle iletişim aracı olarak radyoyu çok düşük oranlarda kullandığı saptanmıştır. Radyo araştırma yapılan grupta iletişimsel önemini yitirdiği düşünülmektedir.

Tablo 55. Televizyon Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım

		FAKÜLTE			TOPLAM
		Eğitim	Fen	İletişim	
Televizyon	Hiç	14	11	16	41
	1	25	17	16	58
	2	9	13	12	34
	3	8	9	9	26
	4	2	5	4	11
	5 ve üzeri	2	6	0	8
Total		60	61	57	178

Katılımcı deneklerin % 23'ü hiç televizyon izlememektedir. % 4'ü günde 5 saat ve üzeri sürelerde televizyon takipçiyken en büyük grubu günde 1 saat televizyon izleyen %35,5lik payla oluşturmaktadır. Fakülte bazında bakıldığında ise İletişim fakültesinde okuyan öğrencilerin %28'i hiç televizyon izlememektedir. Radyo istatistiğinde olduğu gibi televizyonu da en çok tercih etmeyen katılımcı öğrencinin olduğu öğrenci grubu iletişim fakültesi öğrencisidir.

Tablo 56. Gazete Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım

		FAKÜLTE			TOPLAM
		Eğitim	Fen	İletişim	
Gazete	Hiç	16	12	8	36
	1	41	42	45	128
	2	1	5	2	8
	3	0	1	2	3
	4	0	1	0	1
	5 ve üzeri	2	0	0	2
Total		60	61	57	178

Tablo 57. Kitap-Dergi Kullanımı Fakültelere Göre Dağılım

		FAKÜLTE			TOTAL
		Eğitim	Fen	İletişim	
Kitap- dergi	Hiç	6	7	4	17
	1	27	23	23	73
	2	12	16	19	47
	3	7	12	7	26
	4	3	3	3	9
	5 ve üzeri	5	0	1	6
Total		60	61	57	178

Yazılı medya araçlarında katılımcı üniversite öğrencilerin takip düzeyleri televizyon ve radyoya oranla yüksektir. Öğrencilerin % 71,91'i günde 1 saat gazete okumaktadır. % 20 si ise hiç gazete okumamaktadır. Eğitim fakültesinde bu oran % 26'ya çıkarken iletişim fakültesinde okuyan öğrenciler % 14 gazete okumama oranı ile en çok gazete okuyan grubu oluşturmaktadır. Katılımcı deneklerin gazeteyi günde

ortalama 1 saat ayrılacak bir iletişim aracı olarak gördükleri söylenebilir. Bir diğer yazılı medya aracı olarak kitap ve dergileri okunma süreleri günde ortalama 1,5 saat civarındadır. Katılımcıların %9,5'i hiç kitap okumadığını beyan etmiştir. Anket çalışmasında denekler internetin ardından en yüksek kullanım oranına sahip medya aracı olarak kitap ve dergiyi işaretlemiştir. Katılımcı üniversite öğrencilerin kullanımları göz önüne alındığında en yüksek payı İnternet almaktadır. Yeni medya teknolojilerinin üniversite öğrencilerinin hayatlarında önemli bir yer elde edindiği söylenebilir. Yazılı basın araçları ikinci sırayı alırken, radyo en az kullanımı tercih edilen medya aracı olarak görülmektedir.

4.4. Sosyal Ölçek Verilerinin Değerlendirilmesi

Tablo 58. Sosyal Ölçek Anket Katılım Tablosu

		N	%
CASES	Valid	193	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	193	100,0

Tablo 59. Sosyal Ölçek Güvenilirlik Tablosu

CRONBACH'S ALPHA	CRONBACH'S ALPHA BASED ON STANDARDIZED ITEMS	N OF ITEMS
,748	,751	12

Araştırmanın sosyo-ekonomik alt ölçeği araştırmaya katılan Anadolu Üniversitesi öğrencisi katılımcıların sosyal ve ekonomik durumlarını tanımlama amacıyla hazırlanmıştır. Toplamda 12 sorudan oluşan bu ölçek 193 deneğe uygulanmıştır. Araştırmanın sosyo-ekonomik alt ölçeğinin güvenilirliği Cronbach's Alpha ile test edilmiştir. ,748 düzeyinde yüksek güvenilirliği olan bir alt ölçek olduğu kanıtlanmıştır.

Sorulan sorular da amaç katılımcıların cinsiyetleri, sosyo-kültürel yapıları, ekonomik düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmaktır.

Tablo 60. Cinsiyet Dağılım Yüzde Tablosu

		FREKANS	YÜZDE	SAYILAN YÜZDE	TOPLAM YÜZDE
Valid	Kadın	99	51,3	51,3	51,3
	Erkek	94	48,7	48,7	100,0
	Total	193	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,3 kadın ve %48,7'si erkektir. Cinsiyet dağılımındaki eşitlik araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırma rasgele deneklerde uygulanmamış, belirli sayıdaki anketler katılımcıların cinsiyetlerine eşit bir oranda uygulanmaya çalışılmıştır. Anket çalışmasının uygulandığı Anadolu Üniversite'sindeki fakültelerin tümünde seçilen deneklerin cinsiyet oranları yüzdesel olarak birbirine yakındır.

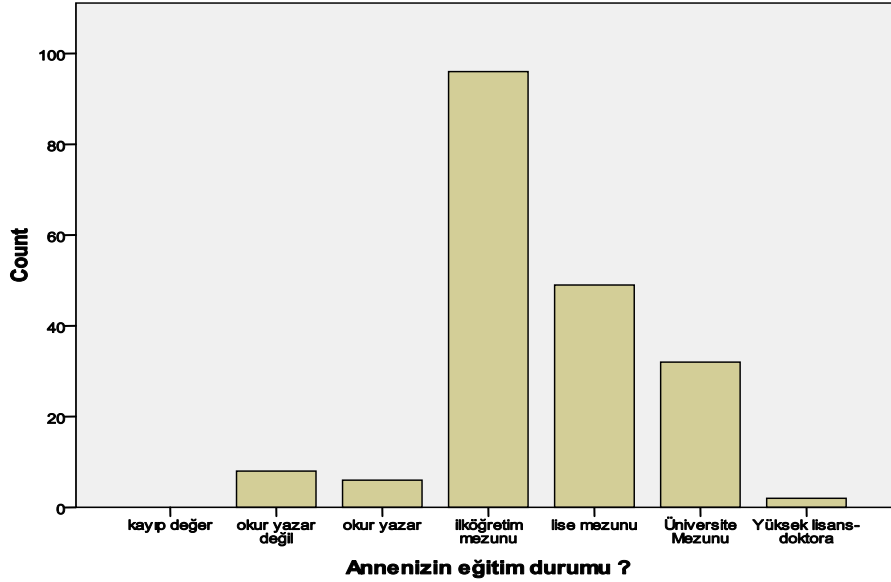
Tablo 61. Fakültele Göre Doğum Yeri Dağılım Tablosu

		FAKÜLTE			TOTAL
		Eğitim	Fen	İletişim	
Doğduğunuz yerleşim yeri	Şehir merkezi	37	42	40	119
	İlçe	16	18	11	45
	Köy	7	1	6	14
Total		60	61	57	178

Sosyo kültürel bir faktör olarak öğrencilere doğum yerlerin sorusu yöneltilmiştir. Araştırmanın katılımcıları arasında şehir merkezinde doğanlar tüm katılımcıların %68,4'ünü oluşturmaktadır. İlçede doğanların oranı %23,8 köyde doğanlar ise tüm

katılımcıların sadece % 7,8'ine tekabül etmektedir. Türkiye'de 2009 nüfus sayımına göre toplam nüfusun %75'i kentlerde ve ilçelerde ikamet etmektedir. Kentli nüfusun sayısı sürekli artış göstermektedir. Eğitim alanındaki eşitsizlikler göz önüne alındığında araştırmanın katılımcılarının sadece %7,8'ini oluşturması şaşırtıcı görülmemektedir. İl ve ilçelerin köylere oranda çok daha geniş imkanlara sahip yerleşimlerdir. Fakültelere göre ise eğitim fakültesindeki katılımcıların % 11,6'sı köyde doğmuştur. Fen fakültesinde bu oran % 1,6 İletişim fakültesindeki katılımcılarda ise % 10,5 civarındadır. Fen fakültesindeki öğrencilerin köyde doğum oranları eğitim ve iletişim fakültesine oranla düşük olduğu söylenebilir.

193 katılımcının 192'sinin anlamlı cevap verdiği anket sorusunda,% 91,7'si anadilini Türkçe olarak tanımlamaktadır. Yüzde %7. 8 oranındaki 15 katılımcı ise başka bir anadili konuştuğunu belirtmiştir. Katılımcılar bu dilleri, Kürtçe,Zazaca, Azerice, Afganca, İngilizce olarak açıklamıştır. % 0,5 katılımcı ise soruya cevap vermemiştir. Fen fakültesinde okuyan katılımcıların tamamı anadilini Türkçe olarak tanımlamıştır. Eğitim fakültesinde bu oran %16,6 iken iletişim fakültesindeki deneklerde ise % 8'dir.

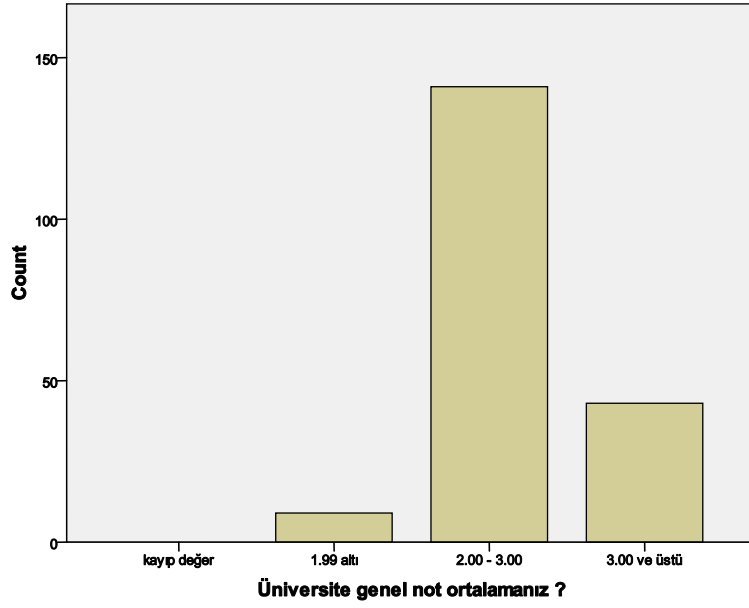

Şekil 14. Annenizin eğitim durumu alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

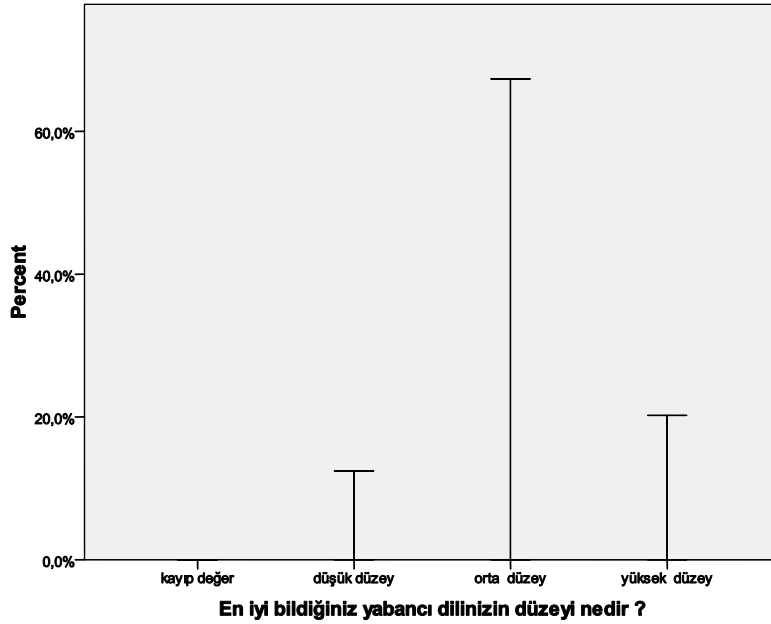
Anne baba eğitim durumları üniversite öğrencilerin algı dünyasına etki edebilecek sosyal alt yapılardan birini oluşturduğu düşünülmektedir. Anadolu üniversitende çeşitli fakültelerde okuyan 193 öğrencinin Anne ve babalarının eğitim düzeyi grafikleri aşağıdaki gibidir. Bu iki değer kendi aralarında pozitif yönde, 812 düzeyinde yüksek bir ilişki barındırmaktadır. Bu ilişkinin erkek ve kadın arasındaki eğitim farkından kaynaklandığı düşünülmektedir. Eğitim hiyerarşisindeki annenin durumu ailedeki baba'dan büyük oranda düşük görülmektedir. Kadın ve erkeğin eşit eğitim seviyesine sahip olduğu durumlar tanımlanırken, kadının erkekten daha iyi bir eğitim seviyesine sahip olması durumu ise nadir olarak görülmektedir.

Üniversite öğrencisi deneklerin anne ve babalarında okur yazar olmama ve yüksek lisans ve (veya) doktora yapma oranları düşüktür. Katılımcıların annelerinin eğitim seviyeleri %48 lik bir oranda 8 yıllık ilköğretim seviyesindedir. Bu istatistiği lise mezunu olan anneler ve üniversite mezunu olan anneler sırasıyla takip etmektedir. Buna benzer bir yapı ise baba eğitim durumunda görülmektedir. Babalarda lise mezunu olanların sayısı ilkokul ve üniversite mezunlarından fazladır. Genel anlamla bakıldığında araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Babalarının annelerinden daha iyi eğitim durumunda oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan 193 öğrencinin 33'ü gelir getiren ek bir işte çalışmaktadır. Bu toplam oranın % 17'sine denk gelmektedir. Çalışan 33 öğrenciden 8'i ihtiyaçlarını karşılayamadığını beyan etmiştir. 7si ise tüm ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Çalışan öğrencilerin %45'i kısmen ya da tamamen ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Araştırmaya katılan ve gelir getiren ek bir işte çalışmadığını beyan eden 160 öğrenci ise tüm araştırmaya katılan deneklerin %83'ünü oluşturmaktadır. Çalışmayan öğrencilerin %44,3 'ü kısmen ya da tamamen ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Öğrencilerin algılarını etkileyen önemli bir etken olarak ekonomik durum açısından katılımcıların % 44,6'sı sorun yaşamakta ve ihtiyaçlarını karşılamakta sıkıntı çekmektedir. Geriye kalan % 55,4'lük katılımcı ise ihtiyaçlarını karşılamakta sıkıntı çekmemektedir.

Şekil 15. “Üniversite genel not ortalamamız? Alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Şekil 16. “En iyi bildiğiniz yabancı dilinizin düzeyi nedir?” alt ölçeğindeki soruların frekans ve yüzde dağılımları, mod, medyan ve standart sapmaları

Katılımcı öğrencilerin akademik düzeyleri de farklılık göstermektedir. % 88'i en iyi bildiği yabancı dilin düzeyini orta ve yüksek düzeyde tanımlamıştır. %12 lik bir kesim bildikleri yabancı dilin seviyesini düşük olarak tanımlamaktadır. Akademik başarılarının bir diğer belirleyicisi olarak not ortalaması görülmektedir. Soruda 4lük sistem kıstas alınmıştır. 1,99'dan düşük olan öğrencilerin sayısı 9'dur. Bu yaklaşık olarak toplam katılımcı sayısının % 5'ine karşılık gelmektedir. Katılımcıların akademik not sistemi baz alındığında başarılı üniversite öğrenci oldukları söylenebilir.

4.5. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Ekonomik Koşullar Faktörü İlişkiler

Demokrasi algısı alt ölçeği uygulanan katılımcılara, ekonomik durumlarını tanımlamak ve karşılaştırmak amacıyla çeşitli sorular yöneltilmiştir. Katılımcı öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumları, gelir getiren ek işte çalışıp çalışmamaları, devlet kredisi haricinde aldıkları burs ve krediler, ve ekonomik durumlarını tanımlamaları istenilen 5 soru katılımcılara yöneltilmiştir. Toplanan veriler demokrasi algısı alt ölçeği verileriyle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada 2 adet istatistiki yöntem kullanılmıştır. Bu yöntemler İki bağımsız örneklemi parametrik olmayan koşullarda analiz etmeye yarayan Mann Whitney-U testi ve çoklu bağımsız örneklemi parametrik olmayan koşullarda analiz etmede kullanılan kruskai-Wallis yöntemidir. Karşılaştırmalar sonucunda toplanan anlamlı veriler sıralanmıştır.

Tablo 62. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Ekonomik Durum Orta Değer Tablosu

	EKONOMİK DURUMUNUZU NASIL TANIMLARSINIZ ?	N	MEAN RANK
Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	İhtiyaçlarımı karşılayamıyorum	28	72,59
	Tüm ihtiyaçlarımı karşılayamıyorum	58	105,97
	İhtiyaçlarımı karşılıyorum	107	98,53
	Total	193	

“Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir” sorusuna verilen cevaplar 3 grupta toplanmaktadır. “Tüm ihtiyaçlarımı karşılamıyorum” cevabını veren katımcıların “ihtiyaçlarımı karşılayamıyorum” cevabını verenlerle arasında 33,38 birimlik fark bulunmaktadır. “İhtiyaçlarımı karşılayamıyorum” ile “ihtiyaçlarımı karşılıyorum” cevapları arasında 25,94 değerinde fark vardır.

Tablo 63. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Ekonomik Durum Kruskal Wallis Test Tablosu

	Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.
Chi-Square	7,306
df	2
Asymp. Sig.	,026
a. Kruskal Wallis Test	
b. Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız ?	

Ekonomik durumunu tanımlayan 3 grup arasında, 026’lık ilişki saptanmıştır. Bu ilişki 05 düzeyinde anlamlı bir ilişkidir.

Çalışmada 193 Katılımcının 158’i ailesinden maddi destek aldıklarını belirtmiştir. Gönüllülerin ailelerin ortama aylık gelirinin öğrencilerin ekonomik durumları açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu sebeple sormacaya katılanlara ailelerinin ortalama aylık geliri sorusu yöneltilmiştir. Türkiye istatistik enstitüsünün 2011 yılında baz aldığı maddi gelir seviyesi ve demokrasi algısı alt ölçeği arasında Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 64. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Ortalama Gelir, Orta Değerler Tablosu

	AİLENİZİN ORTALAMA AYLIK GELİRİ NE KADARDIR ?	N	MEAN RANK
Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir	0-630 tl	59	108,41
	631-990	54	107,20
	991-1650 tl	41	81,61
	1651- 2750 tl	23	65,70
	2751 üst	15	99,07
	Total	192	
Demokratik toplumlarda, devlet tarafından tehlikeli bulunsa bile, her tür siyasi düşünce kamuoyunda serbestçe tartışılabilir.	0-630 tl	59	101,28
	631-990	54	102,66
	991-1650 tl	41	99,82
	1651- 2750 tl	23	52,39
	2751 üst	15	114,10
	Total	192	
Düşünce özgürlüğü sınırlanır, toplumsal sorunlara farklı çözümler bulmak mümkün olmaz.	0-630 tl	59	108,09
	631-990	54	100,69
	991-1650 tl	41	95,74
	1651- 2750 tl	23	57,22
	2751 üst	15	98,13
	Total	192	
Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	0-630 tl	59	104,25
	631-990	54	104,38
	991-1650 tl	41	98,24
	1651- 2750 tl	23	64,50
	2751 üst	15	81,93
	Total	192	
Demokratik düzene karşı olsalar bile, her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır.	0-630 tl	59	113,33
	631-990	54	97,85
	991-1650 tl	41	88,62
	1651- 2750 tl	23	71,37
	2751 üst	15	85,50
	Total	192	

Uygulanan çoklu bağımsız örneklem analizi katılımcıların ailelerinin ekonomik gelirlerinin 5 alt ölçeğin 5 maddesine verilen cevaplarda anlamlı farklılıklara neden olduğunu göstermektedir.

Anlamlı farklılıkların bulunduğu 5 maddeye cevap veren 5 farklı aile gelir durumuna sahip grup bulunmaktadır. “Demokratik düzene karşı olsalar bile, her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır” ve “Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir” soruları .05 düzeyinde anlamlı farklılıkla yanıtlanmıştır. “Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir” sorusunda toplanan veriler, aile ekonomik geliriyle karşılaştırıldığında .01 seviyesinde anlamlı biçimde ayrılmaktadır. .001 seviyesinde “Demokratik toplumlarda, devlet tarafından tehlikeli bulunsa bile, her tür siyasi düşünce kamuoyunda serbestçe tartışılabilir” ve

“Düşünce özgürlüğü sınırlanırsa, toplumsal sorunlara farklı çözümler bulmak mümkün olmaz” soruları anlamlı farklılıkla yanıtlanmıştır.

Tablo 65. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Ekonomik Durum Kruskal Wallis Test Tablosu

	Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir	Demokratik toplumlarda, devlet tarafından tehlikeli bulunsa bile, her tür siyasi düşünce kamuoyunda serbestçe tartışılabilir.	Düşünce özgürlüğü sınırlanırsa, toplumsal sorunlara farklı çözümler bulmak mümkün olmaz.	Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Demokratik düzene karşı olsalar bile, her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır.
Chi-Square	15,962	20,117	18,157	11,530	12,587
df	4	4	4	4	4
Asymp. Sig.	,003	,000	,001	,021	,013
a. Kruskal Wallis Test					
b. Grouping Variable: Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?					

“Ailenizden maddi yardım alıyor musunuz?” sorusuna cevap veren 191 katılımcı ve katılımcılara yöneltilen demokrasi algısı alt ölçeği verileri arasında Mann-Whitney-U testi uygulanmıştır. Irkçı ve faşist düşünceler yasaklanmalıdır sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Ailesinden maddi destek alan öğrencilerin soruya 22,84 birim daha yüksek katılım sergiledikleri görülmüştür.

Tablo 66. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Yardım Orta Değer Tablosu Tablosu

	AİLENİZDEN MADDİ YARDIM ALIYOR MUSUNUZ ?	N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Irkçı ve faşist düşünceler yasaklanmalıdır	Alıyorum	158	99,95	15792,00
	Almıyorum	33	77,09	2544,00
	Total	191		

Karşılaştırılan veriler .05 düzeyinde anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Irkçılık ve faşist eğilimler üzerinde öğrenci katılımcıların maddi durumlarını etkileyen faktörlerden biri olarak aile desteğinin 1 maddede farklılığa sebep olduğu görülmektedir.

Tablo 67. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Aile Yardım Orta Değer Tablosu Tablosu

	IRKÇI VE FAŞİST DÜŞÜNCELER YASAKLANMALIDIR
Mann-Whitney U	1983,000
Wilcoxon W	2544,000
Z	-2,233
Asymp. Sig. (2-tailed)	,026
a. Grouping Variable: Ailenizden maddi yardım alıyor musunuz ?	

Öğrencilerin Ekonomik durumlarını tanımlamak amacıyla yöneltilen sorular ve Demokrasi algısı alt ölçeği verileri karşılaştırılmıştır. Katılımcıların ekonomik belirteçlerinin, çeşitli alt başlıkları oluşturan demokrasi algısı alt ölçeği sormaca sorularına verilen yanıtlarda, anlamlı farklılıklara sebep olduğu görülmüştür. Ekonomik faktörlerin, araştırmaya katılan katılımcıların demokrasi algılarını oluşturan yapıları etkilediği söylenebilir.

4.6. Demokrasi Algısını Etkileyen Cinsiyet Faktörü;

Araştırmanın 26 sorudan oluşan demokrasi algısı alt ölçeği 99 kadın ve 92 erkek katılımcıya yöneltilmiştir. Cinsiyet faktörü sosyal algıyı etkileyen faktörlerden biri olduğu söylenebilir. Katılımcıların cinsiyet farklılıklarının batı demokrasinin değerlerine karşı geliştirdikleri algıyı etkilediği görülmüştür. Parametrik olmayan çalışmada cinsiyetler arası değerleri ölçebilmek amacıyla mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Alt ölçek soruları içinde kadın ve erkek katılımcıların 4 soruya anlamlı farklılıkla cevap verdiği görülmüştür.

Tablo 68. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Cinsiyet Orta Değer Tablosu

	CİNSİYETİNİZ?	N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.	Kadın	99	105,54	10448,50
	Erkek	94	88,01	8272,50
	Total	193		
Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Kadın	99	104,80	10375,00
	Erkek	94	88,79	8346,00
	Total	193		
Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir	Kadın	99	88,79	8790,00
	Erkek	94	105,65	9931,00
	Total	193		
Demokrasilerde suçlular gerektiğinde idamla cezalandırılır.	Kadın	99	107,74	10666,00
	Erkek	94	85,69	8055,00
	Total	193		

Kadın Katılımcıların, erkek katılımcılara oranla 3 soruda daha demokratik bir algı düzeyinde oldukları saptanmıştır. Kadınlar düşünce özgürlüğü, eşit temsil hakkı, ve yaşama hakkı üzerinde erkeklere oranla daha demokratik bir algı düzeyinde oldukları söylenebilir. Erkek katılımcıların, kadın katılımcılardan demokratik eğilimlerinin yüksek olduğu 1 soru bulunmaktadır. “Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir” sorusu, demokratik katılım, ilkesine ilişkin algıyı ölçmektedir.

Tablo 69. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Cinsiyet Orta Mann-Whitney U Tablosu

	Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.	Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir	Demokrasilerde suçlular gerektiğinde idamla cezalandırılır.
Mann-Whitney U	3807,500	3881,000	3840,000	3590,000
Wilcoxon W	8272,500	8346,000	8790,000	8055,000
Z	-2,233	-2,045	-2,180	-3,034
Asymp. Sig. (2-tailed)	,026	,041	,029	,002

Cinsiyet farklılıkları, “Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir”, “Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir”, “Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir” soruları . 05 düzeyinde anlamlı farklar yaratmıştır. “Demokrasilerde suçlular gerektiğinde idamla cezalandırılır” sorusu ise . 01 düzeyinde anlamlıdır. Araştırma cinsiyet faktörünün katılımcıların demokrasi algılarında farklılıklara sebep olabildiğini göstermektedir. Araştırmaya katılan kadınların, erkeklere oranla daha fazla soruda yüksek demokrasi algısına sahip oldukları söylenebilir.

4.7. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği ve Akademik Başarı Düzeyleri Karşılaştırılması

Araştırmaya katılanların tümü üniversite öğrencisidir. Katılımcı öğrencilerin akademik başarı düzeyi araştırmanın bir diğer merak konusudur. Katılımcıların 4.00 lık değerlendirme sistemi üzerinden akademik başarı durumları araştırmanın gerçekleştirildiği üniversite tarafından ölçülmektedir. Katılımcıların not ortamları baz alınarak 2.00-3,49 ve 3.50-4.00 puan aralıkları demokrasi algısı alt ölçeğiyle karşılaştırılmıştır. .05 anlamlılık seviyesinde ilişkiye rastlanmamıştır. Akademik başarı düzeylerinin katılımcıların demokrasi algı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmaya sebep olmadığı görülmüştür.

Tablo 70. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 1

	Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir.	Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir.	Demokrasiler; bakım, eğitim, ulaşım, sağlık hizmetlerinin vatandaşa ücretsiz sağlandığı sistemlerdir.	Ters: Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir.
Mann-Whitney U	2994,500	2990,000	2763,500	2726,000	2492,000	2928,000
Wilcoxon W	13005,500	13001,000	12774,500	3672,000	3438,000	3874,000
Z	-,140	-,155	-,935	-1,080	-1,799	-,358

Asymp. Sig. (2-tailed)	,889	,877	,350	,280	,072	,721
------------------------------	------	------	------	------	------	------

Tablo 71. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 2

	Ters: Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.	Demokrasile rde dez avantajlı gruplara destek verilmelidir.	Demokratik düzen içinde; kişiler, anayasal sisteme aykırı düşünme hakkına sahip olmalıdır.	Ters: Demokratik rejimlerde devletin kendine uygun bulmadığı düşünceler demokrasiye de aykırı demektir.	Bir parti ancak şiddeti bir araç olarak kabul etmesi durumunda kapatılmalıdır.	Ters: Demokrasi karşısı düşünce eserlerini basılması yasaklanmalıdır .
Mann- Whitney U	2686,000	2972,000	2845,500	2784,500	3019,500	2822,000
Wilcoxon W	12697,000	12983,000	12856,500	3730,500	13030,500	12833,000
Asymp. Sig. (2-tailed)	,246	,843	,524	,355	,968	,472

Tablo 72. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 3

	Ters: Siyaset yalnızca demokrasiye inanan partilerin faaliyet alanı olmalıdır	Ters: Devlet tarafından tehlikeli bulunan görüşler üzerinde, akademik çalışmalar yapılması yasaklanmalıdır	İrkçi ve faşist düşünceler yasaklanmalıdır	: Bir düşüncenin demokrasiye zarar verip vermeyeceğine devletin karar vermesi doğaldır.	Üniversite öğrencilerin eylemleri, eğer yasalara aykırıysa engellenmelidir.	Ters: Demokrasilerde toplumda yer alan tüm grupların temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir
Mann-Whitney U	3029,500	2822,500	2845,000	2995,000	2756,000	2555,000	2834,500
Wilcoxon W	13040,500	3768,500	3791,000	13006,000	12767,000	12566,000	12845,500
Asymp. Sig. (2-tailed)	,995	,379					

Tablo 73. Akademik Başarı Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu 4

	Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir	Ters: Demokrasiyi yaşatabilmek için, gerekirse demokrasi karşıtı görüşler yasaklanmalıdır	Demokratik toplumlarda, devlet tarafından tehlikeli bulunsa bile, her tür siyasi düşünce kamuoyunda serbestçe tartışılabilir.	Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanamaz.
Mann-Whitney U	2991,500	2988,000	3011,500	2997,500
Wilcoxon W	13002,500	12999,000	3957,500	13008,500
Z	-,136	-,152	-,071	-,124
Asymp. Sig. (2-tailed)	,892	,879	,944	,901

4.8. Demokratik Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği

Tablo 74. Siyasi Parti Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Orta Değer Tablosu

	SİYASİ PARTİ	N	MEAN RANK
Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Üyesiyim	24	67,31
	Aktif olmayan üyesiyim	18	81,61
	Üye değilim	151	103,55
	Total	193	
Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir.	Üyesiyim	24	65,29
	Aktif olmayan üyesiyim	18	94,94
	Üye değilim	151	102,28
	Total	193	
Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir	Üyesiyim	24	75,42
	Aktif olmayan üyesiyim	18	132,83
	Üye değilim	151	96,16
	Total	193	
Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Üyesiyim	24	63,54
	Aktif olmayan üyesiyim	18	91,31
	Üye değilim	151	103,00
	Total	193	
Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanamaz.	Üyesiyim	24	62,81
	Aktif olmayan üyesiyim	18	113,64
	Üye değilim	151	100,45
	Total	193	
Demokratik düzene karşı olsalar bile, her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır.	Üyesiyim	24	53,04
	Aktif olmayan üyesiyim	18	114,14
	Üye değilim	151	101,94
	Total	193	

Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.	Üyesiyim	24	71,15
	Aktif olmayan üyesiyim	18	98,72
	Üye değilim	151	100,90
	Total	193	
Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir.	Üyesiyim	24	71,69
	Aktif olmayan üyesiyim	18	101,72
	Üye değilim	151	100,46
	Total	193	
Düşünce özgürlüğü sınırlanırsa, toplumsal sorunlara farklı çözümler bulmak mümkün olmaz.	Üyesiyim	24	44,33
	aktif olmayan üyesiyim	18	114,25
	üye değilim	151	103,31
	Total	193	
Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir.	Üyesiyim	24	58,31
	Aktif olmayan üyesiyim	18	97,89
	Üye değilim	151	103,04
	Total	193	
Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Üyesiyim	24	64,08
	Aktif olmayan üyesiyim	18	100,00
	Üye değilim	151	101,87
	Total	193	
Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir	Üyesiyim	24	48,77
	Aktif olmayan üyesiyim	18	119,00
	Üye değilim	151	102,04
	Total	193	
Siyaset yalnızca demokrasiye inanan partilerin faaliyet alanı olmalıdır	Üyesiyim	24	81,21
	Aktif olmayan üyesiyim	18	122,89
	Üye değilim	151	96,42
	Total	193	

Tablo 75. Siyasi Parti Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Kruskai-Wallis Tablosu 1

	Demokrasi ; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir.	Anayasalar referandumlarla halk tarafından değiştirilebilir	Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanmaz.	Demokratik düzene karşı olsalar bile, her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilmeye hakkı tanınmalıdır.	Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.
Chi-Square	11,568	10,228	11,921	13,753	13,864	19,291	6,190
df	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,003	,006	,003	,001	,001	,000	,045

Demokrasi Algısı Alt ölçeği uygulanan 193 katılımcıya 3 sorudan oluşan demokratik katılım alt ölçeği uygulanmıştır. Bu sorular katılımcıların siyasi parti, stk ve öğrenci hareketlerine üyelik ya da sempatanlık durumları sorulmuştur.

Demokrasi algısı alt ölçeğinin verileriyle karşılaştırılan siyasi parti katılım düzeylerindeki farklılıklar 13 maddede demokrasi algısı ölçeğinde anlamlı farklılaşmalara sebep olmuştur. Kruskai- Wallis tablo 1 ve tablo 2'deki ilişki seviyeleri .05, .01 ve .001 seviyeleri arasında değişim göstermektedir. Demokratik araçlardan biri olan siyasi partilere katılım durumlarının, katılımcıların demokrasi algılarında farklılaşmaya sebep olduğu sonucu çıkmaktadır.

Tablo 76. Siyasi Parti Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Kruskai-Wallis Tablosu 2

	Milletveki lleri düşüncele rini özgürce söyleme özgürlüğü ne sahiptir.	Düşünce özgürlüğü sınırlanırsa , toplumsal sorunlara farklı çözümler bulmak mümkün olmaz.	Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir.	Demokrasiler de toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmekt edir	Siyaset yalnızca demokrasiy e inanan partilerin faaliyet alanı olmalıdır
Chi-Square	7,400	31,399	15,471	10,065	23,676	6,135
df	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,025	,000	,000	,007	,000	,047

Tablo 77. Öğrenci Hareketi veya Sendikal Hareket Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Orta Değer Tablosu

	ÖĞRENCİ HAREKETİ VE (VEYA) SENDİKAL HAREKET	N	MEAN RANK
Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Üyesiyim	22	63,57
	Aktif olmayan üyesiyim	16	93,56
	Üye değilim	155	102,10
	Total	193	

Ters: Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir.	Üyesiyim	22	64,02
	Aktif olmayan üyesiyim	16	113,84
	Üye değilim	155	99,94
	Total	193	
Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Üyesiyim	22	58,20
	Aktif olmayan üyesiyim	16	97,72
	Üye değilim	155	102,43
	Total	193	
Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanamaz.	Üyesiyim	22	51,36
	Aktif olmayan üyesiyim	16	123,72
	Üye değilim	155	100,72
	Total	193	
Demokratik düzene karşı olsalar bile, her türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır.	Üyesiyim	22	45,52
	Aktif olmayan üyesiyim	16	121,72
	Üye değilim	155	101,75
	Total	193	
Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir.	Üyesiyim	22	69,00
	Aktif olmayan üyesiyim	16	104,97
	Üye değilim	155	100,15
	Total	193	
Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir.	Üyesiyim	22	58,91
	Aktif olmayan üyesiyim	16	105,56
	Üye değilim	155	101,52
	Total	193	
Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil	Üyesiyim	22	71,68
	Aktif olmayan üyesiyim	16	86,22

hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Üye değilim	155	101,71
	Total	193	
Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir	Üyesiyim	22	37,64
	Aktif olmayan üyesiyim	16	117,28
	Üye değilim	155	103,33
	Total	193	
Demokratik toplumlarda, devlet tarafından tehlikeli bulunsa bile, her tür siyasi düşünce kamuoyunda serbestçe tartışılabilir.	Üyesiyim	22	65,09
	Aktif olmayan üyesiyim	16	110,41
	Üye değilim	155	100,15
	Total	193	

Öğrenci Hareketi veya Sendikal hareketlere katılımcıların üyelik düzeyleri 10 maddede demokrasi algısı alt ölçeği verilerinde anlamlı farklılıklara sebep olduğu saptanmıştır. Kruskai- Wallis ile test edilen grupların ilişki düzeyleri . 05 ile . 001 arasında değişmektedir. Öğrenci hareketi ve veya sendikal hareketleri katılım demokrasi algısı düzeylerinde farklı etkilere sebep olmaktadır.

Tablo 78. Öğrenci Hareketi veya Sendikal Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Kruskai-Wallis Tablosu 1

	Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Ters: Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir.	Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Hoşa gitmese bile hiçbir düşünce sınırlanamaz.	Demokratik düzene karşı olsalar bile, her tür türlü görüşün temsilcilerine toplantı ve gösteri yürüyüşü yapabilme hakkı tanınmalıdır.
Chi-Square	10,448	10,726	15,767	23,637	24,946
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,005	,005	,000	,000	,000

Tablo 79. Öğrenci Hareketi veya Sendikal Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği
Kruskai-Wallis Tablosu 2

	Milletvekilleri düşünce-lerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir.	Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir.	Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir	Demokratik toplumlarda, devlet tarafından tehlikeli bulunsan bile, her tür siyasi düşünce kamuoyunda serbestçe tartışılabilir.
Chi-Square	8,333	13,536	6,561	31,276	10,001
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,016	,001	,038	,000	,007

Üniversite öğrencisi katılımcıların STK (Sivil Toplum Kuruluşları)na üye olma veya olmama durumları demokrasi algısı alt ölçeğinde 4 maddede anlamlı farklılaşmalara sebep olmaktadır. 4 maddenin tamamında .05 ilişki düzeyi saptanmıştır. Stklara üye olmayan katılımcıların stklara üye olduğunu belirten katılımcılara oranla daha demokratik cevaplar verdikleri sonucuna veri analizi ardından ulaşılmıştır.

Tablo 80. STK Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Orta Değer Tablosu

	SİVİL TOPLUM KURULUŞU	N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir.	Üyesiyim	32	74,39	2380,50
	Üye değilim	144	91,64	13195,50
	Total	176		
Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Üyesiyim	32	74,61	2387,50
	Üye değilim	144	91,59	13188,50
	Total	176		
Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Üyesiyim	32	69,36	2219,50
	Üye değilim	144	92,75	13356,50
	Total	176		
Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlanması doğru değildir.	Üyesiyim	32	70,53	2257,00
	Üye değilim	144	92,49	13319,00
	Total	176		

Tablo 81. STK Katılım Faktörü Ve Demokrasi Algısı Alt Ölçeği Mann-Whitney U Tablosu

	Milletvekilleri düşüncelerini özgürce söyleme özgürlüğüne sahiptir.	Demokrasi; tüm cinsiyetlerin eşit olduğu bir sistemdir.	Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Toplumsal birlik ve bütünlüğün korunması gerekçesi ile basından haber alma hakkının sınırlandırılması doğru değildir.
Mann-Whitney U	1852,500	1859,500	1691,500	1729,000
Wilcoxon W	2380,500	2387,500	2219,500	2257,000
Z	-1,972	-1,967	-2,499	-2,378
Asymp. Sig. (2-tailed)	,049	,049	,012	,017
a. Grouping Variable: Sivil toplum Kuruluşu				

3 temel başlık altında öğrencilere sorulan demokratik katılım düzeyleri ile demokrasi algısı alt ölçeği verileri karşılaştırılmıştır. Siyasi parti, öğrenci veya sendikal hareket ve stklara katılım düzeylerinin demokrasi algısını etkileyen önemli bir faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de ülke genelinde düşük olan örgütlülük düzeyi, araştırma katılımcıları arasında da düşüktür. Anlamlı farklılıklara sebep olsada katılımcıların düşük katılım düzeyleri bu ilişkinin yönünü saptamak için yeterli görülmemektedir.

4.9. Yeni Medya ve Geleneksel Basılı Medya Karşılaştırmaları

Araştırmanın bağımlı değişkeni demokrasi algısı ölçeği ile medya değişkenleri arasında bağımsız örneklem Mann-Whitney-U uygulanmıştır. Bulgular Aşağıdaki gibidir;

Tablo 82. Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet- Gazete Kullanıcıları arası Mean-Rank Tablosu

EN ÇOK BİLGİ -ENFORMASYON SAĞLADIĞINIZ MEDYA ARACI NEDİR ?		N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir.	İnternet	149	81,99	12216,50
	Gazete	9	38,28	344,50
	Total	158		

Tablo 83. Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet & Basılı Gazete Kullanıcıları arası Mann Whitney-U

DEMOKRASİLERDE TOPLUMDA YER ALAN TÜM GRUPLAR TEMSİL HAKKINA SAHİP OLMAK ZORUNDA DEĞİLDİR.	
Mann-Whitney U	299,500
Wilcoxon W	344,500
Z	-2,855
Asymp. Sig. (2-tailed)	,004**
a. Grouping Variable: En çok bilgi -enformasyon sağladığınız medya aracı nedir ?	

“Demokrasilerde toplumda yer alan tüm gruplar temsil hakkına sahip olmak zorunda değildir” sorusu demokrasi ve eşit temsil hakkına ilişkin demokrasi algısını

ölçmek amacıyla sorulmuştur. Uygulanan bağımsız örneklem T-testi değişkende 0. 5 düzeyinde internet ve gazete kullanıcı değişkeni arasında ilişki saptanmıştır. Bilgi enformasyon aracı olarak en fazla interneti tercih eden katılımcılar, gazeteyi tercih eden katılımcılara oranla yüksek bir ortalama ile cevap vermiştir. İnterneti tercih eden katılımcıların eşit temsil hakkına ilişkin daha demokratik bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 84. Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet- Kitap dergi Kullanıcıları arası Mean-Rank Tablosu

EN ÇOK BİLGİ -ENFORMASYON SAĞLADIĞINIZ MEDYA ARACI NEDİR ?		N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.	İnternet	149	79,82	11892,50
	Kitap - dergi	14	105,25	1473,50
	Total	163		
Üniversite öğrencilerinin eylemleri, eğer yasalara aykırıysa engellenmelidir.	İnternet	149	78,80	11741,00
	Kitap - dergi	14	116,07	1625,00
	Total	163		

Tablo 85. Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet- Kitap dergi Kullanıcıları arası Mann Whitney-U

	DÜŞÜNCELER, ANCAK DEMOKRATİK DÜZENİN YARARINA İSE SAVUNULABİLİR.	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EYLEMLERİ, EĞER YASALARA AYKIRIYSA ENGELLENMELİDİR.
Mann-Whitney U	717,500	566,000
Wilcoxon W	11892,500	11741,000

Z	-1,980	-2,907
Asymp. Sig. (2-tailed)	,048*	,004**
a. Grouping Variable: En çok bilgi -enformasyon sağladığınız medya aracı nedir ?		

“Üniversite öğrencilerinin eylemleri, eğer yasalara aykırıysa engellenmelidir” sorusu demokratik katılım, demokratik hareket gibi basit demokratik özgürlükler üzerine katılımcıların algılarını ölçmektedir. Uygulanan test ile 2 maddede anlamlı düzeylerde, internet ve kitap-dergi değişkenleri arasında ilişki saptanmıştır. En çok bilgi-enformasyonu kitap ve dergi aracılığıyla elde eden kullanıcılar, internet kullanıcılarına oranla demokratik bir eğilim sergilemektedir.

Tablo 86. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet’i Güvenilir Bulan & Basılı Gazeteleri Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mean-Rank Tablosu

EN GÜVENİLİR BULDUĞUNUZ MEDYA ARACI NEDİR ?		N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Demokrasi karşıtı düşünce eserlerini basılması yasaklanmalıdır.	İnternet	80	60,84	4867,00
	Gazete	33	47,70	1574,00
	Total	113		
Düşünceler, ancak demokratik düzenin yararına ise savunulabilir.	İnternet	80	61,04	4883,50
	Gazete	33	47,20	1557,50
	Total	113		

Tablo 87. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan & Basılı Gazeteleri Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mann Whitney-U

	DEMOKRASİ KARŞITI DÜŞÜNCE ESERLERİNİ BASILMASI YASAKLANMALIDIR.	DÜŞÜNCELER, ANCAK DEMOKRATİK DÜZENİN YARARINA İSE SAVUNULABİLİR.
Mann-Whitney U	1013,000	996,500
Wilcoxon W	1574,000	1557,500
Z	-2,047	-2,094
Asymp. Sig. (2-tailed)	,041*	,036*
a. Grouping Variable: En güvenilir bulduğunuz medya aracı nedir ?		

Katılımcıların güvenilir buldukları medya araçları ile demokrasi algıları arasında t-testi uygulanmış. .05 düzeyinde ilişkiler saptanmıştır. İnternet ve gazeteyi güvenilir bulan katılımcılar demokrasi algısı alt ölçeğinde 2 soruya anlamlı farklılıklarda cevaplamıştır. İfade özgürlüğüne ilişkin maddelerde interneti güvenilir bulan katılımcıların, basılı gazeteleri güvenilir bulanlara oranla daha demokratik cevaplar verdiği görülmektedir.

Tablo 88. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan & Kitap-Dergi Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mean-Rank Tablosu

EN GÜVENİLİR BULDUĞUNUZ MEDYA ARACI NEDİR ?		N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Demokrasi karşıtı düşünce eserlerini basılması yasaklanmalıdır.	internet	80	77,23	6178,00
	kitap - dergi	61	62,84	3833,00
	Total	141		
Birbirinden farklı demokrasi algıları, özünde demokrasiyi geliştirmektedir	internet	80	77,11	6169,00
	kitap - dergi	61	62,98	3842,00
	Total	141		

Tablo 89. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet'i Güvenilir Bulan & Kitap-Dergi Güvenilir Bulan Kullanıcılar Arası Mann-Whitney U Tablosu

	DEMOKRASİ KARŞITI DÜŞÜNCE ESERLERİNİ BASILMASI YASAKLANMALIDIR.	BİRBİRİNDEN FARKLI DEMOKRASİ ALGILARI, ÖZÜNDE DEMOKRASİYİ GELİŞTİRMEKTEDİR
Mann-Whitney U	1942,000	1951,000
Wilcoxon W	3833,000	3842,000
Z	-2,177	-2,112
Asymp. Sig. (2-tailed)	,030*	,035*

Demokrasi algısı alt ölçeğinde internet ve kitap-dergiyi güvenilirliği . 05 düzeyinde anlamlıdır. İfade özgürlüğüne ilişkin maddelerde interneti güvenilir bulan katılımcıların, kitap ve dergiyi güvenilir bulanlara oranla daha demokratik cevaplar verdiği görülmektedir.

Tablo 90. Demokrasi Algısı Alt ölçeği ile İnternet Kullanım Düzeyleri arasında Orta Değer Tablosu

	İNTERNET	N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Siyaset yalnızca demokrasiye inanan partilerin faaliyet alanı olmalıdır	1	28	38,63	1081,50
	5 ve üzeri	37	28,74	1063,50
	Total	65		

Tablo 91. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle İnternet Kullanım Düzeyleri Arasında Mann-Whitney-U Tablosu

	SİYASET YALNIZCA DEMOKRASİYE İNANAN PARTİLERİN FAALİYET ALANI OLMALIDIR
Mann-Whitney U	360,500
Wilcoxon W	1063,500
Z	-2,151
Asymp. Sig. (2-tailed)	,032*
a. Grouping Variable: internet	

Çeşitli medya araçlarını kullanım düzeylerinin demokrasi algısı alt ölçeğindeki değişkenlere etki ettiği görülmüştür. İnternet kullanımları günde 1 saat olanlar ile 5 saat ve üzeri kullananlar arasında. 05 anlamlılık düzeyinde 1 maddede ilişki bulunmuştur. “Siyaset yalnızca demokrasiye inanan partilerin faaliyet alanı olmalıdır” maddesinde bulunmuştur. İnternet kullanım oranı günde ortalama 1 saat olan katılımcılar 5 ve üzeri saat internet kullanan katılımcılara oranla daha demokratik algılara sahiptirler.

Tablo 92. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle Basılı Gazete Kullanım Düzeyleri Arasında Orta Değer Tablosu

	GAZETE	N	MEAN RANK	SUM OF RANKS
Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir.	Hiç	37	75,09	2778,50
	1	141	93,28	13152,50
	Total	178		
Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir	Hiç	37	103,66	3835,50
	1	141	85,78	12095,50
	Total	178		

Tablo 93. Demokrasi Algısı Alt Ölçeği İle Basılı Gazete Kullanım Düzeyleri Arasında Mann-Whitney-U Tablosu

	DEMOKRASİLERDE; İKTİDARIN YETERLİ GÖRÜLMEDİĞİ DURUMLARDA, ORDU YÖNETİME EL KOYABİLİR.	DEMOKRASİ; İNSANLARIN ÖZGÜR SEÇİMLERLE KENDİ LİDERLERİNİ SEÇTİKLERİ BİR SİSTEMDİR
Mann-Whitney U	2075,500	2084,500
Wilcoxon W	2778,500	12095,500
Z	-2,033	-1,995
Asymp. Sig. (2-tailed)	,042*	,046*
a. Grouping Variable: gazete		

Hiç gazete okumayan katılımcılar ile 1 saat okuyan katılımcılar arasında .05 anlamlılık düzeyinde ilişki saptanmıştır. Hiç gazete okumayan katılımcıların “Demokrasi; insanların özgür seçimlerle kendi liderlerini seçtikleri bir sistemdir” sorusuna daha demokratik cevaplar verdiği ölçülmüştür. “Demokrasilerde; iktidarın yeterli görülmediği durumlarda, ordu yönetime el koyabilir” sorusunda; 1 saat gazete okuyanların cevapları daha demokratiktir.

Demokrasi algıları ve medya araçlarını kullanım amaçları arasında mann-whitney u testi uygulanmıştır. İnternet kullanıcıları “Devlet tarafından tehlikeli bulunan görüşler üzerinde, akademik çalışmalar yapılması yasaklanmalıdır” sorusuna kullanım amaçları açısından .05 anlamlılık seviyesinde farklı cevap vermiştir. İletişim kurma amacıyla interneti kullananlar, bilgi edinme amacıyla kullananlardan daha demokratik cevaplar vermiştir. Kitap-dergi kullanıcılarında ise; rahatlama amacıyla kitap ve dergiyi tercih eden katılımcılar, bilgi edinme amacıyla kullanan katılımcılardan .05 seviyesinde anlamlı farkla cevap vermiştir. Rahatlama amacıyla kitap ve dergiyi tercih edenler demokrasilerde cinsiyet eşitliği üzerine daha demokratik bir algıya sahiptir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada demokrasi kavramının belirli prototiplere sıkıştırılmamasına özen gösterilmiştir. Katılımcıların demokrasi algılarının bireyden bireye farklılık gösterdiği, farklı faktörlerin algıları şekillendirdiği çalışmada gözlemlenmiştir. Demokrasi algısını ölçebilmek adına geliştirilen ölçek her ne kadar batı demokrasi değerlerinin algısı ölçse de, çalışma batı demokrasisine ya da herhangi bir demokrasi sterotipine, öncelik ya da üstünlük atfetme çabasında değildir. Ölçülebilme mümkün kılmak amacıyla, alan yazının genişliği göz önüne alınarak batı demokrasisi değerleri üzerinden ölçüm gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılara uygulanan sormaca ve derin mülakatların verileri, alan taraması bulgularıyla değerlendirilmiştir. Katılımcılar büyük oranda kent doğumlu, en az bir yabancı dil bilen, akademik olarak başarılı, eşit sayıda kadın ve erkek popülasyondan oluşan, Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde 4 yıllık programda öğrenim gören öğrencilerdir. Katılımcılar Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nin Fen, Eğitim veya İletişim fakültelerinde okuyan öğrenciler arasından eşit dağılımla seçilmiştir. Bir diğer ortak özellik ise ekonomik olarak sıkıntı yaşayan bir grup olmalarıdır. Düşük oranda katılımcı tüm ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir.

Katılımcıların % 72'si en çok bilgi- enformasyonu internet aracılığıyla elde etmektedir. Grup üyeleri televizyonu eğlence aracı olarak görürken, yeni medya teknolojilerinin iletişimsel dünyalarını büyük oranda ele geçirdiği söylenebilir. Katılımcıların ortalama 2,5 saati internette geçmektedir. Yeni medya teknolojileri katılımcılar büyük oranda kullanıldığı halde medya aracına güven sorunsalı yaşattığı söylenebilir. Üniversite öğrencisi olan katılımcılar söz konusu güvenilirlik olduğunda basılı medya araçlarına eğilim göstermektedirler. Yeni medya teknolojilerini kullanmayan grup üyeleri yok denilecek kadar azdır. Katılımcıların %98'i günde 1 saat ve üzeri oranda yeni medya teknolojilerini kullanmaktadır. Türkiye genelinde yeni medyaya hızlı bir geçiş ve uyum süreci yaşandığı söylenebilir. Geleneksel medya araçları yeni medyalaşırken, katılımcılar gibi pek çok alt grup üyesi yeni medyada, yeni pratikler yaratmıştır. Üniversite öğrencisi grubu, bu yeni medyanın yeni vatandaşları (netizen) arasında tanımlamak mümkün görülmektedir. Yapılan derin mülakatlarda iletişim platformlarının grup üyeleri arasında yeni medya kullanımında en önemli yeri

işgal ettikleri görülmüştür. Bazı geleneksel medya araçları ise eklenilebilen yeni medya karşısında büyük oranda kullanım değerlerini kaybetmiş görülmektedir. Örneğin radyo kullanım düzeyleri katılımcılar arasında en düşük kullanıma sahip iletişim aracı olarak gözlemlenmiştir. Katılımcılar radyoyu nerdeyse iletişim dünyalarından tamamen çıkarmış görülmektedir. Gazete ve dergi satış rakamları ortalamaları yaklaşık 40 yıldır değişmediği ve kitap satış rakamlarının çok düşük olduğu Türkiye'den seçilen katılımcıların üniversite öğrencisi olması, istatistiksel durumu değiştirememiş görülmektedir. Araştırma katılımcıları yeni medyalaşan geleneksel medya kaynaklarını ulaşım kolaylığı sebebiyle tercih etmektedir. İletişim kurma, bilgilendirme ve sosyalleşme, iletişim aracı tercihlerinde grubun karşılanmasını beklediği belirgin ihtiyaçlardır.

Demokrasi algılarının ölçülebilir sosyal değerler olduğu görülmüştür. Katılımcıların demokrasi algıları birbirinden farklı olmakla beraber, batı demokrasi değerlerine ilişkin, özgürlükçü eğilimli algıya sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda demokrasi algılarını oluşturan çeşitli alt başlıkların da sorunlu demokratik eğilimlere sahip olabildikleri gözlemlenmiştir. Bu sorunlu alt başlıklar arasında temsil hakkı ve ifade özgürlüğü gibi alt başlıkların sorunlu olduğu görülmektedir. Çalışmanın bu bulgusu 2011'de gerçekleştirilen "Türkiye'de demokrasi algısı" (Kemahlıoğlu & Keyman) çalışmasıyla örtüşmektedir. Bu tip sorunların farklı indexlerde sorunlu demokrasi olarak tanımlanan Türkiye demokrasisinin bir sonucu olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Türkiye'de egemen medyanın; demokratik paradigma üzerinde yarattığı bulanıklıktan, özellikle de 2011- 2012 yılları arasında sıklıkla yaşanan demokratik gel-gitlerin, katılımcıların tutarsızlığının nedenlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Ana akım demokrasi paradigmasının, açılım, referandum, özerklik gibi kavramlarla tanıştığı 2000'li yılların başlarından beri büyük bir dönüşümde olduğu söylenebilir. Ne doğulu ne de batılı olan, kendine özgü dinamikler barındıran Türkiye'den araştırmaya katılan üniversite öğrencilerin batı demokrasisi değerlerine olan olumlu eğilimin geleceğin demokrasilerine ilişkin ipuçları barındırdığı söylenebilir. Katılımcıların toplumun geleceğinde rol alacak eğitimli bireylerden oluştuğunu unutmamak gerekmektedir. Sorunlu demokratik değerlerin; demokrasi eğitimi, eğitimin demokratikleştirilmesi, medya ve demokrasi gibi pek çok kavram ve değerlerin yeniden üretilmesiyle ortadan kaldırılabileceği düşünülmektedir. Yeni medya Türkiye'de araştırmacının katılımcısı olan üniversite öğrencileri gibi pek çok azınlık, alt grup, karşıt

kültüre kendi medyalarını yaratabilme olanağı tanımaktadır. Demokrasi kültürü yeni medya araçları aracılığıyla Türkiye örneğinde yeni pratikler yaratmaktadır. Yeni iletişim düzeniniyle beraber, demokratik algıların yeni pratikler ürettiği görülmektedir. Katılımcılarla yapılan derin mülakatlar katılımcıların, interneti eylem alanı olarak görme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Kamusal alan ve iletişimsel eylemin yeni bir kimlik kazanıp kazanamayacağı sorusu ise tarihin yanıtlayacağı bir soru olarak düşünülmektedir.

Eşitlik, özgürlük, adalet gibi insanın iyi olarak tanımlanan doğasına vurgu yapan demokrasi kavramı Türkiye'de pek çok kavram gibi sorun yaşamaktadır. Çalışma, batı demokratik değerlerine ilişkin algıyı pek çok faktörün etkilediğini ispatlayan, parametrik olmayan bir çalışmadır. Katılımcıların geleneksel basılı medya ve yeni medya araçlarının demokrasi algılarına olan etkileri karşılaştırılmıştır. Araştırmada birden fazla anlamlı ilişki saptanmıştır. Yeni medya araçlarının çeşitli katılımcıların demokrasi algıları üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır. Yeni medya kullanım düzeylerindeki artış ise bazı değişkenlerde anti- demokratik eğilimin artmasına neden olmaktadır. Yeni medyanın ya da geleneksel medyanın demokrasi algılarına olumlu ya da farklı etkileri olduğunu söylemek için bulgular yetersizdir. Geleneksel basılı medya ve yeni medya araçlarının çeşitli koşullar altında katılımcıların demokrasi algıları üzerinde anlamlı farklılıklar ürettiği saptanmıştır. Disiplinler arası bir alan olan medya ve demokrasi algısı başlığında çalışma yapacak araştırmacılar için, uygulanmış yöntemin önemli bir başlangıç olduğu düşünülmektedir.

Toparlayacak olursak, Türkiye'de güncel ve hararetli bir tartışma alanı olarak “demokrasi” alanına, toplumsal gerçeğimizden ve iletişimsel dünyamızdan soyutlanıp bakmanın imkansız olduğu düşünülmektedir. Araştırma bulguları bu kanıyı destekler boyuttadır. Yeni medya ve geleneksel basılı medya faktörleri gibi birçok faktör katılımcıların batı demokrasi algılarını etkilemektedir. Birey; toplumun en küçük parçası; toplumun en büyük yapbozlarından biri olan demokrasiyi kendi dünyasında şekillendirmektedir. Bu paradigma bize bireyin ve demokrasinin yaşamsal alanlarının ortak köklerden beslendiklerini düşündürmektedir.

5.1. Araştırmacılara Öneriler

Alanda çalışmayı, ülkemizde akademik alanda bile malesef düşük seviyelerde olan yabancı dil düzeyinin yüksek olması gerekligi şartını unutmamalıdır. Alanda yazılı Türkçe kaynak bulmak neredeyse imkansızdır. Konu hakkında çalışma yapmayı planlayan araştırmacılar yüksek finansal katkılarla bu tarz çalışmaları farklı toplumsal katmanlara uygulayabilecekleri ve karşılaştırmalı çalışmalar yapabilecekleri görülmüştür. Bu tarz karşılaştırmalı çalışmalar sınıfsal olabilecegi gibi kültürel karşılaştırmalar şeklinde de planlanabilir. Algı süreçlerini etkileyen faktörlerin daha geniş bir perspektifle ele alınması, alanı zenginleştirebilecek bir başka öneridir.

Ekler

Ek 1. Proje Ekibi Hakkında Dilekçe

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyon Başkanlığı

Sayı : B.30.2.ANA.0.83.00.00- 1946
Konu: Proje Ekibi İlk

Tarih: 19.07.2011

Sayın Doç. Dr. Murat ATAIZI,

Üniversitemiz Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından BAPSO sistemi üzerinden girişi yapılan ve kabul edilen 1106E113 no.lu "Üniversite Öğrencilerinin Demokrasi Algıları Etkileyen Toplumsal Faktörler: Geleneksel Basılı Medya ve Yeni Medya İlişkileri" başlıklı yüksek lisans tez projesinin görev dağılımı sistemindeki bilgiler doğrultusunda ekli liste halinde sunulmuştur. Projede görev alan Yürütücü ve Araştırmacıların ekteki listeyi kontrol ederek tarih ve imza bölümlerini doldurup Birimimize göndermeleri gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ender SUVACI

Başkan

Ek: Projede görev alan araştırmacılar listesi

Ek 2. Projede Görev Alan Araştırmacılar Listesi

PROJE GÖREV ALAN ARAŞTIRMACILAR

Ünvanı, Adı Soyadı : Doç.Dr.Murat ATAIZI
Görevli Olduğu Birim : İletişim Bilimler Fakültesi
Alt Birim : İletişim
Telefon : (222) 336 0581 / 5934

Projedeki Görevi : Proje Yöneticisi
E-Posta : metalzi@anadolu.edu.tr
Tarih : 29.03.2011
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı : Ege SARIALTIN
Görevli Olduğu Birim : Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Alt Birim : İletişim
Telefon : 53149187950

Projedeki Görevi : Araştırmacı
E-Posta : esarialtin@anadolu.edu.tr
Tarih : 29.03.2011
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı :
Görevli Olduğu Birim :
Alt Birim :
Telefon :

Projedeki Görevi :
E-Posta :
Tarih :
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı :
Görevli Olduğu Birim :
Alt Birim :
Telefon :

Projedeki Görevi :
E-Posta :
Tarih :
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı :
Görevli Olduğu Birim :
Alt Birim :
Telefon :

Projedeki Görevi :
E-Posta :
Tarih :
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı :
Görevli Olduğu Birim :
Alt Birim :
Telefon :

Projedeki Görevi :
E-Posta :
Tarih :
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı :
Görevli Olduğu Birim :
Alt Birim :
Telefon :

Projedeki Görevi :
E-Posta :
Tarih :
İmza :

Ünvanı, Adı Soyadı :
Görevli Olduğu Birim :
Alt Birim :
Telefon :

Projedeki Görevi :
E-Posta :
Tarih :
İmza :

Ek 3. Yüksek Lisans Tezi İçin Hazırlanan Anketin Eğitim Birimlerinde Uygulanmasıyla İlgili Alınan Onay Dilekçesi

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : B.30.2.ANA.0.70.01.00-399- (17)

Tarih: 18 Mayıs 2011

Konu :

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 10 Mayıs 2011 tarihli ve 500/992 sayılı yazınız.

Enstitünüz İletişim Araştırma Dalı yüksek lisans öğrencisi Ege SARKALIN, Doç.Dr.Murat ATAİZİ'nin danışmanlığında hazırladığı "Üniversitede Okuyan Öğrencilerin Demokrasi Algılarına Geleneksel Basılı Medya ve Medya Araçlarının Etkileri" adlı tez çalışmasıyla ilgili hazırlanmış olduğu anketini, Üniversitemiz eğitim birimlerinde uygulanması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bügilerinizi rica ederim.

Prof.Dr.Meriye AKKOGLAN KOZAK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

K. Y. No.	20.5.2011
K. No.	399/637
K. No.	703

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Yunus Emre Kampüsü 26470 - ESKİŞEHİR
Tel : 0318 222 235 05 80-1352, Faks : 0318 222 333 36 16, E-Posta: gensek@anadolui.edu.tr, Web: <http://www.anadolui.edu.tr>

Kaynakça

Tezler

- Bayrakçı, E. (2007). *12 Eylül'den günümüze türkiye'de demokrasi kültürü: toplumsal ve siyasal dönüşümün etkileri*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bayram, F. (2007). *Bireylerin gazete okuma alışkanlıkları: kullanımlar ve doyumlar yaklaşımlarına göre okuyucu davranışları, tercihleri ve nedenleri üzerine bir uygulama*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelikmen, B. (2010). *Azınlık hakları ve avrupa birliği kapsamında batı trakya türklerinin sorunları*. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler. Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çuhadar, A. (2006). *Üniversite öğretim elemanı ve öğrencilerinin demokrasi anlayışlarının siyasal toplumsallaşma bağlamında cinsiyet, bilim alanı, akademik aşama ve siyasal katılımçılık değişkenleri açısından incelenmesi*. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Kaya, F. (2005). *Yerel gazetelerin okuyucularının siyasi tercihlerine etkisi (28 Mart 2004 yerel seçimleri ısparta örneği)*. Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Onayemi, A. (2010). *Medyanın gündem belirleme gücü ve mart 2009 yerel seçimleri; trabzon merkez örnekleme*. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İletişim Fakültesi. Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özer, M. (2007). *The gülen movement: perceptions of democracy, secularism, religion and public sphere*. Boğaziçi Üniversitesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Polat, N. (2009). *Antik ve modern düşüncede iyi yaşam ve demokrasi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı Genel Sosyoloji ve Metodoloji Programı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Şat, N. (2008). *Demokrasi için bir araç: e-belediye*. Marmara Üniversitesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Şener, G. (2006). *Küresel kapitalizmin yeni kamusal alanı olarak internet: yeni toplumsal hareketlerin interneti kullanımı*. Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İletişim Bilimleri Anabilim Dalı. İletişim Bilimleri Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Şimşek, S. (2002). *İnternet sitelerindeki haberlerin gündem belirlemek için etkileri üzerine bir uygulama*. Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yazıcı, A. (2010). *Türkiye’de azınlık, yabancı ve türk özel okulları (1950–1960)*. Marmara Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Türk Tarihi Anabilim Dalı Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Makale

- Akçalı, P. (2007). *Orta Asya’da Siyasal İstikrar ve Demokrasi Dengesi : Kırgızistan Örneği*, ODTÜ Gelişme Dergisi, Cilt 34, Sayı 2, ss
- Aoki, E. (2007). *Entangled Democracy, Decentralization and Lifeworld in Flores under Global Trends*,
- Balboni and Schwartz. (2003). *Citizenship And Digital Media Management*,
- Beierle and Cahill. (2000). *Electronic Democracy and Environmental Governance: A Survey of the States*,
- Best & Wide. (2006). *Democratic and Anti-Democratic Regulators of the Internet: A Framework*.
- Williams, B. (2005). *Democracy and ideology. The Political Quarterly, Volume 32*
- Barnett, C. (2008). *Theorising democracy geographically*. *Geoforum 39, 1637-1640*.
- Carpentier, N. (2008). Cammaerts, Bart; Bailey, Olga Guedes. *Understanding alternative media*, Buckingham, GBR: Open University Press.
- Camauër, L. (2002): “*Mapping Minorities and Their Media: The National Context – Sweden*”. Ingår i projektet Minorities and their Media in the EU: A Mapping, London School of Economics.
- Collins, S. (2003): *Democracy Sanctions An Assessment of Economic Sanctions as an Instrument of Democracy Promotion*

Dunleavy, Patrick and Margetts, Helen (1999) *Mixed electoral systems in Britain and the Jenkins commission on electoral reform*. British journal of politics and international relations, 1 (1). pp. 12-38. ISSN 1369-1481

Fog, A. (2004). *The supposed and the real role of mass media in modern democracy*.

Foster and Straker. (2002). *uk and romanian students' perceptions of democracy and political issues: a cross-cultural comparison*. School of Education. Edge Hill College of Higher Education.

Grönlund, A. (2010). *It is not participation is not democracy – participation*. Development Models Revisited.

Munck, G. (2003). *Measures of democracy, governance and rule of law: an overview of cross-national data sets*.

Landman, T. (2007). *Developing democracy: concepts, measures and empirical relationships*. Ministry of Foreign Affairs of Sweden.

Georgiou, M (2005). Editorial introduction: media and minorities in multicultural Europe, Journal of ethnic and migration studies, 31 (3). pp. 433-441. ISSN 1369-183X

Tai Cheng, C. (2009). *New media and event: a case study on the power of the internet*. Springer Science.

Kitaplar

Aydın, N. (2008). *İnsan hakları demokrasi ve medya*. Kum Saati Yayınları. İstanbul

Barbier and Lavenir. (2001). *Diderot'dan internete medya tarihi*. Okuyanur Yayınları. İstanbul.

Bolter and Grusin. (2000). *Remediation; understanding new media*, MIT Press.

Castells, M. (2001). *The internet galaxy: Reflections on the internet, business and society*. UK: Oxford University Press.

Coren, S.(2003). *Sensation and Perception 6th ed*.

Eymen, E. (2007). *SPSS 15. 0 veri analiz yöntemleri*. İstatistik Merkezi Yayın No: 1.

Geray, H. (2003). *İletişim ve teknoloji; uluslararası birikim düzeninde yeni medya politikaları*. Ütopya Yayınevi. Ankara.

- Habermas, J. (2001). *İletişimsel eylem kuramı*. Çev. Mustafa Tüzel. Kabalcı Yayınevi. İstanbul.
- Habermas, J. (1998). *Sosyal bilimlerin mantığı üzerine*. Çev. Mustafa Tüzel. Kabalcı Yayınevi. İstanbul.
- Held, D. (1995). *Cosmopolitan democracy: an agenda for a new world order*.
- İnuğur, N (1978). *Basın ve yayın tarihi*, İstanbul
- Lessig, L. (1999). *Code and other laws of cyberspace*. New York: Basic Books.
- Manovich, L. (2001). *The language of new media*.
- Marshall, G. (2005). *Sosyoloji sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları. Ankara.
- Karasar, N. (2007). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Nobel Yayınları. Ankara.
- Karasar, N. (1984). *Bilimsel araştırma metodu*. Hacetepe Üniversitesi. Ankara.
- Ünlü, S. (2001). *Psikolojiye Giriş*. AÖF yayınları. Eskişehir.
- Püsküllüoğlu, A (1995). *Türkçe Sözlük (100.000 Madde)*. Arkadaş Yayın Evi, Ankara
- Rogers, E. M. (1983). *Diffusion of innovations 3.baskı*. The Free Press. New York.
- Schiller, D. (1996). *Theorizing communication: A history*. Oxford University Press. New York.
- Tokgöz, O. (1961.) *Temel gazetecilik*, S.B.F. Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi. Ankara.

İnternet siteleri

- <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=107996995> (Erişim Tarihi: 4: Şubat 2013)
- <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=57246278> (Erişim Tarihi: 11: Kasım 2012)
- http://www.sertacogut.com/blog/wp-content/uploads/2009/03/sertac_ogut_-_yeni_medyada_sinema.pdf (Erişim Tarihi 4: Şubat 2013)
- <http://kadmon.blogspot.com/2005/07/medyann-dnm.html> (Erişim Tarihi: 5 Şubat 2013)
- <http://site.ebrary.com/lib/anadolu/docDetail.action?docID=10251789&p00=crisis+leadership> (Erişim Tarihi: 17 Şubat 2013)
- <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=5000922299> (Erişim Tarihi: 5 Nisan 2013)
- <http://www.istatistikmerkezi.com> (Erişim Tarihi: 4 Şubat 2013)
- <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=106446204> (Erişim Tarihi: 5 Nisan 2013)

<http://www.articlesbase.com/politics-articles/how-to-measure-democracy-the-freedom-house-survey-of-political-and-civil-liberties-artur-victoria-studies-1416574.html> (Erişim Tarihi: 24 Mart 2013)

<http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=5000922299> (Erişim Tarihi: 2 şubat 2013)

<http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=80> (Erişim Tarihi: 14 Haziran 2013)

<http://ankara.academia.edu/SIRMAOYATEKVAR/Papers/299597/yenimedyaavesiyasete-iliskinyaklasimlar> (Erişim Tarihi: 4 şubat 2013)

http://inet-tr.org.tr/inetconf12/kitap/Bildiriler/50_122_inet07.pdf (Erişim Tarihi: 13 şubat 2013)

<http://www.iudergi.com/tr/index.php/iletisim/article/viewFile/4851/pdf> (Erişim Tarihi: 9 Temmuz 2013)

http://politikadergisi.com/sites/default/files/kutuphane/internet_ve_demokrasi_iliskisine_dair_elestirel_bir_yaklasim.pdf (Erişim Tarihi: 21 Mart 2012)

<http://www.aciktoplumvakfi.org.tr/pdf/medya.pdf> (Erişim Tarihi 23 şubat 2012)

http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C16S22009/121_131.pdf (Erişim Tarihi: 4 şubat 2013)

http://www.obarsiv.com/pdf/asli_tunc.pdf (Erişim Tarihi: 14 Aralık 2012)

<http://ilef.ankara.edu.tr/etik/wp-content/uploads/jan-van-cuilenburg-medya-ve-demokrasi.pdf> (Erişim Tarihi 24 şubat: 2013)

<http://www.irfanerdogan.com/makaleler4/habermas.pdf> (Erişim Tarihi: 7 şubat 2012)